



EURÓPAI KÖZPONTI BANK
BANKFELÜGYELET

Az EKB éves jelentése a felügyeleti tevékenységről

2017

BANKENTOEZICHT

2018. március

BANKTILLSYN BANKU UZRAUDZĪBA

BANKŲ PRIEŽIŪRA NADZÓR BANKOWY

VIGILANZA BANCARIA

BANKFELÜGYELET

BANKING SUPERVISION

SUPERVISION BANCAIRE BANČNI NADZOR

MAOIRSEACHT AR BHAINCÉIREACHT NADZOR BANAKA

BANKING SUPERVISION

PANGANDUSJÄRELEVALVE

SUPERVISÃO BANCÁRIA

BANKOVNÍ DOHLÉD

BANKENAUF SICHT

БАНКОВ НАДЗОР BANKTILSYN

ΤΡΑΠΕΖΙΚΗ ΕΠΟΠΤΕΙΑ PANKKIVALVONTA

SUPRAVEGHERE BANCARĂ BANKOVÝ DOHL'AD

SUPERVIŽJONI BANKARJA

SUPERVISIÓN BANCARIA

BANKING SUPERVISION

SUPERVISÃO BANCÁRIA

BANKENAUF SICHT

Tartalomjegyzék

Mario Draghinak, az Európai Központi Bank elnökének előszava	3
Bevezető interjú Daniéle Nouy-val, a Felügyeleti Testület elnökével	4
1 A felügyelet pénzügyi stabilitáshoz való hozzájárulása	9
1.1 Hitelintézetek: fő kockázatok és általános teljesítmény	9
1. keretes írás A bankszektor konszolidációja – a határon átnyúló egyesülések és felvásárlások akadályai	14
1.2 A nemteljesítő hitelekkel (NPL) kapcsolatos munka	17
1.3 A tematikus felülvizsgálatokkal kapcsolatos tevékenység	29
1.4 Helyszíni ellenőrzések	35
1.5 A belső modellek célzott felülvizsgálata (TRIM)	41
1.6 A kevésbé jelentős pénzintézetek közvetett felügyelete és a felvigyázási tevékenység	43
1.7 Makroprudenciális feladatok	48
2 Az SSM szerepe az EU válságkezelési és szanálási keretrendszerében	50
2.1 Szanálási esetek 2017-ben	50
2.2 Együttműködés az Egységes Szanálási Testülettel	59
2.3 A helyreállítási tervekkel kapcsolatos munka	61
2.4 A kevésbé jelentős intézmények válságkezelése	63
3 Az SSM az európai és globális felügyeleti architektúrában	65
3.1 Európai és nemzetközi szintű együttműködés	65
2. keretes írás Előkészületek a brexitre	70
3.2 Közreműködés az európai és a nemzetközi szabályozási keretrendszer fejlesztésében	72
3. keretes írás Az EU-s banki jogszabályok(CRR/CRD IV, BRRD és SRMR) felülvizsgálata	74
4 Engedélyeztetési, végrehajtási és szankcionálási eljárások	77

4.1	A jelentős hitelintézetek számának alakulása és a közös eljárások fejleményei	77
4.2	Jogsértések bejelentése, végrehajtás, szankcionálási eljárások	82
5	Szervezeti felépítés: az EKB bankfelügyelete	85
5.1	A számonkérhetőségi követelmények teljesítése	85
5.2	Az SSM munkájának felülvizsgálata és ellenőrzése	86
5.3	Döntéshozatal	87
5.4	Az EKB bankfelügyeletének személyzete	95
5.5	A magatartási kódex végrehajtása	99
5.6	A monetáris politikai és felügyeleti feladatok elkülönítésére vonatkozó alapelv alkalmazása	100
4. keretes írás	Az európai bankfelügyelet előtt álló kihívások a többnyelvű kommunikáció terén	103
5.7	Adatszolgáltatási keretrendszer és információkezelés	104
6	Beszámoló a költségvetés felhasználásáról	107
6.1	Kiadások 2017-ben	107
6.2	A 2017-es díjszabási keretrendszer	110
7	Az EKB által elfogadott jogi instrumentumok	115
7.1	EKB-rendeletek	115
7.2	Az EKB rendeleten kívüli jogi instrumentumai	115
8	Az európai bankszektor számokban	117
9	Fogalomtár	120
	Rövidítések	124

Mario Draghinak, az Európai Központi Bank elnökének előszava



A pénzügyi válság tíz évvel ezelőtt indult, és alapjaiban rendítette meg a gazdasági, társadalmi és pénzügyi helyzetet. Több éven át sújtotta az euroövezetet a kibocsátásnak, a foglalkoztatásnak és a gazdaság hitelezésének rendkívüli mértékű visszaesése, párhuzamosan a pénzügyi rendszer országhatárok mentén való felaprózódásával. Veszélybe került a pénzügyi rendszer stabilitása, sokan még az euro fennmaradását is kétségbe vonták.

A válság felszínre hozta az euroövezet intézményrendszerének több gyengeségét, különös tekintettel az integrált bankpiac hiányára, amelynek az egységes felügyelet, az egységes szanálási hatóság, az egységes szanálási alap és az egységes betétbiztosítási rendszer a tartóoszlopa. A döntéshozók – részben a 2012-es zavarokra reagálva – létrehozták az egységes felügyeletet, amelynek az EKB ad otthont. Rövid két év leforgása alatt az illetékes nemzeti hatóságok részvételével felállt az európai bankfelügyelet.

Ma már elmondhatjuk, hogy az euroövezeti gazdaság csaknem öt éve bővülő pályán van, és a növekedés országok és ágazatok tekintetében is széles alapokon nyugszik. Az élénkülést az EKB monetáris politikája vezérli, amelyet több fontos szempontból kiegészít az euroövezeti szintű bankfelügyelet.

Először is az integrálódott bankfelügyeletnek is köszönhetően megerősödtek a bankok, ami segít a pénzügyi piacok töredezettségének leküzdésében, a monetáris politika a gazdaságba való hatékonyabb átvitelében, valamint a háztartási és vállalati hitelezés helyreállításában. A hitelkamatok euroövezet szerte soha nem látott alacsony szintek felé tartanak.

Másodszor az európai bankfelügyelet azzal, hogy előírta a bankoknak a megfelelő tőke fenntartását, és gondoskodott róla, hogy megtalálják a fenntartható egyensúlyt a kockázatvállalás és a hozamszerzés között, a bankszektorból eredő pénzügyi stabilitási kockázatokkal szembeni első számú védelmi vonal. Lehetővé teszi a monetáris politika számára, hogy az árstabilitási megbízatását kövesse, még ha ez tartósan laza monetáris politikát is kíván meg, mivel a pénzügyi stabilitást fenyegető kockázatokat az eredményes felügyelet a múltban is kordában tartotta, és a jelenben is azt teszi.

A bankok 2018-ban ismét nagy kihívásokkal néznek szembe. Ilyen például a banki mérlegek rendbetétele, a nagyrészt a pénzügyi válságból örökölt olyan kitettségek lefaragása, mint például egyes nem piacképes pénzügyi termékek és a válság utáni mély recesszió miatti nemteljesítő hitelek. Ugyancsak a bankok előtt álló nagy feladat, hogy üzleti modelljeiket hozzáigazítsák az új technológiai kihívásokhoz, valamint hogy megoldják a túlzott kapacitásból eredő problémákat és a magas költségeket. A bankoknak, ha erősek akarnak maradni és az euroövezet gazdaságát szeretnék támogatni, továbbra is kiemelten kell kezelniük ezeket a területeket.

Bevezető interjú Daniéle Nouy-val, a Felügyeleti Testület elnökével

Csaknem tíz év telt el a Lehman Brothers bukása és a pénzügyi válság kirobbanása óta. Biztonságosabb-e ma a pénzügyi rendszer?

A pénzügyi világválság kétségtelenül sok átalakulással járt. Globális szinten most véglegesítettük az átfogó szabályozói reformot, a Bázeli III-at. Szigorodtak a bankok által követendő szabályok, a szabályozói keretrendszer hiányosságait pedig pótoltuk. Európai szinten megkezdődött a bankunió kiépítése. A bankunióknak jelenleg két tartóoszlopa van: az európai bankfelügyelet és az európai bankszanálás. Ezek segítségével jobban működik Európa-szerte a bankfelügyelet, és eredményesebben kezeljük a válságokat. Mindent egybevéve elmondhatjuk, hogy a pénzügyi rendszer mostani felépítését sokban a válság alakította. A mostani felépítmény sokkal szilárdabb, mint a régi. Tehát igen, a pénzügyi rendszer biztonságosabbá vált.



Mi a helyzet konkrétan a bankokkal? Megtanulták a leckét?

Remélem. Végül is a válság egyik alapvető oka éppen az a kultúra volt, amely a rövid távú nyereséget a hosszú távú fenntarthatóság elé helyezte, sokszor elhanyagolva, hogy a bankok intézkedései milyen hatással lesznek a gazdaságra és az adófizetőkre. Meg kell ezt a kultúrát változtatnunk; mégpedig úgy, hogy a változás a bankoktól jön, habár a szabályozó szervezeteknek is gondoskodniuk kell róla, hogy az ösztönzők összhangban legyenek és maradjanak egymással.

Milyen ösztönzőkre gondol?

Az, hogy a bankok most már rendezett módon mehetnek csődbe, figyelmük középpontjába mindenekelőtt a fenntarthatóságot kell, hogy állítsa. Az állami pénzügyi kisegítés már a múlt zenéje. Európában az egységes szanálási mechanizmusnak van ebben meghatározó szerepe. 2017-ben sikerült átmennie a vizsgán, amikor három nagy bank ment csődbe, és került szanálásra majd felszámolásra. Egyértelmű az üzenet: a bankoknak most már szembe kell nézniük magatartásuk következményeivel; ha nem átgondoltan cselekszenek, csődbe mehetnek.

Tehát a csődveszély arra ösztönzi a bankokat, hogy megoldják az előttük álló nehéz feladatokat?

Igen, természetesen. A bankok nagy utat tettek meg a válság óta, de még mindig vannak megoldandó feladatok. Most jött el ennek az ideje, hiszen a feltételek négy szempontból kifolyólag is ideálisak. Először is jól áll az euroövezeti gazdaság szénája. Másodszor, bár az új technológiák a bankoknak kihívást jelentenek, megnyitnak előttük új pénzkereseti és jövedelmezőségi lehetőségeket is. Harmadszor, megvan a szabályozói bizonyosság, ugyanis véglegesítették a Bázel III-at. Negyedszer, az európai bankfelügyelet teljes körű működésbe lépése felügyeleti szempontból is bizonyosságot hozott. A bankok tudják, hogyan dolgoznak, és mit várhatnak tőlünk.

A jövedelmezőség az euroövezetben jelentős kihívást jelent a bankoknak, ugye?

Valóban, a jövedelmezőség az euroövezeti bankok első számú kihívása. Sok bank továbbra sem teremti elő a tőke költségét, ami hosszú távon fenntarthatatlan helyzet. Miközben ez maguknak a bankoknak probléma, a felügyeleteknek is aggodalmat okoz. A nem nyereséges bankok ugyanis nem tudják támogatni a gazdasági növekedést, és nem tudnak tőketartalékot felépíteni. Ugyanakkor lehet, hogy hozamkereső magatartást vesznek fel, ami viszont emeli a kockázatokat. Nekünk, bankfelügyelőknek tehát aggasztó, ha az euroövezeti banki ágazat nem elég jövedelmező.

Milyen lépéseket kellene a bankoknak tenni jövedelmezőségük javítására?

Ez már nehezebb kérdés, ugyanis minden egyes bank más, ezért mindegyiknek saját stratégiára van szüksége. Minden egyes banknál a stratégia megléte és alkalmazása a kiindulópont. Itt jön be a képbe a stratégiai „kormányzás”. Röviden ez a vezetőségnek arra a képességére utal, hogy ki tud jelölni egy olyan pályát, amely a bank hosszú távú céljai felé vezet. Ehhez kellene a helyes eljárások és a jó irányítás, beleértve a kockázatkezelést. Ha ezek a feltételek teljesülnek, a vezetőség

minden pillanatban az egész szervezetet át tudja tekinteni és elemezni, tehát szükség esetén irányt tud váltani. Összességében minél jobbak a bankok a stratégiai kormányzásban, annál sikeresebbek. A gyakorlatban ez azt jelenti, hogy a bankoknak érdemes például az új technológiák alkalmazása révén fontolóra venniük bevételi forrásaik diverzifikálását. Az euroövezeti nagy bankok operatív bevételének több mint a fele nettó kamatbevételből áll. A kiugróan alacsony kamatszintet figyelembe véve ez megoldandó feladat. Lehetne például a díj- és jutalékbevételek növelésével próbálkozniuk. Sok bank jelezte is, hogy ez szerepel a terveik között. De mint mondtam, minden bank más, és mindnek meg kell keresnie a saját útját. Általánosabban fogalmazva, az európai banki ágazatot tovább kell konszolidálni.

Mi a helyzet a költségekkel? Lehet-e a költségek csökkentésével is növelni a nyereséget?

A költségcsökkentés is járható út, valóban. Itt vannak például a nagy fiókhálózatok: szükség van-e még rájuk a digitális banki ügyintézés korában? A költségek lefaragása is része lehet a bank nagyobb nyereség felé vezető stratégiájának. Van azonban egy kitétel: a bankoknak nem szabad rossz helyen visszavágniuk a kiadásait. A munkaerő redukálása a kockázatkezelésben? Nem túl jó ötlet. Az informatikai rendszerekkel való takarékoskodás? Az sem ajánlatos. Általánosságban a bankoknak nem szabad olyasmivel takarékoskodniuk, amely a későbbi siker és stabilitás szempontjából meghatározó.

Kihat-e a nemteljesítő hitelállomány a jövedelmezőségre?

Igen, nagymértékben. A nemteljesítő hitelek, az NPL-ek lehúzzák a nyereséget, elterelnek olyan erőforrásokat, amelyeket hatékonyabban lehetne felhasználni. Figyelembe véve, hogy az euroövezeti NPL-állomány csaknem 800 milliárd euróra rúg, ez nagy probléma, amelyet rendezni kell. Jó hír, hogy a bankok előreléptek ezen a téren: az NPL-állomány 2015 eleje óta mintegy 200 milliárd euróval esett. Ez biztató, de nem elegendő.

Milyen nagyobb lépéseket tett az európai bankfelügyelet, hogy elősegítse a nemteljesítő hitelek problémájának megoldását?

Az NPL-kérdés az egyik kiemelt felügyeleti prioritásunk. 2017 elején útmutatást tettünk közzé a bankoknak arról, hogyan kezeljék a nemteljesítő hiteleket. Az útmutatást viszonyítási pontként használva górcső alá vettük a bankok által kidolgozott NPL-kezelő terveket. 2018-ban tovább ellenőrizzük, hogyan haladnak a tervek megvalósításával.

De a bankoknak nem csak a meglevő NPL hitelektől kell megszabadulniuk, hanem az esetleges újakkal is foglalkozniuk kell. Ezért 2017 végén kiadtunk az NPL-útmutatóhoz egy kiegészítéstervezetet, amelyben felvázoljuk, mit várunk a bankoktól, hogyan képezzenek az új NPL-ekre céltartalékot – ezek az elvárások

persze nem kötelezőek. Csupán a felügyeleti párbeszéd kiindulópontjai, amelyeket a bankszintű megközelítésben figyelembe veszünk. A kiegészítéstervezetet nyilvános konzultációra bocsátottuk, végleges formájában pedig 2018 márciusában publikáltuk.

A bankok előtt tehát még mindig megoldandó feladat a mérlegeik megtisztítása.

Igen, ugyanis a kedvező idők nem tartanak örökké, ezért a bankoknak ki kell belőlük mindent hozniuk. Ha jön a konjunktúraváltás, sokkal nehezebb lesz az NPL-hitelek lefaragása. Általánosságban a tiszta mérleg rövid- és középtávon alapvető előfeltétele a jövedelmezőségnek. Ezzel összefüggésben az Európai Bankhatóság 2018. évi stressztesztje az igazság pillanata lesz a bankoknak. Segít felmérni, mennyire reziliensek, ha beköszönt egy nehezebb időszak.

Az alacsony jövedelmezőségen és a nemteljesítő hiteleken kívül mi mást kell még az európai bankfelügyeletnek nyomon követnie?

Sok mindent. Közelről vizsgáljuk például a bankok által alkalmazott belső modelleket, amelyekkel az eszközeik kockázati súlyozását meghatározzák. Ez igen fontos a tőkekövetelmények kiszámítása, végső fokon a bankok rugalmassága szempontjából. Hogy biztosítsuk, hogy a modellek megfelelő eredményeket adjanak, a belső modelleket célzott felülvizsgálatnak, az úgynevezett TRIM-nek vetjük alá. A felülvizsgálatnak három célja van: először is, hogy garantáljuk a banki modellek összhangját a szabályozói standardokkal; másodsor, hogy harmonizáljuk egymással az egyes felügyeleti belsőmodell-kezelését; harmadszor pedig, hogy a belső modellekkel számított kockázati súlyok ne a modellezési döntéseken, hanem a tényleges kockázaton alapuljanak. A TRIM lehetővé teszi, hogy nőjön a bizalom a belső modellekben, a tőkemegfelelésben, tehát végső fokon a bankok rugalmasságában.

A belső modellek célzott felülvizsgálata összefügg-e a Bázeli III rendszerrel és a vitatott alsó kibocsátási korláttal?

Valóban van közöttük kapcsolat. Általánosságban a Bázeli III célja, hogy megőrizze a kockázatalapú tőkekövetelményeket. Ez tökéletesen érthető, hiszen a kockázatalapú tőkekövetelmények hatékonyak, arra serkentik a bankokat, hogy kockázataikat gondosan definiálják, mérték és kezeljék. Ezen a területen a belső modellek nélkülözhetetlenek. A bankok, ha nem működnek megfelelően, könnyen kerülhetnek alultőkésített, sérülékeny helyzetbe. Ahogy az előbb említettem, a TRIM-mel arra törekszünk, hogy a belső modellek megfelelően működjenek. Ha tetszik, alulról felfelé irányuló folyamat, amelynek során magukat a modelleket mérjük fel. A Bázeli III ugyanakkor a kérdésében említett alsó kibocsátási korláthoz hasonló, felülről lefelé irányuló garanciákat is kialakított. Ez biztosítja, hogy a belső modellekkel számított kockázati súlyok nem esnek bizonyos szint alá. Tehát akárcsak a TRIM, ez

is segít a kockázati alapú tőkekövetelmények hitelességének megteremtésében. Ez igen nagymértékben a bankok érdeke.

Térjünk át Bázelről az Egyesült Királyságra: hogyan készül az európai bankfelügyelet a brexitre?

A brexit minden bizonnyal meg fogja változtatni a bankok világát Európában. Ráadásul a csatorna mindkét oldalán lesz hatása. A bankok fő aggodalma, hogy megőrizték az egymás piacaihoz való hozzáférést. Ehhez kiterjedt szervezeti átalakításokra lehet szükségük, amelyeket persze jó előre elő kell készíteniük.

De a felügyeleteknek is fel kell készülniük a brexit utáni helyzetre. Kidolgoztunk több állásfoglalást a fontosabb kérdésekről, egyértelműsítve az euroövezetbe átköltözni kívánó bankokkal kapcsolatos elvárásainkat. Több csatornán keresztül szoros kapcsolatban állunk az érdekeltekkel. Ez lehetővé teszi, hogy jobban megismerjük a terveiket, és világosan közöljük velük elvárásainkat.

Azonban a brexit miatti változásoknál többről van szó annál, mint hogy néhány bank áttesszi a székhelyét az Egyesült Királyságból. Felügyeleti szempontból a nemzetközi bankcsoportokat tágabban kell néznünk: hogyan tudjuk számukra garantálni a helyes felügyeletet és szanálhatóságot? Ez nem csak az Egyesült Királyságból átvándorló bankokat érinti, hanem azokat is, amelyek valamely harmadik országból működnek, de olyan európai bankokra is hatással lehet, amelyek az EU-n kívül működnek.

A brexit utáni helyzetet tekintve mi a véleménye Európa pénzügyi integrációjának fejlődéséről?

A brexit szomorú történet, annyi biztos. De az is biztos, hogy az európai pénzügyi integráció tovább fejlődik. Az európai bankunió folyó munka sokat haladt előre, a koncepció elnyerte az euroövezeten kívüli országok tetszését is – különös tekintettel a kelet-európai és skandináv országokra. Ezt biztatónak találom.

Ugyanakkor a bankunió még véglegesítésre vár, hiányzik a harmadik pillér, egy európai betétbiztosítási rendszer, az EDIS. Most, hogy a bankfelügyelet és a bankszanálás európai szintre került, ugyanezt kell tenni a betétvédelmi rendszerrel. Csak így kerül egymással összhangba a kontroll és a felelősség. Véleményem szerint ideje további lépéseket tennünk az EDIS felé.

A bankunió előrehaladásával várhatóan a bankok élvezni kezdi a nagy, integrált piac előnyeit; többet kellene határon túl is tevékenykedniük egy valóban európai banki ágazat érdekében, amely megbízhatóan és hatékonyan finanszírozza az európai gazdaságot.

1 A felügyelet pénzügyi stabilitáshoz való hozzájárulása

1.1 Hitelintézetek: fő kockázatok és általános teljesítmény

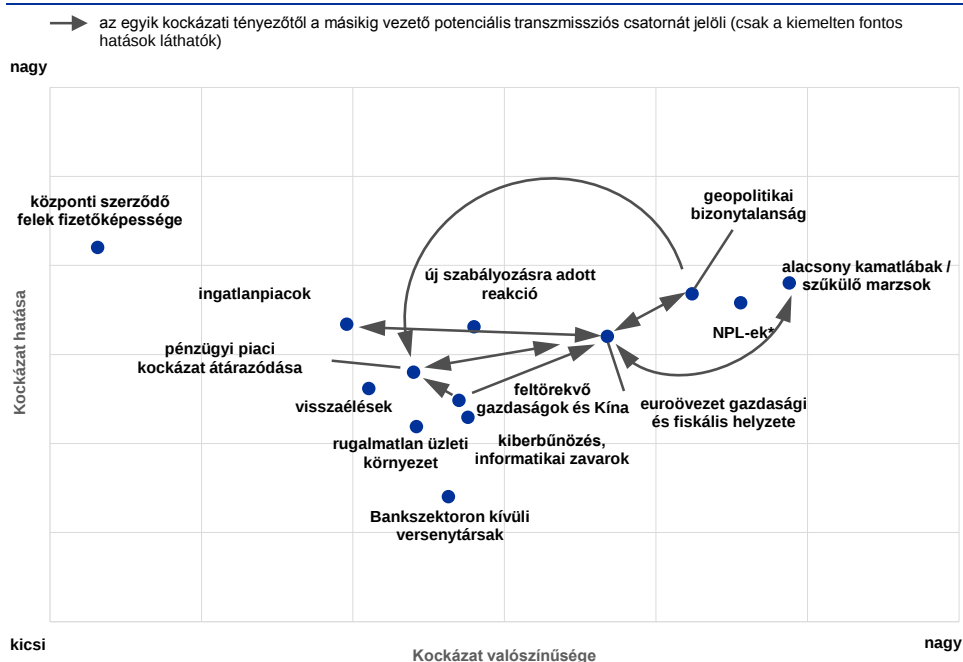
1.1.1 A bankszektor fő kockázatai

A csekély javulás ellenére az SSM kockázati térképe továbbra is nagyjából változatlan

A gazdasági környezet, amelyben az euroövezeti bankok működnek, az elmúlt év során még kedvezőbbé vált, és néhány bank nagymértékű nyereségre tett szert, habár mások még nem mutatják az élénkülés jeleit. A bankok általánosságban határozott előrelépést értek el mérlegük megerősítésében és a nemteljesítő hitelek (NPL) kezelésében. Ugyanakkor a szabályozási program lezárásának munkálatai szintén előrehaladtak, segítve a szabályozási bizonytalanság enyhítését.

1. diagram

Az SSM euroövezeti bankoknak szóló 2018-as kockázati térképe



Forrás: EKB és nemzeti felügyelet.

Megjegyzések: A térképen a kockázati tényezők valószínűsége és hatása látható, kicsitől nagyig terjedő skálán.

* NPL-ek: ez a kockázati tényező csak a nagy NPL-hitelállománnyal rendelkező euroövezeti bankokat érinti.

Néhány kockázat azonban továbbra is megmaradt, és az SSM általános kockázati térképe (lásd az **1. diagramot**) 2017 eleje óta nem változott komolyabb mértékben. A három legfőbb kockázati tényező – mind potenciális hatásukat, mind valószínűségüket tekintve – a következő: (i) az alacsony kamatkörnyezet és a bankok jövedelmezőségére kifejtett kedvezőtlen hatása; (ii) az NPL-állomány tartósan magas szintje az euroövezet egyes részein; és (iii) a geopolitikai

bizonytalanságok. Az első kettő 2016 óta némileg mérséklődött. A geopolitikai bizonytalanság azonban jelentősen megnőtt, elsősorban a végső brexit-megállapodásról folyó tárgyalások, valamint az általánosabb globális politikai bizonytalanság miatt (ugyanakkor a francia elnökválasztás nyomán az EU-ban némileg csökkent a politikai bizonytalanság).

A jövedelmezőség továbbra is
kiemelt feladat

Az alacsony kamatokkal jellemezhető időszak elhúzódása még mindig problémát jelent a bankok jövedelmezősége szempontjából. Az alacsony kamatlábak ugyan csökkentik a finanszírozási költségeket és támogatják a gazdaságot, eközben azonban **leszorítják a nettó kamatmarzsokat, így visszafogják a banki jövedelmezőséget**. Ezért előfordulhat, hogy a bankoknak át kell alakítaniuk üzleti modelljeiket és költségszerkezetüket. Ugyanakkor a felügyeleti szerveknek gondoskodniuk kell arról, hogy a bankok ne vállaljanak túlzott kockázatot a nyereség növelése érdekében.

Az NPL-állomány valamelyest
kisebb, de a munka nem állhat meg

Az euroövezeti bankok jelentős része az NPL-állomány magas szintjére is nagy aggodalommal tekint. **A bankok 2016 óta némi előrelépést értek el az NPL-állomány kezelésében.** Ez abból is látszik, hogy a nemteljesítő hitelek összesített aránya a 2016 második negyedévében mért 6,5%-ról 2017 második negyedévére 5,5%-ra csökkent. Ennek ellenére számos euroövezeti bank még mindig túlzottan sok NPL-hitelt tart a mérlegében. Ezért elengedhetetlen, hogy a bankok nagyobb erőfeszítéseket tegyenek az ambiciózus és hiteles NPL-stratégiák kidolgozása és végrehajtása érdekében. Ugyanakkor további reformok szükségesek az NPL-állomány rendezése előtt álló strukturális akadályok lebontásához.¹

Az új szabályozási keretrendszer
szabályainak végrehajtása kihívást
jelenthet egyes bankok számára

A szabályozási keretrendszer véglegesítése és finomhangolása középtávon jótékony hatással van a bankszektor stabilitására. Mindazonáltal **az új szabályozási helyzetre történő átállás a bankok számára rövid távon költségekkel és kockázatokkal járhat**, például előfordulhat, hogy nem tudnak időben alkalmazkodni. Ezek a kockázatok 2016 óta némileg csökkentek, miközben a nemzetközi és európai fórumokon kidolgozott megállapodások nyomán egyre több részlet derült ki a különféle szabályozói kezdeményezések végleges formájáról.

A kockázattárazás az
adósságállomány
fenntarthatóságával kapcsolatos
problémák és geopolitikai
kockázatok mellett valósulhat meg

Egyes tagállamoknak még mindig problémát jelent az **adósságállomány fenntarthatósága**, és egy esetleges kötvénypiaci átárazás továbbra is érzékenyen érintené őket (részben a jelenleg rendkívül alacsony kockázati prémiumok miatt). Az országgkockázat különösen releváns ma, amikor történelmi távlatban is **nagyfokú a geopolitikai bizonytalanság** (amelyhez a brexit is hozzájárul). A pénzügyi piacok kockázattávallási hajlandóságának esetleges hirtelen ingadozásai a bankokra is hatással lehetnek a piaci alapon ártértékelt állományuk átárazásán és finanszírozási költségeken keresztül.

¹ Ennek keretében javítani kell a problémás eszközök másodlagos piacának és a fedezetértévesítési mechanizmusoknak a hatékonyságát, és össze kell hangolni a fizetésképtelenségi és átstrukturálási jogi kereteket.

1.1.2 Az SSM felügyeleti prioritásai

Az SSM felügyeleti prioritásai az adott év súlyponti területeit jelölik ki. A felügyelt bankok fő kockázatainak vizsgálatára építenek, figyelembe véve a gazdasági, szabályozói és felügyeleti környezet legújabb fejleményeit. Az évente felülvizsgált prioritások nélkülözhetetlen eszközt adnak a felügyelet kezébe ahhoz, hogy az egyes bankokra alkalmazott felügyeleti intézkedések koordinálása megfelelően összehangolt, arányos és hatékony módon menjen végbe, ami hozzájárul az esélyegyenlőséghez és a felügyelet eredményeinek erősítéséhez (lásd az **1. ábrát**).

1. ábra

A 2018-ra és a későbbiekre kitűzött felügyeleti prioritások

2018. évi prioritások	Felügyeleti tevékenység 2018-ban és utána	2017-ben is folyt	2019-ben valószínűleg folytatódik ⁵
Üzleti modellek	 A kamatlábkkockázat banki üzleti modellekre/jövedelmezőségre gyakorolt hatása		
Hitelkockázat	 Következetes módszertan a nemteljesítő hitelekhez ¹ / átstrukturált kitettség (pl. mélyreható elemzés / helyszíni ellenőrzés)		
	 Kitettségi koncentráció, fedezetkezelés és -értékelés (pl. ingatlan, 3. szintű eszközök)		
Kockázatkezelés	 TRIM ² : Hitelkockázati, piaci kockázati és partner-hitelkockázati modellek		
	 A banki ICAAP ³ és ILAAP ⁴ szemlélet javítása		
	 A bankok IFRS 9 standardra és más szabályozási változásokra való felkészültségének értékelése		
Több kockázati területet átfogó tevékenység	 Felkészülés a brexitre		
	 EU-szintű (kétévente) és SSM-szintű stresszteszt		

1) Nemteljesítő hitelek.

2) A belső modellek célzott felülvizsgálata.

3) A tőkeegyelelés belső értékelési eljárása.

4) A likviditás megfelelőségének belső értékelési eljárása.

5) A világoskék pipák utóellenőrzési tevékenységeket jeleznek.

1.1.3

A banki könyvi kamatláb kockázat érzékenységelemzésének eredménye

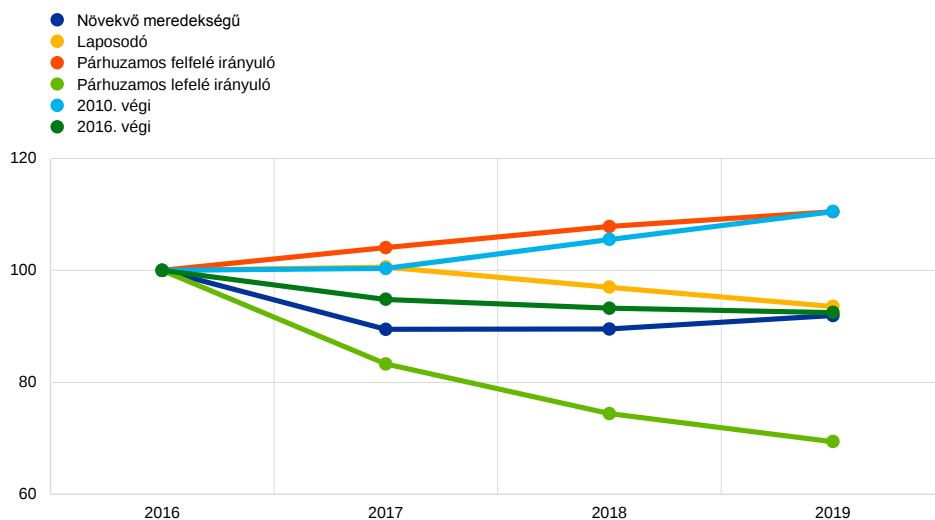
Az EKB állandó jelleggel nyomon követi, mennyire érzékenyek a banki kamatmarzsok a kamatváltozásra. A bankszektor jövedelmezőségét érintő alacsony kamatkörnyezettel összefüggésben az EKB úgy határozott, hogy 2017-ben mélyebben vizsgálja azokat a stratégiákat, amelyeket a bankok a kamatmarzs-szinteknek többféle szcenárió alatti fenntartására dolgoztak ki.

Ezért 2017 első felében az EKB bankfelügyelete érzékenységelemzést, stressztesztet végzett a banki könyvi kamatláb kockázattal (IRRBB) kapcsolatban.² Két kiegészítő mérőszám alapján értékeltünk egy 111 jelentős hitelintézetből álló mintát: (i) a bank nettó kamatbevételének a kamatmozgás által kiváltott módosulása; és (ii) a banki saját tőke gazdasági értékében (EVE)³ – azaz a banki könyv jelenértékében – a kamatmozgás hatására bekövetkező változás. A program célja az volt, hogy felügyeleti felmérés készüljön a kockázatkezelési módszerekről, és hogy az egyes bankok eredményeinek összehasonlítása teljes mértékben kihasználható legyen. Ennek érdekében arra kértük a bankokat, hogy szimulálják hat hipotetikus kamatsokk hatásait, és stilizáltan mutassák be mérlegük változását.⁴

2. diagram

Átlagos várható nettó kamatbevétel kamatsokkonként

(2016-os index = 100)



Forrás: EKB.

Megjegyzések: Az adatok a vizsgálat során a mind a 111 banknál tesztelt jelentős valutákra vonatkozó összesített nettókamatbevétel-prognózisokon alapulnak. A párhuzamos eltolódást jelenleg az IRRBB adatszolgáltatási folyamatban alkalmazzuk (+/- 200 bázispont az EUR-pozíciók esetében); a növekvő meredekségű és a laposodó görbék a BCBS nemrégiben született IRRBB-standardjain alapulnak; a 2010. végi sokk azt feltételezi, hogy a kamatok visszatérnek a legutóbb 2010-ben tapasztalt szintre; a 2016. végi sokk a kamatokat változatlanul hagyja 2016. végi szintjükön.

Az eredményekből kitűnik, hogy a bankok általánosságban jól felkészültek a kamatlábak változásaira. A kamatlábak futamidő-szerkezetének hirtelen,

² A gyakorlat nem terjedt ki az egyéb kockázattípusokra, mint például a piaci kockázatra.

³ Az EVE a kamatváltozásnak a banki könyvre kifejtett hatását tükrözi.

⁴ A részletekért lásd az [EKB bankfelügyeleti honlapján](#) közzétett információkat.

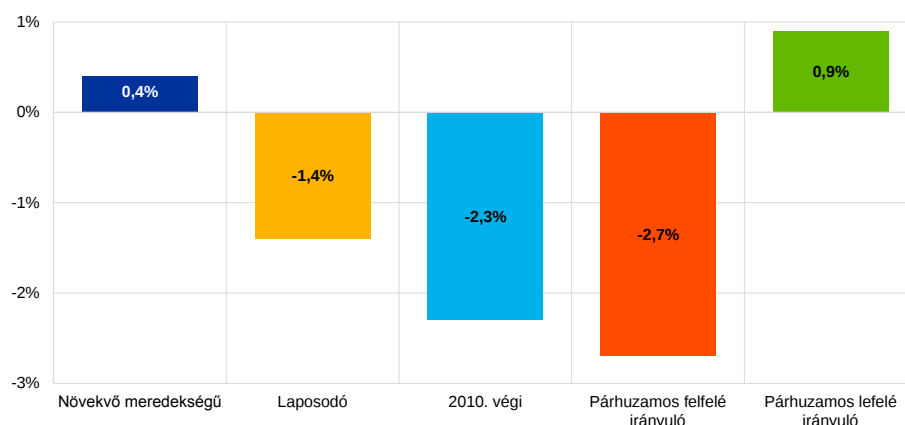
párhuzamos +2%-os változása összességében kedvező hatással lenne a nettó kamatbevételekre (hároméves időtávon +10,5%, **2. diagram**), és enyhén negatívan hatna az EVE-re (a CET1 -2,7%-a, **3. diagram**). Az összes kamatsokkot figyelembe véve ez utóbbi lenne a legsúlyosabb kimenetel az EVE-re nézve.

A felmérés eredményét azonban nem szabad tévesen úgy értelmezni, hogy nincsenek kockázatok, különösen mivel a bankok ügyfélmagatartásra vonatkozó várakozásait is tekintetbe veszi. Például a bankok a lejárat nélküli betéteket hosszú lejáratú, rögzített kamatozású kötelezettségként is modellezhetik. Emelkedő kamatokkal jellemezhető időszakban ezeknek a betéteknek a bank által vártnál gyorsabban történő átárazódása a várakozásoknál alacsonyabb nettó kamatbevételt eredményezne. A bankok túlnyomórészt csökkenő kamatokkal jellemezhető időszakra kalibrálták betétmodelljeiket. Ebből következően előfordulhat, hogy a modellek csupán részben tükrözik az ügyfeleknek a kamatok emelkedésére adott reakcióját. Ezenkívül egyes esetekben a törzsbetétek modellezett átlagideje meglepően hosszúnak bizonyult.

3. diagram

Az EVE átlagos változása kamatsokkonként

(EVE-változás a CET1 százalékában)



Forrás: EKB.

Megjegyzések: Az adatok a valamennyi jelentős valutához kapcsolódó összesített EVE-prognózisokon és a mintában szereplő 111 bank összesített elsődleges alapvető tőkéjén alapulnak. A 2016. végi sokk során feltételezett konstans kamatlábak mellett az EVE nem változik.

Az eredményekből az is látható, hogy a bankok aktívan igénybe veszik a banki könyvben található kamatderivatívákat. Általában az eszközök és források átárazási profiljában jelentkező eltérések fedezésére használják őket. Néhány bank azonban a kamatderivatívákat egy kitűzött kamatprofil elérésére is alkalmazza. A bankok között ezeknek az ügyleteknek az EVE-érzékenységre kifejtett összesített hatása korlátozott (a párhuzamos felfelé irányuló sokk esetében az elsődleges alapvető tőke +1,7%-a). Ez a visszafogott hatás azonban jórészt annak tudható be, hogy azoknak a bankoknak a kitettséget, amelyeknél a derivatívák csökkentik az eszközök átlagidejét, szembeállítják azon bankok kitettségekkel, amelyeknél a derivatívák növelik az átlagidőt (rendre a minta 55 és 45 százaléka).

A 2017. évi vizsgálati eredményeket felhasználtuk a felügyeleti felülvizsgálati és értékelési eljárás (SREP) során. A vizsgálat a bankkönyvi kamatkockázatról folyó felügyeleti vitákban értékes információkkal szolgál a jövőben is. A közös felügyeleti csoportok utóelemzéseire is jó kiindulópontot adhat.

1. keretes írás

A bankszektor konszolidációja – a határon átnyúló egyesülések és felvásárlások akadályai

Egy jól működő bankrendszer együtt jár a banki egyesülések és felvásárlások jól működő piacával. Az európai bankunió – beleértve az európai bankfelügyeletet is – megkönnyíti majd a bankoknak, hogy határon átnyúló egyesüléseket hajtsanak végre.

Az euroövezeten belül utóbbi három fontos előnnyel járhat. Először is elmélyíti az euroövezeti pénzügyi integrációt, lehetővé téve a valóban európai bankszektor közös céljának elérését. Másodszor a megtakarítókna több választási lehetősége lesz befektetéskor, és a vállalatoknak és háztartásoknak több finanszírozási forrás áll majd a rendelkezésére. Harmadszor fejlődik a kockázatmegosztás, ami hozzájárul, hogy az unió gazdasága stabilabbá és hatékonyabbá váljon. Emellett a banki egyesülések szerepet játszhatnak a fölös kapacitások lefaragásában, és abban, hogy maguk a bankok hatékonyabbá váljanak. Ahhoz azonban, hogy az említett előnyök megjelenjenek, az egyesüléseknek prudenciális szempontból megfelelően kell végbemenniük.

Az egyesülési és felvásárlási piac állapota

Az euro bevezetése utáni kezdeti emelkedést követően az euroövezetbeli egyesülések és felvásárlások egyre veszítettek lendületükből. 2016-ban a 2000 óta látott legalacsonyabb szintre süllyedtek mind az ügyletszámot, mind az ügyletértéket tekintve.⁵ Ráadásul ezek az egyesülések túlnyomórészt határon belül és nem határon átnyúlóan zajlanak.

A banki egyesülések összetettek, drágák és kockázatosak, és sikerük bizonyos támogató feltételek meglététől is függ. A bankok csak magabiztosan vághatnak bele ilyesmibe, és ez egyelőre még nem adott.

Különösen gyakori a bizonytalanság azt illetően, hogy milyen gazdasági értéke van az egyesülésnek. A potenciális partnereket elnézve kétségek merülhetnek fel az eszközminőséggel és nyereségtermelő képességgel kapcsolatban. Az euroövezet egyes részein továbbra is magas a nemteljesítő hitelek aránya, és nehéz felmérni valós értéküket.

Ehhez járul még a banki teljesítmény néhány alapvető hosszú távú meghatározó tényezőjével kapcsolatos bizonytalanság. Például azzal kapcsolatban, hogy a digitalizáció és a járulékos piacszerkezeti változások hogyan hatnak a bankok optimális szerkezetére és méretére. Megéri-e még mindig fiókhálózatokat felvásárolni, amikor a digitális banki szolgáltatások miatt egyre kevésbé hasznosak? Végül pedig a szabályozással összefüggő fennmaradó bizonytalanság is szerepet játszhat a jelenségben. Úgy látszik, sok bank szeretné az egységes szabálykönyvet véglegesítve látni, mielőtt fontolóra veszik, hogy fejest ugorjanak-e egy másik bankkal történő egyesülésbe.

⁵ EKB, [Financial Integration in Europe \(Pénzügyi integráció Európában\)](#), 2017. május.

Ezeket a bizonytalanságokat tovább fokozza, ha határon átnyúló egyesülésről van szó. Egyfelől egy határon átnyúló egyesülés során a banknak nem csupán át kell lépnie saját országának határát, hanem kulturális és nyelvi akadályokat is le kell küzdenie. Az SSM-ben részt vevő országok egyesülési és felvásárlási felügyeleti felülvizsgálatát szabályozó jogi és szabályozási rendszerek összehangolásának hiánya megnövelheti az ilyen egyesülések és felvásárlások költségét, és akadályokat gördíthet eléjük. Az egyesülést szabályozó nemzeti jogszabályok általában országonként változnak.

Általánosabb értelemben ebben közrejátszik a joghatóságokon belül a tőke és a likviditás mozgásának korlátozása. A tőkekövetelményekről szóló rendelet (CRR) és a tőkekövetelményekről szóló irányelv (CRD IV) felülvizsgálatának részeként jelenleg megfontolás tárgyát képezik a határon átnyúló, csoporton belüli követelmények alóli mentesség lehetőségei, és ahol bevezetik őket, ott támogatják a határon átnyúló egyesüléseket és felvásárlásokat. Ezenkívül a CRD IV és a CRR még mindig tartalmaz néhány választási és mérlegelési lehetőséget, amelyeket nemzeti szinten különféle módokon alkalmaznak. Megnehezítik a szavatolótőke tagállamok közötti egységes szintjének biztosítását, valamint a bankok tőkepozíciójának teljes körű összehasonlítását.

Természetesen egyéb szabályozási tényezőknek is lehet szerepük a bankok konszolidációs döntéseiben. Például a bank komplexitásának vagy méretének növekedése következtében az egyéb rendszerszintű jelentős intézmények (O-SII) tőketartalékán vagy akár a globális, rendszerszinten meghatározó bankok (G-SIB) tőketartalékán keresztül esetlegesen keletkező kiegészítő tőkekövetelményeknek visszatartó ereje lehet.

Tovább árnyalja a képet, hogy a jogalkotói keretek egyes részei (pl. csődtörvények), az adórendszerek és a pénzügyi rendszert támogató szabályozások (pl. fogyasztóvédelem) továbbra is eltérnek egymástól az unióban és az euroövezetben.

Jóllehet az európai bankfelügyelet rámutathat ezekre az akadályokra, a környezet formálásában betöltött szerepe korlátozott. Magát a konszolidációt a piaci folyamatokra kell bízni, a szabályozási környezet változtatását pedig a jogalkotóra.

Mindazonáltal az európai bankfelügyelet már így is segített csökkenteni a banki eszközök minőségét övező bizonytalanságot. Az első lépést ebben az irányban a 2014-es eszközminőség-vizsgálat jelentette. A bankfelügyelet ezenkívül a bankok NPL-állományának kezelését is kiemelt ügynek tekinti. A felügyeleti szerveknek módjában áll az egyesülésekhez kapcsolódó felügyeleti folyamatok eredményességének biztosítása is. Szabályozói oldalról fontos az elfogadott reformok – például a Bázeli III – pontos és egységes végrehajtása, valamint a bankunió és legfőképpen az európai betétbiztosítási rendszer kiteljesítése felé tett további lépések. Mindezekkel tovább csökkenthető a bizonytalanság.

1.1.4 A jelentős bankok általános teljesítménye 2017-ben

Míg a 2016-os év különösen nehéz volt az euroövezeti bankok számára, 2017-ben némileg javult a helyzet. 2016 első három negyedében a jelentős hitelintézetek értékvesztés előtti üzemi nyeresége 10%-ot esett 2015 első három negyedéhez képest. 2017 első kilenc hónapjában azután az értékvesztés előtti üzemi nyereség

emelkedni kezdett (+2%). Az értékvesztés zuhanása mellett (–14,9% 2016-hoz és –35,2% 2015-höz képest) ez a jelentős hitelintézetek sajáttőke-arányos nyereségének viszonylagos növekedéséhez vezetett, amely átlagosan 7,0%-ot tett ki szemben a 2016-os 5,4%-kal és a 2015-ös 5,7%-kal.

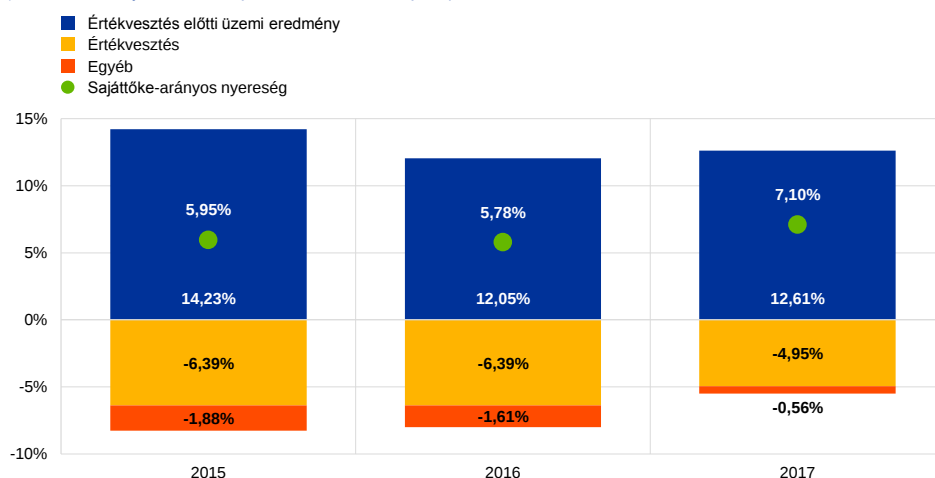
Az általános javulás mögött azonban a bankok közötti számottevő különbségek húzódnak meg. Körülbelül egy tucat bank még mindig veszteséges, míg nagyjából kéttucatnyi bank átlagos sajáttőke-arányos nyeresége körülbelül 8% vagy a felett volt az elmúlt három évben. Ugyanakkor az, hogy sok tőzsdén jegyzett bank részvényei esetében a piaci érték és a könyv szerinti érték aránya még mindig 1 alatti, azt jelzi, hogy további javulás szükséges a befektetői elvárások kielégítéséhez.

Az értékvesztés előtti üzemi nyereség növekedése a díjakból és jutalékokból származó nettó bevétel 3,2%-os és a nettó kereskedési bevétel 62%-os emelkedésének tudható be 2016 első három negyedévéhez viszonyítva. Ezzel szemben a nettó kamatbevétel tovább zsugorodott, és 1,9%-kal maradt el a 2016 első három negyedévében mért értéktől, miután 2015 első három negyedévéhez képest már eleve 0,9%-kal csökkent.

4. diagram

Magasabb sajáttőke-arányos nyereség 2017-ben a nagyobb üzemi nyereségnek és alacsonyabb értékvesztésnek köszönhetően

(Minden tétel a sajáttőke-állomány százalékában van kifejezve)



Forrás: EKB felügyeleti banki statisztikák.

Megjegyzés: Mindegyik év adatai évesített, második negyedévi kumulált számadatok.

A nettó kamatbevétel 2015 harmadik negyedévéől 2016 harmadik negyedévéig tapasztalt csökkenését a jelek szerint a marzsok visszaesése okozta, ahogy a hitelvolumenek 4,7%-kal növekedtek. Ezzel ellentétben 2016 harmadik negyedévé és 2017 harmadik negyedévé között a hitelvolumenek 2,1%-kal mérséklődtek, különösen a pénzügyi intézményeknek nyújtott hitelek esetében (hitelintézeteknek nyújtott hitelek: –11,8%; egyéb pénzügyi vállalatoknak nyújtott hitelek: –7,3%). Megjegyzendő, hogy e csökkenő tendencia ellenére a jelentős hitelintézeteknek körülbelül a fele növelni tudta nettó kamatbevételét.

A bankok 2017 első három negyedében elért kedvező eredményét a visszafogottabb működési költségek is segítették, amelyek 2015 óta nem voltak ilyen alacsony szinten. 2016 első kilenc hónapjához képest 2,3%-ot (2015 első kilenc hónapjához képest 1,6%-ot) estek, valószínűleg a több euroövezeti bank által meghozott konszolidációs intézkedések hatására.

1.2 A nemteljesítő hitelekkel (NPL) kapcsolatos munka

1.2.1 Európai helyzet

A nemteljesítő hitelek állománya 2015 óta csökken, azonban még mindig nem fenntartható a helyzet

A jelentős hitelintézetek mérlegében tartott nemteljesítő hitelek állománya a 2015 eleji 1 billió eurós szintet követően 2017 harmadik negyedében csaknem 760 milliárd euróra csökkent. Vannak azonban a bankszektorban olyan részei, ahol az NPL-állomány szintje továbbra is túlzottan magas. Az NPL-ek nyilvánvalóan komoly problémát jelentenek az európai bankszektorra nézve. Súlyos teherként nehezedenek a bankok mérlegére, leszorítják a nyereséget, elterelik az erőforrásokat a termelékenyebb felhasználási módoktól, és meggátolják, hogy a bankok hitelezzenek a gazdaságnak. Ezért tehát a bankoknak foglalkozniuk kell az NPL-állománnyal. 2017-ben az NPL-ekkel kapcsolatos munka az EKB bankfelügyeletének egyik kiemelt felügyeleti prioritása volt. A folyamatban lévő programot egy magas szintű NPL-munkacsoport irányítja, amely közvetlenül az EKB Felügyeleti Testületének számol be. Fő célja a nagy NPL-állománnyal rendelkező bankokkal kapcsolatos hatékony és következetes felügyeleti módszertan kidolgozása.

Az EKB negyedévente közzéteszi felügyeleti banki statisztikáját,⁶ beleértve a jelentős hitelintézetek eszközminőségével kapcsolatos adatokat is. Az **1. táblázat** az NPL-állomány szintjének 2016 és 2017 közötti csökkenését mutatja be.

1. táblázat

Nemteljesítő hitelek és előlegek – összegek és arányszámok referencia-időszak szerinti bontásban

(milliárd EUR; százalék)

Tétel	2016 3. né.	2016 4. né.	2017 1. né.	2017 2. né.	2017 3. né.
Hitel és előleg ¹⁾	14 170,1	14 248,1	14 675,1	14 516,8	14 728,4
Nemteljesítő hitel és előleg	920,1	876,9	865,4	795,1	759,1
Nemteljesítő hitelek aránya	6,5%	6,2%	5,9%	5,5%	5,2%
Nemteljesítő hitelek fedezeti mutatója	45,8%	46,3%	46,6%	46,3%	45,9%

Forrás: EKB.

⁶ **Felügyeleti banki statisztika:** a statisztika a Bizottság 680/2014/EU végrehajtási rendeletében meghatározott felügyeleti adatszolgáltatáshoz kapcsolódó végrehajtás-technikai standardok és az EKB pénzügyi információkra vonatkozó felügyeleti adatszolgáltatásról szóló EKB/2015/13 rendelete szerint gyűjtött adatokon alapul.

Megjegyzések: Olyan jelentős hitelintézetek a konszolidáció legmagasabb szintjén, amelyekről elérhető közös tökemegfelelési (COREP) és pénzügyi (FINREP) adatszolgáltatás. Egész pontosan 2016 második negyedévében 124, 2016 harmadik negyedévében 122, 2016 negyedik negyedévében 121, 2017 első negyedévében 118 és 2017 második negyedévében 114 jelentős hitelintézet volt. Az intézmények száma az egyes referencia-időszakokban a jelentős hitelintézetek jegyzékében történő változásokat tükrözi, amelyeket az EKB bankfelügyelete által általában éventeként végrehajtott értékelés, illetve az egyesülések és felvásárlások eredményeznek.

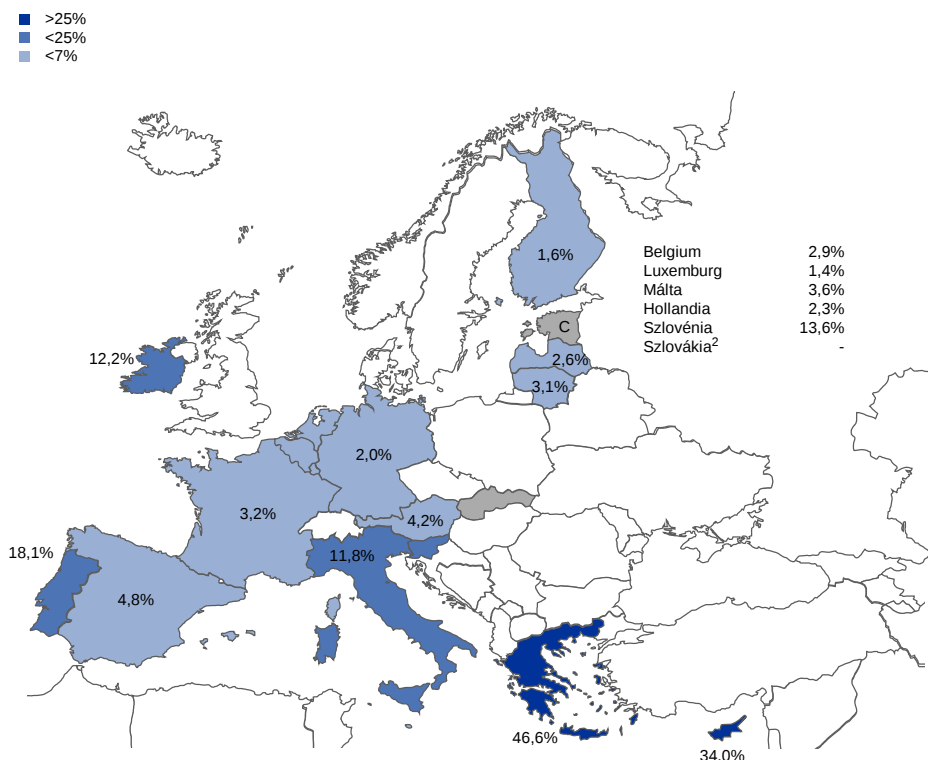
1) Az eszközminőséget szemléltető táblázatokban a hitelek és az előlegek könyv szerinti bruttó értéken szerepelnek. A FINREP-nek megfelelően: i) a kereskedési céllal tartott kitettségek nem jelennek meg; ii) a központi bankoknál lévő készpénzvagyon és egyéb, látra szóló betétek fel vannak tüntetve. Az EBH meghatározásával összhangban a nemteljesítő hitelek olyan hitelek és nem kereskedési céllal tartott előlegek, amelyek legalább az egyik alábbi feltételnek megfelelnek: (a) 90 napnál régebben késedelmes számottevő hitel; (b) a felmérés szerint az adós valószínűleg nem képes teljes hiteltartozásának kiegyenlítésére a biztosíték realizálása nélkül, függetlenül bármilyen meglevő késedelmes összegtől vagy a késedelmes napok számától. A fedezeti mutató a hiteleken és előlegeken felhalmozódott értékvesztés és az NPL-állomány arányát mutatja meg.

Az NPL-mutatók euroövezetszerte
jelentős különbségeket jeleznek

Az euroövezetben a nemteljesítő hitelek aránya országoként továbbra is számottevő eltéréseket mutat, ahogy a **2. ábrán** látható. 2017 második negyedében a görög és a ciprusi jelentős hitelintézetek NPL-mutatója volt a legnagyobb (az országokénti súlyozott átlagok rendre 46,6%-ot, illetve 34,0%-ot tettek ki). A portugál jelentős hitelintézeteknél a megfelelő arány 18,1% volt, ami a harmadik legnagyobb érték. A trendből látható, hogy az előző év azonos időszakához viszonyítva az NPL-mutató nagymértékben csökkent a ciprusi (-6,3 százalékpont), ír (-5,6 százalékpont), olasz (-4,4 százalékpont) és szlovén (-3,2 százalékpont) jelentős hitelintézeteknél. 2017 harmadik negyedévében az olasz jelentős hitelintézetek NPL-állománya 196 milliárd eurót tett ki, majd utánuk következtek a francia (138 milliárd €), a spanyol (112 milliárd €) és a görög jelentős hitelintézetek (106 milliárd €).

2. ábra

Nemteljesítő hitelek és előlegek¹ – országokénti arányszámok; referencia-időszak:
2017 második negyedéve



Forrás: EKB.

Megjegyzések: Olyan jelentős hitelintézetek a konszolidáció legmagasabb szintjén, amelyekről elérhető közös (COREP) és pénzügyi (FINREP) adatszolgáltatás.

C: az érték titkos adatkezelési okokból nincs feltüntetve.

1) Az eszközminőséget szemléltető táblázatokban a hitelek és az előlegek könyv szerinti bruttó értéken szerepelnek. A FINREP-nek megfelelően: i) a kereskedési céllal tartott kitettségek nem jelennek meg; ii) a központi bankoknál lévő készpénzvagyon és egyéb, látra szóló betétek fel vannak tüntetve.
2) Szlovákiában nincs a konszolidáció legmagasabb szintjén jelentős hitelintézet.
Egyes FINREP-ekben nem szerepelnek a folyamatban lévő, és várhatóan hamarosan lezáruló NPL-transzferek.

1.2.2 Átfogó stratégia szükséges a nemteljesítő hitelállomány szanálására

Három fő területen állapítottuk meg, hogy stratégiára van szükség: (i) felügyeleti intézkedések; (ii) jogi és igazságügyi reformok; és (iii) másodlagos NPL-piacok

Az EKB bankfelügyelete már idejekorán jelezte, hogy minden érdekelt összefogására szükség van a nemteljesítő hitelállomány szanálásához. Ez volt az egyik legfontosabb megállapítása az EKB nemzeti gyakorlatokat vizsgáló NPL-állapotfelmérési jelentésének is, amelynek a legfrissebb változata 2017 júniusában jelent meg (lásd az 1.2.3.1 pontot). A jelentés három kulcsfontosságú területen ítélt szükségesnek átfogó európai stratégia kialakítását: (i) felügyeleti intézkedések; (ii) jogi és igazságügyi reformok; és (iii) a problémás eszközök másodlagos piacának kialakítása.

3. ábra

Az NPL-állomány kezelésére irányuló átfogó stratégia megkívánja, hogy valamennyi érdekelt, így az uniós és országos közigazgatási szervek is lépéseket tegyenek



A felügyeleti intézkedésekkel kapcsolatban az EKB bankfelügyelete létrehozta az NPL-ek átfogó felügyeleti keretrendszerét, amelynek része:

- az NPL-ek kezelésére és redukálására irányuló felügyeleti elvárásokat körvonalazó útmutató kiadása valamennyi jelentős hitelintézet számára;
- mennyiségi felügyeleti elvárások kidolgozása a megfelelő időzítésű jövőbeli céltartalékképzés gyakorlatának elősegítésére;
- az NPL-ekre összpontosító rendszeres helyszíni ellenőrzések;
- további releváns adatok gyűjtése a nagy NPL-állománnyal rendelkező bankoktól.

Az ECOFIN 2017. július 11-i, az európai nemteljesítő hitelek kezelésének akciótervére vonatkozó következtetései nyomán az EKB bankfelügyelete is támogatja az Európai Bankhatóságot (EBH) abban, hogy olyan általános iránymutatásokat adjon ki, amelyek az EU összes bankjának konzisztens NPL-kezelést fogalmaznak meg. Ezenkívül az EKB bankfelügyelete együttműködik az EBH-val az új hitelekkel kapcsolatos garanciavállalási standardok javításának előmozdításában.

Általánosabb értelemben az EKB bankfelügyelete aktívan hozzájárul az előbb említett három terület számos egyéb NPL-kezdemenyezéséhez, köztük az EU akciótervének részét képző programokhoz (az EU Tanácsa 2017. júliusi megállapodása szerint), valamint szorosan együttműködik a programokat vezető érdekeltekkel.

1.2.3 A felügyeleti NPL-módszertan kulcselemei

1.2.3.1 Nemzeti gyakorlatok számbavétele

Felmértük az aktuális felügyeleti és szabályozási gyakorlatot, valamint az NPL-ek rendezésével kapcsolatos akadályokat

2017 júniusában az EKB közzétette az országos felügyeleti NPL-gyakorlatok és jogi keretekről szóló legfrissebb jelentését. Ebben elemzések olvashatók a 19 euroövezeti országban 2016. decemberben megfigyelhető gyakorlatról.⁷ A célja, hogy a bevett felügyeleti gyakorlat mellett azonosítsa (i) a jelenlegi szabályozási és felügyeleti gyakorlatokat; és (ii) az NPL-ek rendezésével kapcsolatos akadályokat is. Ez az aktualizált és kibővített állapotfelmérés az NPL-ekhez kapcsolódó nemzeti felügyeleti gyakorlat és jogi keretek egy korábbi felmérésére épül. Ez utóbbi nyolc euroövezeti országot fedett le (Ciprus, Görögország, Írország, Olaszország, Portugália, Szlovénia, Spanyolország és Németország), és 2016 szeptemberében jelent meg. A felmérés középpontjában a viszonylag magas NPL-szinttel vagy „szektorális” NPL-problémával küzdő joghatóságokban alkalmazott bevett gyakorlat és a fennálló NPL-kezelési keretek azonosítása állt.⁸

Az egyik legfontosabb tanulság: minden érdekeltnek fel kell készülnie a jogi vonatkozások időben és hatékonyan folyó kezelésére

A 2017-es állapotfelmérésből kiderül, hogy felügyeleti szempontból történt némi előrelépés az euroövezetben az NPL-probléma kezelésében. A magas NPL-szintekkel küzdő joghatóságok tapasztalatait felhasználó állapotfelmérés alapvető tanulsága: minden érdekeltnek proaktívnak és felkészültnek kell lennie, mielőtt az NPL-állomány túlságosan megemelkedik. Sok alacsony NPL-állományszinttel rendelkező országban a válság kezdete óta nem módosították a vonatkozó jogi kereteket. Összességében jobban fel kell készülniük arra, hogy időben és eredményesen tudják kezelni azokat a jogi vonatkozásokat, amelyek az NPL-állomány szintjének esetleges jövőbeli emelkedése nyomán merülnek fel. Például fel

⁷ Lásd az EKB „Stocktake of national supervisory practices and legal frameworks related to NPLs” (NPL-ekhez kapcsolódó nemzeti felügyeleti gyakorlat és jogi keretek számbavétele) című 2017. júniusi kiadványát.

⁸ Lásd az EKB „Stocktake of national supervisory practices and legal frameworks related to NPLs” (NPL-ekhez kapcsolódó nemzeti felügyeleti gyakorlat és jogi keretek számbavétele) című 2016. szeptemberi kiadványát.

kell gyorsítaniuk a peren kívüli vitarendezési mechanizmusokat (pl. a fedezetértvényesítésben vagy a vállalati és lakossági fizetésképtelenségi követelések feldolgozásában).

A felügyeleti rendszerrel és az NPL-kezelési gyakorlattal kapcsolatban az állapotfelmérés kimutatta, hogy az olyan eszközöknek, mint például a specifikusan a hátralékokra és az NPL-kezelésre összpontosító helyszíni ellenőrzések, döntő szerepük van a felmerülő problémák korai felismerésében. Ebben a tekintetben az EKB bankoknak szóló NPL-útmutatása – amely minden jelentős hitelintézetre vonatkozik – a jövőben fontos eleme lesz a felügyeleti értékelésnek (lásd az 1.1.2 pontot).

A kevésbé jelentős intézményekkel (LSI) kapcsolatban a nemzeti gyakorlat számbavételének közzétételekor az euroövezeti országok általánosságban még mindig nem rendelkeztek az NPL-ekre vonatkozó konkrét útmutatással. Mint azonban néhány INH jelezte, fontolóra veszik, hogy alkalmazzák-e az EKB NPL-ekkel kapcsolatos útmutatását az LSI-kre is. Az EU Tanácsa emellett 2017. júliusban felkérte az EBH-t, hogy 2018 nyaráig adjon ki az NPL-ek kezeléséről szóló általános iránymutatásokat, amelyek az említett útmutatóval konzisztensek, és amelyek hatályát az egész EU összes bankjára kiterjesztik.

A jogi keretekkel összefüggésben az állapotfelmérés szerint ezek (néhány kivételtől eltekintve) az első állapotfelmérés óta csupán kis lépésenként javultak a nagy NPL-állománnyal küzdő országokban. Mindenesetre egyelőre túl korai felmérni ezeknek a változásoknak a hatásosságát. Az igazságszolgáltatási rendszerekkel (például a fizetésképtelenségi szakértők felvételével) összefüggésben elmondható, hogy a változások nem tartanak lépést a jogszabályok módosulásával.

Az NPL-ek információs keretrendszerével kapcsolatban az állapotfelmérés megmutatta, hogy a legtöbb euroövezeti országban létezik központi hitelnyilvántartás, amelyet általában a nemzeti központi bank kezel. Az ilyen nyilvántartásokat a helyszíni és helyszínen kívüli elemzések, valamint a bankok közötti információcsere általában hasznos felügyeleti eszközének tartják.

1.2.3.2 NPL-iránymutatás és a kapcsolódó utómunka

A bankoknak szóló NPL-iránymutatás közzététele fontos lépés volt az NPL-probléma euroövezetszerte történő kezelésében

Az EKB bankfelügyelete 2017 márciusában a bankoknak szóló minőségi iránymutatást tett közzé a nemteljesítő hitelek kezeléséről⁹ (a továbbiakban „NPL-iránymutatás”). A közzétételt a 2016. szeptember 12-től 2016. november 15-ig tartó nyilvános konzultáció előzte meg. 2016. november 7-én nyilvános meghallgatásra is sor került. A konzultáció során több mint 700 különböző észrevétel érkezett és került feldolgozásra. Az NPL-iránymutatás kidolgozása fontos lépés volt az euroövezetbeli NPL-állományok jelentős csökkentése felé vezető úton.

⁹ EKB, [Guidance to banks on non-performing loans](#), 2017. március (Bankoknak szóló útmutatás a nemteljesítő hitelekéről).

Az NPL-iránymutatás célja és tartalma

Az NPL-iránymutatás felvázolja az NPL-kezelés életciklusának valamennyi szakaszával kapcsolatos felügyeleti elvárásokat

Az NPL-útmutató legfőbb szakpolitikai üzenete az, hogy az érintett bankoknak belső irányítási rendszerükre koncentrálni és saját operatív terveket és mennyiségi célkitűzéseket meghatározva kiemelt ügyként és átfogóan kell kezelniük a nagy NPL-állományok orvoslását. Az illetékes közös felügyeleti csoportok mindhárom elemet figyelemmel kísérik. A múltban gyakorta tapasztalt „kivárással” megközelítés nem folytatódhat. A bankok saját célkitűzéseit megfelelően be kell ágyazniuk a vezetőik ösztönzőrendszerébe, a vezetői testületeknek pedig ezeket szorosan figyelemmel kell kísérniük.

Az NPL-útmutató olyan gyakorlati kiadvány, amely felügyeleti elvárásokat fogalmaz meg valamennyi olyan releváns területtel kapcsolatban, amellyel az adott banknak az NPL-ek kezelésekor foglalkoznia kell. A dokumentum az EBH nemteljesítő kitétségekre vonatkozó általános meghatározásán¹⁰ alapszik. Kiterjed ugyanakkor a végrehajtás alá vont eszközök és azon teljesítő kitétségek aspektusaira is, amelyek nagy eséllyel nemteljesítővé válnak, beleértve a „megfigyelési listára” vett kitétségeket és a teljesítő átstrukturált kitétségeket is.

Az NPL-útmutató számos euroövezeti országban alkalmazott bevett gyakorlaton alapul. Szerkezete az NPL-kezelés életciklusát követi, és felvázolja a kapcsolódó, NPL-stratégiákra vonatkozó felügyeleti elvárásokat, az NPL-ekkel kapcsolatos irányítást és műveleteket, az átstrukturálás kezelését, az NPL-elszámolást, -cél tartalékképzést és -értékvesztést, valamint a fedezetértékelést.

Utóellenőrzési munka az NPL-ekkel és végrehajtás alá vont eszközökkel kapcsolatos stratégiák terén

A jelentős NPL-állománnyal küzdő bankok benyújtották az EKB-nak véleményezésre NPL-csökkentő stratégiájukat és operatív terveiket

Az NPL-útmutató közzététele után a számottevő NPL-állománnyal küzdő jelentős hitelintézeteket felszólítottuk, hogy nyújtsák be az EKB bankfelügyeletének az NPL-ek csökkentésére irányuló stratégiájukat és operatív terveiket. Az információk összehasonlíthatósága és az egyenlő versenyfeltételek biztosítása érdekében a bankok számára egy külön kitöltendő sablont készítettünk, amelyen portfóliószinten be kellett mutatniuk, hogyan és mennyi idő alatt tervezik csökkenteni az NPL-eket és a végrehajtás alá vont eszközállományukat.

2017 márciusa és júniusa között a bankok benyújtották stratégiáikat, az EKB bankfelügyelete pedig összevetette ezeket a felügyeleti elvárásokkal. Az értékelést a közös felügyeleti csoportok a horizontális NPL-csoport segítségével, bankonként végezték. A folyamat során a közös felügyeleti csoportok találkoztak bankjaikkal, hogy megvitassák a stratégiákat.

Míg az NPL-stratégiák, operatív tervek és mennyiségi célkitűzések az egyes bankok felelősségi körébe tartoznak, az EKB bankfelügyelete elvárja, hogy azok ambíciózusak és hitelesek legyenek annak érdekében, hogy az NPL-ek és a

¹⁰ Lásd a 680/2014/EU bizottsági végrehajtási rendelet V. mellékletét.

végrehajtás alá vont eszközök szintjének csökkentése időben és megfelelő mértékben végbemenjen.

NPL-stratégiák értékelése

A stratégiáknak ambiciózusnak és hitelesnek kell lenniük, és támogatniuk kell a célnak megfelelő irányítási keretrendszert

Az NPL-útmutatással összhangban a bank irányítási rendszerének gondoskodnia kell az NPL-stratégia zökkenőmentesen kivitelezhetőségéről. Ennek szellemében a közös felügyeleti csoportok bankonként értékelik a stratégiákat, három alapelemre összpontosítva: (i) mennyire ambiciózus; (ii) a stratégia hitelessége; és (iii) irányítási szempontok.

Azt, hogy az adott stratégia mennyire ambiciózus, az alapján értékeljük, hogy a vizsgált bank hároméves időtávon, bruttó és nettó alapon milyen csökkenést vár elérni a nemteljesítő kitettségek és végrehajtás alá vont eszközök szintjében. Minden bank esetében meghatározzuk az „ambiciózusságot”. Ehhez több tényezőt veszünk figyelembe, például a bank pénzügyi helyzetét, kockázati profilját, nemteljesítő portfóliójának tulajdonságait és a makrogazdasági környezetet. Az EKB bankfelügyelete ország szintű és szakmai értékelési elemzéseket is végzett a nagy nemteljesítő hitelállománnyal rendelkező bankok által kitűzött cél ambiciózus voltáról.

Annak felmérésekor, hogy a bank stratégiája hiteles-e, az EKB bankfelügyelete az elemzési módszerek széles körével vizsgálja, hogy a kitűzött ambíció cél megfelelő-e annak, amit a bank el tud érni. A releváns mutatók többek között: tőkekapacitás, céltartalékolási fedezet és trendek, az „eszközalapú” stratégiák lényegessége, vintage-elemzés, feltevések a nemteljesítő portfólióval kapcsolatos ki- és beáramlásokról, készpénzbehajtások és az azokat támogató erőforrások, időtávok és a stratégiai lehetőségek diverzifikációja.

Melyek az ambiciózus és hiteles NPL-stratégia ismérvei?

- Vezetői testületek felvigyázása és felelősségvállalása.
- Világos és egyértelmű csökkentési célkitűzések, a bank által alulról felfelé haladó módszerrel, megfelelően részletes bontású szegmensekben meghatározva.
- A csökkentési stratégia egyes elemeivel kapcsolatos részletes tőke-, RWA- és céltartalékolási hatástanulmány a stratégia kivitelezését és a célkitűzéseket alátámasztó részletes indoklással.
- Diverzifikáció a stratégiai lehetőségek széles körében, nagy hangsúlyt fektetve a több mint két éve késedelmes „vintage” hitelekre.
- Határozott stratégiai irányítás, beleértve a jól definiált vezetői és operatív szinten alkalmazott munkavállalói ösztönzőket annak érdekében, hogy az NPL-csökkentési célkitűzések az NPL-szanálási lánc valamennyi pontján teljesüljenek.

- Az eredményes NPL-csökkentést támogató teherbíró, belső operatív kapacitások és keretrendszer, amelyek lehetővé teszik többek között a hitelfelvevőkkel való korai kapcsolatfelvételt annak érdekében, hogy kevesebb kitettség váljon nemteljesítővé.
- Az érintett bankok esetében fokozott figyelem a végrehajtás alá vont eszközök időben történő értékesítésére vagy a nagyobb mértékű céltartalékképzésre, amennyiben az értékesítés nem történik meg rövid távon.
- Részletes operatív terv, amely tartalmazza a stratégia sikeres alkalmazásához szükséges legfontosabb eredményeket, mérföldköveket, intézkedéseket és időbeli lefutásokat.
- Fokozott hangsúly a megfelelő átstrukturálásra, vagyis a megtartható adósok azonosítására és megvalósítható átstrukturálási lehetőségek biztosítására annak érdekében, hogy az ilyen adósok hitelei újra a teljesítő kategóriába kerüljenek.
- Fejlett átstrukturálási eszköztár, amelynek eredményességét részletes bontású adatok szintjén kell vizsgálni.
- A stratégia végrehajtásához részletes bontású monitorozási rendszer, amely lehetőséget nyújt az alul-, illetve felülteljesítést kiváltó okok azonosítására.

Az irányítás értékelése számos különféle területet felölel, többek között a következőket: i) a bank önértékelési folyamatai; ii) a stratégiai terv vezetői testület által történő felvigyázásának és monitorozásának szintje; iii) a stratégia végrehajtásának előmozdítására alkalmazott ösztönzőrendszer; iv) azok a módok, amelyek révén a stratégia beépül a napi tevékenységekbe; v) a bank által a hitelek rendezésére fordított (külső és belső) erőforrások szintje és vi) az operatív terveket megalapozó stratégiák.

1.2.3.3 Mennyiségi felügyeleti elvárások az időben történő céltartalékképzéssel kapcsolatban

Az NPL-útmutatás kiegészítéstervezete bemutatja a prudenciális céltartalékképzés szintjéhez és időzítéséhez kapcsolódó felügyeleti elvárásokat, és az egyes bank szintjén kerül alkalmazásra

Az EKB-nak megbízatásával összhangban a kockázatok proaktív kezeléséhez előrettekintő megközelítést kell alkalmaznia. Az EKB bankfelügyelete az NPL-útmutatás közzététele óta a múltbeli tapasztalatokból tanulva folytatta a munkát az NPL-kezeléssel kapcsolatos további intézkedések terén. 2017. október 4-én a felügyelet konzultációra bocsátotta az NPL-útmutatás kiegészítéstervezetét. A kiegészítés célja, hogy előmozdítsa az új NPL-állományok időben történő céltartalékképzési gyakorlatát, hogy a jövőben ne halmozódjanak fel az NPL-ek. A 2017. december 8-án véget ért nyilvános konzultáció során az EKB bankfelügyelete 36 partnertől összesen 458 visszajelzést kapott. Az értékes észrevételeket gondosan értékeltük az anyag véglegesítése folyamán.

A felügyeleti elvárások javítják a felügyeleti konvergenciát, és biztosítják az egyenlő versenyfeltételek érvényesülését. Az elvárásokat természetesen minden esetben külön értékeljük. Ezzel összefüggésben a kiegészítésben körvonalazott, fedezetlen hitelekkel kapcsolatos általános felügyeleti elvárás az, hogy két évvel a hitel nemteljesítőként történő besorolása után el kell érni a 100%-os fedezettséget. A fedezett hitelekre vonatkozó időtáv hét év. Az úgynevezett „cliff edge brexit” hatásait elkerülendő (amely arra utal, hogy az Egyesült Királyság esetleg úgy lép ki az Európai Unióból, mintha a semmibe lépne a sziklafal pereméről), fontos, hogy a felügyeleti várakozások felé kialakítsunk egy megfelelően fokozatos pályát, amely a nemteljesítő kitettség besorolásának időpontjában kezdődik.

A prudenciális céltartalék szintjét a rendes felügyeleti párbeszéd keretében értékeljük. Első lépésben a felügyelet megállapítja, hogy a bank számviteli tartalékai megfelelő mértékben fedezik-e a várható hitelkockázati veszteséget, majd a számviteli tartalékot összehasonlítja a kiegészítésben lefektetett felügyeleti elvárásokkal.

Pontosabban a felügyeleti párbeszéd során az EKB megbeszéli a bankokkal a prudenciális céltartalékolási elvárásoktól való esetleges eltéréseket. Ezek után az EKB bankonként megvizsgálja az eltéréseket, és mélyreható elemzéseket, helyszíni vizsgálatokat vagy mindkettőt alkalmazó gondos mérlegelés után eldönti, hogy szükség van-e az adott bankra szabott felügyeleti intézkedésre. A folyamatban nincsenek automatizmusok. A felügyeleti elvárások az 1. pilléres szabályokkal ellentétben nem kötelező érvényű követelmények, amelyek automatikus intézkedést váltanak ki.

1.2.3.4 NPL-állomány helyszíni ellenőrzése

2017 folyamán 57 hitelkockázati szemlére került sor, ebből hatot az EKB, 51-et pedig az INH-k vezettek. Az NPL-ek kezelése és értékelése központi téma volt a helyszíni ellenőrzés során, és az 57 helyszíni ellenőrzési jelentésből 54-ben szóba került. Ezzel összefüggésben a munka fő szempontjai között az NPL-stratégiák, -irányelvek és -eljárások (54 jelentés) és a mennyiségi hatástanulmányok (37 jelentés) értékelése szerepelt.

NPL-stratégiák, -irányelvek és -eljárások

Az NPL-útmutatást kiindulási pontként alapul véve a következő legjelentősebb hiányosságokat azonosítottuk az NPL-stratégiákban, -irányelvekben és -eljárásokban.

NPL-stratégia és -irányítás: ezen a területen aktívabb NPL-kezelés felé mutató trendet figyeltünk meg. Ez főként a bankoknak azon törekvéséből fakad, hogy megfeleljenek az NPL-útmutatásban lefektetett felügyeleti elvárásoknak. Mindazonáltal a legtöbb helyszíni ellenőrzési jelentés kiemeli, hogy a bankok vezetői testületének rendelkezésére bocsátott információk még mindig nem elég részletes

A javuló NPL-irányítás ellenére az NPL-ek elszámolási hiányosságai továbbra is problémát jelentenek, különösen az átstrukturált NPL-ek esetében

bontásúak. Ez befolyásolja például a korai figyelmeztetési kockázatokat és a bankcsoport különböző tagjainál felmerülő, illetve az egyes átstrukturálási modellek alkalmazásából eredő kockázatokat.

A fennálló NPL-állományok esetében a megállapítások a hitelezési veszteségre képzett tartalék megfelelőségéhez és az elégséges mértékű fedezeti haircutokhoz és diszkontálási időkhöz kapcsolódnak

NPL-átstrukturálás: az eredmények alapján a legtöbb banknál hiányoznak a hatékony átstrukturálási irányelvek az átstrukturálási státusnak a belépési és kilépési pontján egyaránt. A belépési ponton az életképes, illetve a problémás átstrukturálás nincs pontosan meghatározva, és egyes NPL-iránymutatásban említett átstrukturálási intézkedésekre nem ilyen minőségben tekintenek (pl. további eszközök megadása, további értékpapírok/fedezet biztosítására irányuló kérelem). Ugyanakkor a klasszikus átstrukturálási intézkedések (kamatcsökkentés, futamidő-hosszabbítás) gyakran nem vonnak maguk után NPL-státust a pénzügyi nehézségekkel küzdő ügyfelekről szóló adatszolgáltatásban. A pénzügyi nehézségek azonosításának szabályai továbbra is igencsak sokfélék és túlzottan korlátozó jellegűek, elsősorban azért, mert nem áll rendelkezésre elegendő adat. Az átstrukturálás kilépési feltételeit – különös tekintettel a próbaidő során alkalmazott átstrukturálásra – nem monitorozzák megfelelő mértékben.

NPL-ek elszámolása, osztályozása: a legtöbb megállapítás a következőkkel kapcsolatos: (i) elégtelen kritériumok az adós valószínűtlen fizetésével összefüggésben, elsősorban bizonyos szektorok (hajózás, kereskedelmi célú ingatlanok, olaj, földgáz) és finanszírozási technikák (tőkeáttételes finanszírozás) tekintetében, valamint (ii) túlzott ráutaltság pusztán a rendeletben kifejezetten említett óvintézkedési feltételekre.

NPL-céltartalékképzés és fedezetértékelés: noha a céltartalékolási folyamatokat egyre jobban támogatják az informatikai eszközök és a pontosabb irányelvek, a további fejlesztésre váró főbb területek az irreális fedezetértékelés (néha a fedezetet felfelé indexálják ahelyett, hogy ártértékelnék), a túlzottan optimista fedezeti haircutok és a behajtási idők. Emellett egyes bankok még mindig nem megfelelő gyakorlatot követnek a felhalmozódott de még nem kifizetett kamat kezelése kapcsán.

NPL-adatok integritása: az ezen a területen tett főbb megállapítások közé tartozik a pénzügyi nehézségek felismeréséhez szükséges (pl. eredménykimutatás-, EBITDA-, DSCR-) adatokkal kapcsolatos kockázati adatösszevonási folyamatok hiánya. Ezenkívül a főbb paramétereket (pl. fedezeti haircut, diszkontálási idő, „gyógyulási” arány [cure rate]) gyakran jelentős tévedéssel becsülik meg, és a leírási feltételek (pl. a nemteljesítőként eltöltött időben kifejezve) sok esetben nincsenek világosan meghatározva.

Mennyiségi értékelés

Az irányelvek és eljárások szokásos értékelése mellett a helyszíni ellenőrzőcsoportok a hitelaktákból vett nagyszámú mintát is felülvizsgáltak. Ezzel összefüggésben néha statisztikai technikákat alkalmaztak a hitelállomány egyes részeinek vizsgálatakor, hogy megállapítsák, vajon a céltartalékok szintje megfelelően tiszteletben tartja-e a prudenciális követelményeket (az országos jogszabályokba átültetett CRR 24. cikk és CRD IV 74. cikk) és a nemzetközi

Az ellenőrzések után jelentős mennyiségi változtatásokat kérelmeztünk, jórészt a céltartalékok hiányosságainak pótlása végett

számviteli (nevezetesen az IAS 39 és az IAS 8) standardokat. Míg a felülvizsgálatok többsége nem járt jelentős változásokkal, vagy csupán elviselhető mértékű módosításokat eredményezett, néhány helyszíni ellenőrzés során igen komoly mennyiségi hiányosságokat tártak fel, amelyek egyedi felügyeleti intézkedéseket váltottak ki.

1.2.3.5 Az EKB negyedéves adatgyűjtése a nagy NPL-állománnyal rendelkező bankoktól

A nagymértékű NPL-kitettséggel rendelkező jelentős hitelintézeteknél kiegészítő negyedéves adatgyűjtést vezetünk be

2016 szeptemberében az EKB Felügyeleti Testülete jóváhagyta a negyedéves NPL-adatgyűjtést a nagymértékű NPL-kitettséggel rendelkező jelentős hitelintézeteknél („nagy NPL-állománnyal rendelkező bankok”)¹¹. Az intézkedés célja, hogy kiegészítse az összehangolt adatszolgáltatási keretrendszerben a felügyelet által gyűjtött információkat (az EBH felügyeleti adatszolgáltatáshoz kapcsolódó végrehajtás-technikai standardjai) további és részletesebb bontású adatokkal. Ezek az adatok szükségesek a nagy NPL-állománnyal rendelkező bankok NPL-ekkel kapcsolatos kockázatainak hatékony nyomon követéséhez.

A 2017-es adatszolgáltatási ciklusban¹² használt EKB-s adatszolgáltatási sablonok kiegészítik a nemteljesítő és átstrukturált kitettségek esetére kidolgozott meglevő FINREP-sablonokat. Tartalmazzák többek között az NPL-állományok vintage szerinti bontását, információkat a fedezetekről (beleértve a végrehajtás alá vont eszközöket is), az NPL-ekhez kapcsolódó ki- és beáramlásokat, átstrukturálási adatokat.

A negyedéves adatgyűjtésből származó adatokat a közös felügyeleti csoportok benchmarkolják és építik be a bankok stratégiáinak, eljárásainak és szervezetének az NPL-kezeléshez kapcsolódó értékelésébe. Az alábbi példán látszik, hogy azok a nemteljesítő kitettségek, amelyekkel kapcsolatban bírósági eljárást indítottak, hogyan aránylanak a nagy NPL-állománnyal rendelkező bankok adatszolgáltatási mintájához a 2017. június végi állapot szerint.

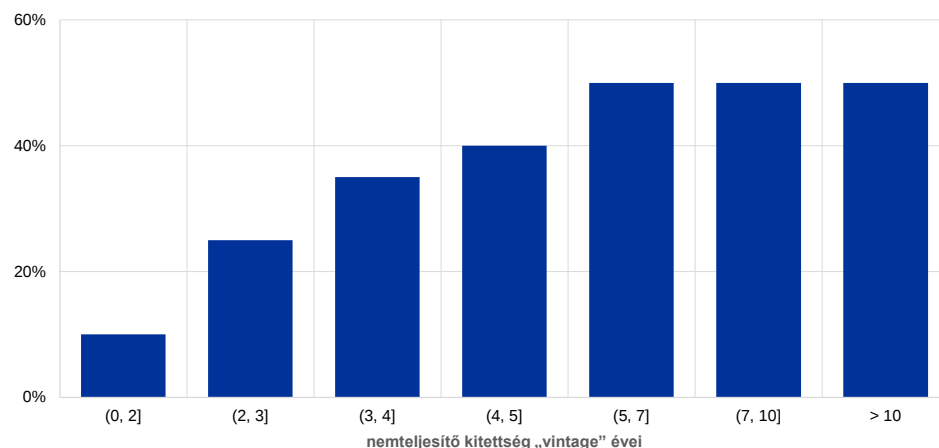
¹¹ Ahogy az NPL-útmutatásban olvasható, az EKB bankfelügyelete arra a bankra utal nagy NPL-lel rendelkező bankként, amelynek az NPL-szintje jelentősen meghaladja az európai uniós átlagos szintet.

¹² Negyedéves adatszolgáltatás 2016. december 31-től 2017. december 31-ig.

5. diagram

Azon NPL-ek aránya, amelyek miatt bírósági eljárás indult; vintage évek szerinti sorrendben

(százalékban)



Forrás: EKB.

Megjegyzések: Nagy NPL-állománnyal rendelkező bankok mintáján alapuló, a jelentős hitelintézetek teljes NPL-állományának mintegy 50%-át lefedő, kerekített adatok.

Az adatgyűjtésben részt vevő bankokat egyenként, SREP-leveélben tájékoztattuk az alkalmazandó követelményekről.¹³

Az EKB a 2017-es adatszolgáltatási ciklus tapasztalatait felhasználva módosította és egyszerűsítette a negyedéves adatgyűjtéshez használt sablonokat, és eljuttatta az adatszolgáltató intézményeknek a követelmények átdolgozott, 2018. március 31-jétől alkalmazandó változatát.

Az EKB és az EBH jelenleg tárgyalja annak a lehetőségét, hogy belefoglalják ezeket az NPL-sablonokat az összehangolt adatszolgáltatási keretrendszerbe.

1.2.4

Kilátások és következő lépések

Az EKB bankfelügyelete számára továbbra is kiemelt felügyeleti prioritás az NPL-probléma jelentős hitelintézetek közötti rendezésére irányuló munka folytatása. A közös felügyeleti csoportok folytatják szoros együttműködésüket a nagy NPL-állománnyal rendelkező bankokkal, különösen az NPL-ek rendezésére irányuló

¹³ A nagy NPL-állománnyal rendelkező bankok negyedéves NPL adatgyűjtésének jogalapja az SSM-rendelet 10. cikke és az SSM-keretrendelet 141. cikke. Az EKB a részt vevő tagállamban székhellyel rendelkező hitelintézeteknek előírhatja, hogy bocsássanak a rendelkezésére minden olyan információt, amelyek a prudenciális felügyeleti feladatainak ellátásához szükségesek, beleértve azokat az információkat is, amelyeket rendszeres időközönként és meghatározott formátumban kell a rendelkezésére bocsátani felügyeleti célokra. Az EKB ezt a jogkörét az EBH végrehajtás-technikai standardjai által célzott maximális harmonizáció elvének megfelelően gyakorolta. Ez a módszer biztosítja az EKB-nak a szükséges rugalmasságot ahhoz, hogy adatokat gyűjtsön a bankoktól, és így elláthassa felügyeleti feladatait, valamint rendszeresen módosítsa, illetve aktualizálja az adatszolgáltatási követelményeket, amennyiben az adatokat nem az EBH végrehajtás-technikai standardjai szerint gyűjti.

stratégiáikra összpontosítva. Ezeket a stratégiákat várhatóan szorosan figyelemmel kísérik, és legalább évente aktualizálják.

Az NPL-útmutató végleges kiegészítését 2018. március 15-én közzétettük. Mivel a kiegészítés az új NPL-állományokra irányul, a jelentős hitelintézetekkel folytatott, kapcsolódó utóellenőrzés csak fokozatosan, később kezdődnek el.

Végezetül mivel sok érdekelt fél köteles lépéseket tenni az NPL-ek ügyében, az EKB bankfelügyelete folytatja szoros együttműködését más európai és nemzeti érdekeltekkel, hogy – a 2017 júniusában közzétett állapotfelmérési jelentésében körvonalazottak szerint – orvosolja a fennmaradó problémákat az NPL-ekkel kapcsolatos keretrendszerben.

1.3 A tematikus felülvizsgálatokkal kapcsolatos tevékenység

1.3.1 Az üzleti modellek és a jövedelmezőséget meghatározó tényezők

2016-ban az európai bankfelügyelet tematikus felülvizsgálatot indított, hogy részletesen elemezze a jelentős hitelintézetek többségének üzleti modelljét és a jövedelmezőségüket meghatározó tényezőket. A tematikus felülvizsgálat 2018-ban fejeződik be.

A banki üzleti modellek és a jövedelmezőséget meghatározó tényezők elemzése az európai bankfelügyelet kiemelten kezelt területe. A nyereséges bankok természetes tőketeremtő képességük révén megfelelő puffereket képeznek, ugyanakkor észszerű szinten tartják kockázatvállalási hajlandóságukat, és hitelt nyújtanak a reálgazdaságnak. Azok a bankok azonban, amelyek nem képesek fenntartható jövedelmezőséget elérni, kockázatosabb területekre tévedhetnek.

A jövedelmezőségre több irányból is nyomás nehezedik

A jelenlegi környezetben az euroövezeti bankok jövedelmezőségét az alacsony kamatok és a néhány országban és szektorban tapasztalt tartósan magas értékvesztés fenyegeti. Ezenkívül további kihívást jelentenek a szerkezeti tényezők, például az egyes piacokon jelentkező kapacitásfelesleg, a nem banki szolgáltatókkal folytatott verseny, az ügyfelek digitális szolgáltatások iránti erősödő kereslete, valamint az új szabályozási elvárásoknak való megfelelés követelménye.

A tematikus felülvizsgálat első éve előkészítő szakasz volt: eszközöket fejlesztettünk ki, és útmutatást dolgoztunk ki a közös felügyeleti csoportok számára

A két évre kiterjedő tematikus felülvizsgálat céges szinten és az üzleti modellek szintjén egyaránt foglalkozik a banki jövedelmezőséget erősítő tényezőkkel. Ennek során többféle célt követnek. Amellett, hogy felmérik a bankoknak az üzleti modelljükben jelentkező gyengeségek mérséklésére való képességét, azt is vizsgálják, hogy az alacsony jövedelmezőség hogyan befolyásolja a bankok viselkedését. Továbbá a horizontális elemzéseket is gazdagítani fogják, különös tekintettel a közös felügyeleti csoportok meglátásainak a bankok közötti összefogására és az utóellenőrzési tevékenységük összehangolására. A tematikus felülvizsgálat első évében megalkottuk a szükséges elemzési eszközöket, és olyan

átfogó útmutatást dolgoztunk, amely segíti a közös felügyeleti csoportokat az elemzésben.

2017 első negyedévében az EKB a bankok várható eredményéről és az azokat megalapozó feltevésekről gyűjtött adatokat. A következő két évben a bankok mindent egybevéve a jövedelmezőség fokozatos javulására számítanak, amit a hitelállomány stabil növekedése és az alacsonyabb értékvesztés támogat, a nettó kamatmarzsokra azonban továbbra is nyomás nehezedik.

A tematikus felülvizsgálat második évében a közös felügyeleti csoportok elemezték a bankjaik üzleti modelljét és jövedelmezőségét meghatározó tényezőit

2017 második és harmadik negyedévében a tematikus felülvizsgálat súlypontja átkerült a bankspecifikus elemzésekre, amelyeket a közös felügyeleti csoportok végeztek el. A csoportok közvetlen kapcsolatban álltak a bankokkal, hogy üzleti modelljük és jövedelmezőséget meghatározó tényezők minden szempontját átvilágíthassák. A vizsgált szempontok a bankok alapvető bevételtermelő kapacitásától a tevékenységük megértését és kormányzását, valamint a kiválasztott stratégiák végrehajtását meghatározó képességükig terjedtek.

Belső és külső adatforrásokat felhasználva a közös felügyeleti csoportok megállapításait jelenleg kapcsoljuk össze az EKB IV. Mikroprudenciális Felügyeleti Főigazgatósága analitikus eredményeivel. Ennek része a legnagyobb jövedelmezőséggel rendelkező bankok alapos elemzése, hogy megértsük a teljesítményük mögött álló tényezőket, és megállapítsuk, hogy azok fenntarthatóak-e. A bankoknak az alacsony jövedelmezőség kezelésével kapcsolatos stratégiái széles skálán mozognak: idetartoznak a nettó kamatbevételt javító növekedési stratégiák, a díjakkal és jutalékokkal kapcsolatos üzleti tevékenység kiterjesztése, a költségcsökkentés és a digitalizáció.

A hitelintézeteknek a jövedelmezőséget befolyásoló belső felépítésének hiányosságaira, valamint az üzleti tervekkel kapcsolatos problémákra – például a túlzott kockázatvállalásra – a felügyeleti párbeszéd keretében hívtuk fel a bankok figyelmét. A hiányosságok azonosításának eredményeképpen az érintett bankok számára kockázatmérséklő tervek kerülnek kidolgozásra, amelyeket 2018 elején hoznak nyilvánosságra.

A tematikus felülvizsgálat eredményei végső soron a 2018-as felügyeleti felülvizsgálati és értékelési eljárásban (SREP) kerülnek felhasználásra, és helyszíni ellenőrzéseket eredményezhetnek, valamint azoknak a területeknek a mélyreható elemzését vonhatják maguk után, ahol fehér foltokat azonosítottunk. Az elemzés ezenkívül a hasonló intézmények gyakorlatának összehasonlítására is lehetőséget nyújt.

1.3.2

Az IFRS 9 hatása a céltartalékképzésre

Az IFRS 9 célja, hogy garantálja a megfelelőbb és időben történő céltartalékképzési gyakorlatot

A 2018 januárjában életbe lépett, pénzügyi instrumentumokra vonatkozó új számviteli standard (IFRS 9) célja, hogy hasznosítsa a pénzügyi válság tapasztalatait, vagyis azt, hogy az elszenvedett veszteségre épülő modelleken alapuló céltartalék gyakran nem elegendő, és túl későn alkalmazzák. A fentiek fényében az IFRS 9 megfelelőbb és hamarabb történő céltartalékképzést hivatott

biztosítani a várható hitelveszteséget megjelenítő modellel, amely az előretekintő információkat is felhasználja.

Az IFRS 9 által bevezetett új jellemzők gyökeres változást jelentenek a pénzügyi instrumentumokkal kapcsolatos számviteli szabályokban, megnövelve a mérlegelés szerepét a standard végrehajtásában és későbbi alkalmazásában. Mivel a prudenciális tőkekövetelmények kiszámítása a számviteli kimutatásokon alapul, az SSM 2016-ban és 2017-ben felügyeleti prioritásának tekintette, hogy (i) felmérje, hogy a jelentős hitelintézetek és a kevésbé jelentős intézmények mennyire készültek fel az IFRS 9 bevezetésére; (ii) megmérje a céltartalékképzésre kifejtett potenciális hatást; és (iii) előmozdítsa az új standard következetes alkalmazását. Az értékelés alapja nagyrészt a nemzetközileg elfogadott bevált gyakorlat, amely a Bázeli Bankfelügyeleti Bizottság (BCBS) és az EBH által kiadott útmutatóban van lefektetve. A felügyeleti folyamat során az EKB szorosan együttműködött az INH-kkal, az EBH-val és a BCBS-sel. Ez az együttműködés folytatódik a 2018-ra tervezett utóellenőrzési tevékenységek során is.

Az IFRS 9-nek a bankok szavatolótőkéjére kifejtett esetleges kedvezőtlen hatásait egy átmeneti időszak tompítja

A prudenciális számokra kifejtett hatással kapcsolatban megjegyzendő, hogy az uniós társjogalkotók átmeneti intézkedéseket fogadtak el. Ezeknek az intézkedéseknek a célja, hogy az IFRS 9-nek a bankok szavatolótőkéjére kifejtett esetleges kedvezőtlen hatásait tompítsa. Az intézkedéseket az Európai Unió Hivatalos Lapjában 2017. december 27-én közzétett (EU) 2017/2395 rendelet¹⁴ hajtotta végre.

A tematikus felülvizsgálat eredményeit tárgyaló [jelentés](#) az EKB bankfelügyeleti honlapján jelent meg. Ez összegzi a jelentős hitelintézetekkel és kevésbé jelentős intézményekkel kapcsolatos legfontosabb minőségi és mennyiségi eredményeket. A minőségi eredményekkel összefüggésben az általános következtetés az, hogy egyes intézményeknek még mindig van hová fejlődniük, ha szeretnék az IFRS 9-et magas színvonalon megvalósítani. Általánosságban a felügyeleti szervek megállapították, hogy a legnagyobb jelentős hitelintézetek előrébb tartanak az új standardra való felkészülésben, mint a kisebbek. A jelentős hitelintézetek számára az IFRS 9 legnagyobb kihívást jelentő tulajdonsága az értékvesztés mérése, mivel ehhez az intézményeknek nagymértékben módosítaniuk kell belső folyamataikat és rendszereiket. A kevésbé jelentős intézményeket a várható hitelveszteség (ECL) modellezése és az adatok hozzáférhetősége állítja a legnagyobb kihívás elé. A tematikus felülvizsgálat mutatja, hogy az intézmények túlnyomó többsége aktívan dolgozik az IFRS 9 végrehajtásán.

Az IFRS 9 által a CET1 mutatóra kifejtett teljes átlagos negatív hatás a becslések szerint 40 bázispont

Mennyiségi szempontból a jelentésből kiderül, hogy a becslések szerint az IFRS 9 teljes átlagos negatív hatása a szabályozói elsődleges alapvető tőke mutatóra (CET1) 40 bázispont. Ez az eredmény az IFRS 9 végrehajtásában nagy előrehaladást elérő, és így a legmegbízhatóbb adatokkal szolgáló jelentős

¹⁴ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2017/2395 rendelete (2017. december 12.) az 575/2013/EU rendeletnek az IFRS 9 nemzetközi pénzügyi beszámolási standard bevezetése által a szavatolótőkére gyakorolt hatás enyhítésére, valamint egyes, a közszektorral szembeni, bármely tagállam pénzügyében denominált kitétségek nagykockázat-vállalásként való kezelésére szolgáló átmeneti intézkedések tekintetében történő módosításáról (HL L 345, 2017.12.27., 27. o.).

hitelintézetek által közölt információkon alapul. Hasonlóképpen a kevésbé jelentős intézmények szabályozói CET1 mutatójára kifejtett teljes átlagos negatív hatás várhatóan 59 bázispont lesz. Az átmeneti intézkedéseket is figyelembe véve az átállás napján az IFRS 9 által a CET1-re kifejtett átlagos negatív hatás 10 bázispont körül lesz a jelentős hitelintézetek, és 25 bázispont körül lesz a kevésbé jelentős intézmények esetében.¹⁵

A jelentős hitelintézetek felülvizsgálatának első szakaszát azoknál az intézményeknél végeztük el, amelyek 2017 első negyedében készen álltak a felmérésre. Valamennyi megállapításról és az esetlegesen szükséges korrekciók intézkedésekről tájékoztattuk az érintett intézményeket. A közös felügyeleti csoportok 2018-ban még visszatérnek a megoldandó problémákhoz. Azok az intézmények, amelyek nem álltak teljes mértékben készen a felmérésre, 2017 első negyedében felszólítólevelet kaptak, és a közös felügyeleti csoportok 2017. november 30-áig végezték el náluk a felmérést. A kevésbé jelentős intézményekből képzett minta felkészültségének horizontális értékelése megtörtént. A tervek szerint az EKB és az INH-k 2018-ban utólagosan ellenőrzik, hogy a kevésbé jelentős intézmények végrehajtották-e az IFRS 9-et.

1.3.3

Kockázati adatösszevonás és kockázati adatszolgáltatás

A kockázati adatösszevonás és kockázati adatszolgáltatás tematikus felülvizsgálata 2016-ban és 2017-ben az SSM egyik felügyeleti prioritása volt.

A helyes banki kockázatkezelés sarokköve a céges szintű adatminőség és az eredményes kockázati adatösszevonási és kockázati adatszolgáltatási gyakorlat. A pénzügyi válság lényeges tanulsága azonban, hogy néhány bank képtelen volt maradéktalanul felmérni kockázati kitettségét. Ugyanis nem rendelkeztek megfelelő kockázati információkkal, és rossz minőségű kockázati adatösszevonási gyakorlatokra támaszkodtak. Súlyosan sérült az érintett bankok azon képessége, hogy időben döntést hozzanak, ami mind magukra, mind az egész pénzügyi ágazatra nézve messzemenő következményekkel járt.

Ennek megfelelően a kockázati adatösszevonás és kockázati adatszolgáltatás tematikus felülvizsgálata 2016-ban és 2017-ben az SSM egyik felügyeleti prioritása volt.

A 25 jelentős hitelintézetből álló mintát lefedő tematikus felülvizsgálat 2016-ban vette kezdetét, és az érintett közös felügyeleti csoportok hajtották végre az EKB és az INH-k munkatársaiból álló központi munkacsoport támogatásával. Az INH-k operatív iránymutatást adtak, és gondoskodtak róla, hogy az a mintában egységesen kerüljön alkalmazásra. A felülvizsgálatot az arányosság elvének megfelelően hajtottuk végre, figyelembe véve a vizsgált bankok méretét, üzleti modelljét és komplexitását.

¹⁵ Ennek kiszámításakor figyelembe vettük, hogy az első napon a várható hitelvesztesség hatásának 95%-a visszakérül az elsődleges alapvető tőkébe. A csoportosításból és mérésből származó hatást nem érinti semmilyen átmeneti intézkedés.

2017 második negyedévében tájékoztattuk a bankokat a felülvizsgálat eredményéről, és korrekciós intézkedések megtételére szólítottuk fel őket

Az eredményekből kiderül, hogy a BCBS lényeges hitelintézetekre vonatkozó 239 alapelvének megvalósítási státusza kifejezetten nem megfelelő. A felülvizsgálat eredményéről az egyéni felügyeleti párbeszéd keretében tájékoztattuk a mintában szereplő bankokat. A korrekciós intézkedésekkel kapcsolatos felszólításokat az EKB által 2017 második negyedévében kiküldött végső utóellenőrzési levél tartalmazta. Ezeket a felszólításokat különösen azoknak a bankoknak szántuk, amelyek olyan jelentős gyengeségeket mutattak, amelyek komoly hatással lehetnek kockázati profiljukra.

Mindennek keretében a bankokat arra is felszólítottuk, hogy nyújtsanak be világos, pontos és részletes cselekvési tervet. A központi munkacsoport a közös felügyeleti csoportok támogatásával a horizontális egységesség érdekében értékelte a cselekvési terveket.

A központi munkacsoportot által kidolgozott módszertan gazdagítani fogja a kockázati adatösszevonás és a kockázati adatszolgáltatás felügyeleti értékelési módszertanát. Általánosabban fogalmazva a felülvizsgálat főbb megállapításait a SREP részeként befoglaljuk minden jelentős hitelintézet adatösszevonási és adatszolgáltatási képességének értékelésébe.

A felülvizsgálatot a BCBS által közzétett eredményes kockázati adatösszevonási és kockázati adatszolgáltatási elvek¹⁶ vezérelték. Miközben az EKB nyomon követi az intézmények kockázati adatösszevonási és kockázati adatszolgáltatási képességének fejlődését, rendszeresen tájékoztatja a BCBS kockázati adatokkal kapcsolatos hálózatát a legfrissebb releváns észrevételekről.

1.3.4 Kiszervezés

Az elmúlt évtizedben a technológiai fejlődés nem csupán az ügyfelek banki szolgáltatásokkal kapcsolatos elvárásait változtatta meg, hanem a bankok működését is, valamint azt, ahogy szolgáltatásaikat nyújtják. Különösen a felhőalapú számítástechnikai megoldások megjelenése volt jelentős hatással arra, ahogy a bankok felépítik üzletmenetüket, vagyis hogy mit intéznek el még mindig „házon belül”, és mit szerveznek ki külső szolgáltatóknak.¹⁷ Ezeknek a folyamatoknak köszönhetően a bankok új üzleti lehetőségekhez jutnak, és könnyedén hozzáférnek a hagyományos banki világon kívül eső szolgáltatásokhoz és szaktudáshoz. Ezek a lehetőségek azonban a kapcsolódó kockázatok kezelése által jelentett kihívást is magukkal vonják. Ezt természetesen az európai bankfelügyelet is szorosan figyelemmel követi. Az egyik felmerülő aggály az, hogy a kiszervezések az euroövezeti bankokat afféle fantomintézményekké változtathatják, vagy akadályokat gördíthetnek a bankok eredményes felügyelete elé, elég csak a brexitre és a bankoknak az Egyesült Királyságból az euroövezetbe történő esetleges áttelepülésére gondolni.

¹⁶ Lásd BCBS, „[Principles for effective risk data aggregation and risk reporting](#)” (Eredményes kockázati adatösszevonási és kockázati adatszolgáltatási elvek), 2013. január.

¹⁷ Az EBH felismerte ezt, és nemrégiben konzultációt indított a [felhőszolgáltatásba történő kiszervezésről szóló határozattervezetéről](#).

Az SSM 2017-ben egyik felügyeleti prioritásként nevezte meg a kiszervezést, és elindította a bankok kiszervezéskezelésének és kapcsolódó gyakorlatainak tematikus felülvizsgálatát

Az EKB értesül bizonyos kiszervezési rendszerekről, amelyeknek egy releváns eljárását a nemzeti keretrendszer szolgáltatja. Általánosabban megfogalmazva a kiszervezési rendszerek megfelelőségének meghatározása része az intézmények kockázatprofil-vizsgálatának, amely az SRE-hez kialakított kockázatkezelési rendszerekre is kiterjed.¹⁸ Ebben a környezetben az SSM 2017-ben egyik felügyeleti prioritásként azonosította a kiszervezést, és elindította a bankok kiszervezéskezelésének és kapcsolódó gyakorlatainak célzott tematikus felülvizsgálatát. A felülvizsgálat célja, hogy megismerjük azokat az irányelveket, stratégiákat és irányítási rendszereket, amelyeket a bankok a kiszervezésből eredő kockázatok kezelésére használnak, valamint azt, hogy hogyan értékelik és követik nyomon a kiszervezett kockázatokat.

A tematikus felülvizsgálat részeként az érintett közös felügyeleti csoportokkal együttműködő horizontális csoport adatokat gyűjtött arról, hogy a jelentős bankok egy reprezentatív mintája hogyan kezeli a kiszervezett tevékenységekhez kapcsolódó kockázatokat. A tematikus felülvizsgálat megállapítása szerint a jelenlegi felállásban a bankok kiszervezési módszertanai mind az irányítást, mind a monitorozást tekintve igen eltér egymástól. A bankoknak a kiszervezés és a lényeges kiszervezés azonosításával kapcsolatos bizonytalanságait is jelezték. Ezenkívül a csoport bevett gyakorlatokat is azonosított, és megállapította, hogy a kiszervezett tevékenységek kezeléséről szóló további iránymutatás nem csupán felügyeleti szempontból szükséges a bankoknak, hanem maguk a bankok is üdvözlőnének egy ilyen lépést.

A kiszervezési folyamatok az egész világon hatással vannak a banki ágazatra. A különféle jogrendszerekben azonban – még az európai bankfelügyelet által lefedett országokban is – egészen eltérő módokon kezelik őket

A tematikus felülvizsgálat az euroövezeti kiszervezési környezet feltérképezését és felmérését is magában foglalta, beleértve az eljárási szempontokat is (pl. értesítés, engedélyezés). Az országos szabályozási keretrendszerek összehasonlítása megerősítette, hogy ez a környezet igencsak változatos. Míg az SSM-tagországok valamilyen formában átültették nemzeti jogrendszerükbe a CEBS¹⁹ Kiszervezési iránymutatásait,²⁰ nagy különbségek vannak arra nézve, hogy a kialakult rendelkezések mennyire hivatalosak és részletesek. Az EKB annak érdekében, hogy teljes képet kapjon, és figyelembe vegye sok jelentős hitelintézet nemzetközi jellegét, számos euroövezeten kívüli felügyeleti szervvel folytatott eszmecserét a felügyeleti módszerekről. Igyekezett jobban megérteni a többi felügyeleti szerv elvárásait a kiszervezett tevékenységek kezelésével kapcsolatban, és ennek alapján egyenlő versenyfeltételeket teremteni nemzetközi szinten.

A felülvizsgálatból kiderült, hogy nagy szükség van a bankok kiszervezési rendszereivel kapcsolatos felügyeleti elvárások még részletesebb kidolgozására. Ez világosabb helyzetet teremtene a bankok számára, és segítene összehangolni a kiszervezéssel kapcsolatos felügyeleti megközelítést. A munkát az INH-kkal és az EBH-val történő szoros együttműködésben kezdjük meg.

¹⁸ Lásd az [SSM SREP módszertani füzetet](#).

¹⁹ Európai Bankfelügyelők Bizottsága.

²⁰ [A CEBS iránymutatásai a kiszervezésről, 2006. december 14.](#)

1.4 Helyszíni ellenőrzések

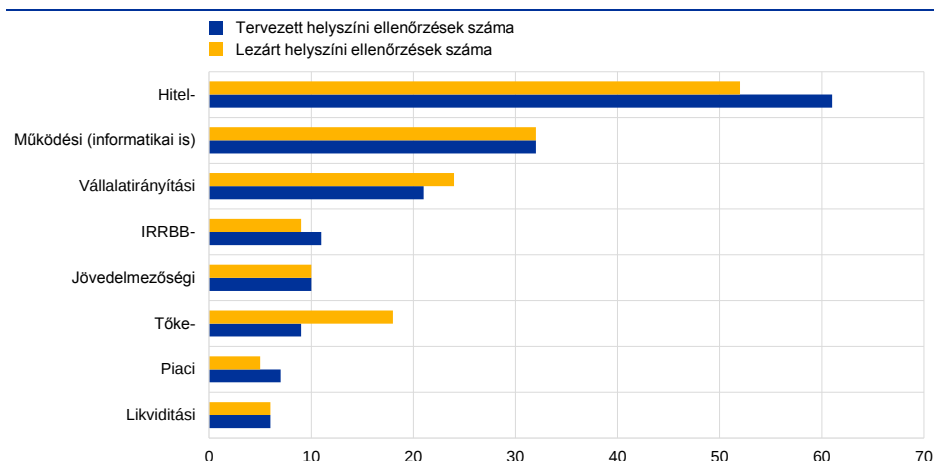
2017-re összesen 157 ellenőrzést hagytunk jóvá

A helyszíni ellenőrzések harmadik köre a 2017-es felügyeleti vizsgálati program részét képezte. 2017-re összesen 157 ellenőrzést hagytunk jóvá (szemben a 2016-os 185-tel). A tervezett helyszíni ellenőrzések számának 2016-hoz viszonyított csökkenése a TRIM-vizsgálatok prioritizálásának, valamint a komplexebb és időigényesebb helyszíni ellenőrzések – különösen a hitelkockázati ellenőrzések²¹ – felé történő eltolódásnak tudható be.

2017. december 31-én egy kivétellel az összes tervezett helyszíni ellenőrzés (157-ből 156) elindult, ezekből 64 lezárult 2017-ben, és a végleges beszámolókat megosztottuk a vizsgált intézményekkel. A 2017-ben lezárt helyszíni ellenőrzések teljes számába beletartozik a 2016-os vizsgálati programban elkezdett és 2017-ben véglegesített 98 ellenőrzés, továbbá az SSM-országokon kívül végzett 18 helyszíni ellenőrzés.

6. diagram

2017. évi helyszíni ellenőrzések kockázattípus szerinti bontásban



Megjegyzések: 2017 folyamán mind a 2016-os, mind a 2017-es helyszíni SEP program vizsgálatai lezárultak. Ez magyarázza, hogy 2017-ben miért zártunk le több tőkevizsgálatot, mint amennyi a 2017-es SEP-ben benne van.

A helyszíni ellenőrzések tervezése az INH-k szoros együttműködésével zajlik, amelyek továbbra is a vizsgálati csoportok vezetőinek és tagjainak többségét adják. A 2017. december 31-i állapot szerint az ellenőrzések 90%-át az INH-k vezették, elsősorban azokra a csoportokra összpontosítva, amelyeknek az adott INH országában van a székhelye. Az ellenőrzések fennmaradó 10%-át az EKB centralizált helyszíni vizsgálatokkal foglalkozó osztálya (COI) vezette.

²¹ A hitelkockázati ellenőrzések aránya 2016 és 2017 között nyolc százalékponttal emelkedett, a kérelmek pedig egyre inkább a hitelakták felülvizsgálatára összpontosítanak, amely igen sok időt igényel. A helyszíni hitelkockázati ellenőrzések során végzett munka az átlagosnál hozzávetőleg egyharmaddal több időt vesz igénybe.

2017-ben az európai bankfelügyelet az egész rendszerre kiterjedő megközelítést kezdett alkalmazni, hogy az elkövetkező években növelje a nemzetközi és vegyes összeállítású csapatok által végrehajtott ellenőrzések számát

2017-ben az európai bankfelügyelet teljes körű, az egész rendszerre kiterjedő módszert kezdett alkalmazni azzal a céllal, hogy az elkövetkező években növelje a nemzetközi és vegyes összeállítású csapatok által végrehajtott ellenőrzések számát. Ennek érdekében bevezettük a vegyes/nemzetközi csapat pontosabb meghatározását, az EKB Felügyeleti Testülete pedig cselekvési tervet dolgozott ki. Egy csapat akkor minősül „nemzetközinek”, ha a vezetője és legalább egy csapattag nem az érintett székhely szerinti/fogadó INH-ból érkezik. A csapat akkor minősül „vegyesnek”, ha a vezetője az érintett székhely szerinti/fogadó INH-ból érkezik, és legalább két csapattag nem az érintett székhely szerinti/fogadó INH-ból jön.

Ezt a meghatározást alkalmazva a 2017-re tervezett 157 helyszíni ellenőrzésből 29 esetben (18,5%) volt vegyes/nemzetközi a csapat, ami kissé kevesebb, mint 2016-ban. Az új cselekvési terv végrehajtása a várakozások szerint megfordítja ezt a tendenciát: 2018-ban a tervezett helyszíni ellenőrzéseknek körülbelül a 25%-át vegyes/nemzetközi csapatok végzik.

2. táblázat

Ellenőrzések személyzete: INH, illetve EKB

	Nemzetközi és vegyes csapat	
	Helyszíni ellenőrzések száma 2016-ban	Helyszíni ellenőrzések száma 2017-ben
EKB COI + INH	18	16
Nemzetközi	6	6
Vegyes csapat	8	7
Összesen	32	29

Az EKB Felügyeleti Testülete több mint kétévnyi tapasztalatgyűjtés után úgy határozott, hogy az elejétől a végéig²² átalakítja a helyszíni ellenőrzéseket. A módosítások célja az ellenőrzések általános minőségének, gyorsaságának és számonkérhetőségének javítása. A bankoknak már lehetőségük van írásban, az ellenőrzési jelentéshez csatolt mellékletben észrevételezni a megállapításokat. Ez az átdolgozott folyamat teljes átláthatóságot teremt, és biztosítja, hogy az érintett közös felügyeleti csoport figyelembe vehesse a bank megjegyzéseit, amikor előkészíti az ellenőrzést követő munkát.

2017 júliusában az EKB nyilvános konzultációra bocsátotta a helyszíni ellenőrzésre és a belső modellekkel kapcsolatos vizsgálatokra vonatkozó útmutatót

2017 júliusában az EKB nyilvános konzultációra bocsátotta a helyszíni ellenőrzésre és a belső modellekkel kapcsolatos vizsgálatokra vonatkozó útmutatót. Az útmutató célja, hogy elmagyarázza, az EKB bankfelügyelete hogyan hajtja végre a helyszíni ellenőrzéseket, és hasznos információkkal szolgáljon a vizsgált bankok számára. Az útmutató-tervezet jelenleg átdolgozás alatt áll, és az EKB Felügyeleti Testületének jóváhagyása, valamint a Kormányzótanács kifogásról való lemondáson alapuló eljárása után kerül közzétételre.

2018-ban számos, tulajdonképpen azonos témákat érintő vizsgálatot összehangolunk hatókör és időzítés tekintetében. Így aktívabb párbeszéd alakulhat ki a vizsgálati csoport vezetője és az EKB monitorozó csapatai között. A cél, hogy

²² A vizsgálati csoport vezetőjének kinevezésétől az utóellenőrzési levél banknak történő benyújtásáig.

tovább javítsuk az ellenőrzések hatékonyságát és a vizsgálati módszer összehangoltságát.

A helyszíni ellenőrzések főbb megállapításai

Az alábbi elemzés nyolc kockázati kategóriára és 137 olyan ellenőrzésre terjed ki, amelyeknek a helyszíni ellenőrzési jelentése 2017. január 1. és október 31. között került közzétételre.

Hitelkockázat

A hitelkockázati ellenőrzéseknek több mint a fele kizárólag a hitelkockázat-kezelési folyamat minőségi szempontjaira összpontosított. A fennmaradó 45% az eszközminőséget célozta a hitelakták felülvizsgálatán keresztül, és több mint 10 milliárd eurós pénzügyi hatást tárt fel. A legkritikusabb megállapítások részletesebben a következők:

- **Adósok nem megfelelő besorolása:** hiányosságok a nemteljesítés vagy a nemteljesítő kitettségek meghatározásában, illetve azonosításában, alacsony hatásfokú folyamatok a nagy kockázatot jelentő hitelfelvevők nyomon követésére (korai figyelmeztető rendszer, az átstrukturálás azonosítása, belső minősítés). Ezért tehát további céltartalékra van szükség.
- **Céltartalék téves számítása:** fedezeti haircutok, behajtásig hátralévő idő, stabilitás (cure rate), cashflow-becslések és kollektív céltartalékolási paraméterek.
- **Elégtelen hitelnyújtási folyamatok:** nem megfelelő adóselemzés, nem azonosított kivételek a bank delegálási, illetve limitrendszerében.
- **Irányítási problémák:** hiányosságok a belső ellenőrzési „három védelmi vonal” modelljében, pl. gyenge második védelmi vonal: gyenge kockázatkezelési funkció, az igazgatóság vagy a felső vezetők szerepvállalásának hiánya, a belső ellenőrzési funkciók elégtelen jogköre, a döntéshozatal túlzott központosítása.
- **Szabályozói mutatók:** a kockázattal súlyozott eszközök téves számítása, a nagy kitettségekre vonatkozó szabályozás megszegése.

Irányítási kockázat

A belső irányítási rendszerre és a kockázatkezelésre összpontosító helyszíni ellenőrzések leggyakoribb témái a szervezeti struktúra, a vezetői testület szerep- és feladatköre, valamint a belső ellenőrzési (audit) funkció voltak. Gyakran azonosítottunk súlyos problémákat az alábbi területeken:

- **Szervezeti struktúra:** a belső ellenőrzési keretrendszer hiányosságai, nem megfelelő, illetve homályos beszámolási csatornák, a csoporton belüli összehangoltság hiánya.
- **A vezetői testület szerep- és feladatkörei:** összeférhetetlenség, a stratégiai módszerek elégtelen meghatározása, illetve aktualizálása, hiányosságok a hatáskör átruházásában.
- **Belső ellenőrzési (audit) funkció:** elégtelen ellenőrzési és utótevékenységek.
- **Jogkövetési funkció:** hiányosságok a jogkövetési kockázat értékelésében, elégtelen erőforrások, idejétmúlt irányelvek és eljárások.
- **Kockázatkezelési funkció:** hiányosságok a kockázatméréssel, a monitorozással, ellenőrzésekkel, valamint az adatszolgáltatással kapcsolatban, a vezetőség tájékoztatására szolgáló eljárások hiánya.
- **Irányítási folyamatok:** hiányosságok a stratégiák és új termékengedélyezési folyamatok kialakításában.

Működési kockázat

A működési kockázatra irányuló ellenőrzések leggyakrabban érintett témái közé tartozott a bankok szervezeti felépítése, irányelvei és eljárásai, a kockázatok mérése és kezelése, a kockázatkezelés hatóköre és a kockázatok azonosítása. A kritikus megállapítások zöme az alábbi területekhez kapcsolódott:

- **Szervezeti felépítés, irányelvek, eljárások:** hiányosságok a működési kockázathoz kapcsolódó döntéshozatali eljárásokban, a feladatkörök elégtelen elkülönítése, gyengeségek a beszámolási rendszerekben.
- **Kockázatok mérése és kezelése:** a működési kockázati kitettség elégtelen nyomon követése, hiányosságok a működési kockázati adatgyűjtési folyamatokban, a működési kockázati események kezelésére irányuló kockázatmegelőzési intézkedések hiánya.
- **A kockázatkezelés és kockázatazonosítás hatóköre:** hiányosságok a jelentős működési kockázatok lefedettségében és a csoportszintű működéskockázat-kezelésben, az új projektek, illetve termékek engedélyezési folyamataihoz kapcsolódó működési kockázat elégtelen felmérése.
- **Kockázati profil, illetve stratégia és kockázatvállalási hajlandóság:** a működési kockázati profilok elégtelen felmérése, a működési kockázati stratégiák hiánya.

Informatikai kockázat

Az informatikai kockázati ellenőrzések általában a következőkre terjednek ki: (i) szervezeti felépítés, stratégia, irányelvek, eljárások és rendszerarchitektúra; (ii) szervezet és kiszervezés; (iii) kockázatkezelés; (iv) biztonságfelügyelet; (v) adatminőség-kezelés; és (vi) informatikai műveletek kezelése.

A megállapítások nagyjából egyharmada az informatikai biztonsághoz kapcsolódik. A többi pedig az informatikai szervezetre és kiszervezésre, a kockázatkezelésre, az adatminőség-kezelésre, az informatikai folytonosság kezelésére és a szoftverkezelésre vonatkozik.

A legkritikusabb informatikai kockázathoz kapcsolódó megállapítások a következők:

- az informatikai infrastruktúra egy részének lejárt a gyártói támogatása;
- a fejlesztők és az informatikai üzemeltetés feladatkörei nincsenek elhatárolva;
- nincs átfogó és aktuális biztonsági házirend;
- a hálózat nem szegmentált megfelelően;
- az incidenskezelő (Security Incident Event Management) eszköz naplózása korlátozott;
- a hozzáférési jogosultságokkal kapcsolatos tanúsítványmegújító folyamat elégtelen;
- nincsenek átfogó üzletmenet-folytonossági tesztek.

Tőkekockázat

Az első pilléres szavatolótőkével kapcsolatos ellenőrzések elsősorban a következő területekre terjedtek ki: szervezeti irányítás, belső irányelvek és ellenőrzések, az egyeztetési folyamat, adatminőség-biztosítás és a hitelkockázathoz kapcsolódó tőkekövetelmények. Ezenkívül az ICAAP ellenőrzések a szervezeti struktúrára, a kockázatok azonosítására és összevonására, a tőketervezésre és a stressztesztelésre összpontosítottak.

Az első pilléres ellenőrzések legkritikusabb megállapításai közé tartoztak az alábbiak:

- hiányosságok az adatminőségi problémák észlelése és orvoslása terén, amelyek következtében hibák csúsztak a szavatolótőke és a kockázattal súlyozott eszközök számításába;
- nem megfelelő irányelvek, eljárások és kontroll a hitelkockázat-mérséklési technikákra vonatkozó követelmények értékelése terén.

Az ICAAP-ellenőrzések során meghatározott legkritikusabb problémák pedig többek között az alábbiak voltak:

- gyenge pontok a számszerűsítésben, különös tekintettel a hitelkockázat modellezésére (pl. az alkalmazott feltevések, indokolatlan egyszerűsítések, paraméterezés stb. tekintetében);
- nem kellőképpen kidolgozott stresszteszt-keretrendszer (forgatókönyv-meghatározási problémák, a fordított stressztesztelés hiánya);
- az ICAAP eljárás nem képezte a bank kockázatkezelési rendszerének szerves részét.

A banki könyvi kamatláb-kockázat

A banki könyv kamatláb-kockázatának (IRRBB) összes vizsgálata kiterjedt a kockázat felmérésére, kezelésére és nyomon követésére. Majdnem minden vizsgálat tárgya volt emellett a kockázati leltár, a kockázatvállalási hajlandóság és a kockázati stratégia, valamint a kockázatkezelés és a kockázatazonosítás hatóköre. A nagy jelentőségű megállapítások főként az IRRBB kockázat méréséhez, kezeléséhez és nyomon követéséhez kapcsolódtak. A meghatározott leggyakoribb problémák között az alábbiak szerepeltek:

- a kockázati modellek nem alkalmasak a negatív kamatláb kezelésére;
- nem létezik holdingszintű átfogó kép a különböző jogi személyek által kidolgozott viselkedési modellekről;
- nincs meg az előtörlesztési modellek fő feltevéseinek szilárd alapja;
- elégtelen adatgyűjtés;
- a határértékek rendszerének nem megfelelő meghatározása.

Likviditási kockázat

A likviditási kockázat vizsgálata minden esetben kiterjedt a kockázatkezelési politikára, a kockázatomérésre, -monitorozásra, -kezelésre, a stresszforgatókönyvekre, a kockázatomérséklő technikákra, valamint az adatszolgáltatási és közzétételi követelményekre. A megállapítások zöme a kockázatok mérésére és a kockázatkezelési politikára vonatkozott, köztük jelentős arányban kiemelten kritikus megállapításokkal, különös tekintettel az alábbiakra:

- **A kockázatok nem megfelelő modellezése:** gyenge pontok a pénzügyi termékek kifuttatási profiljának becslésében, a stresszteszthez felhasznált forgatókönyvek megalapozottságának hiánya, elégtelen adatminőség.
- **Kockázatkezelési politikához kapcsolódó problémák:** a holdingtársaság nem megfelelő irányítása, a hitelesítési funkció nem megfelelő tevékenysége, a korai figyelmeztető rendszer hatástalansága.

Az üzleti modellek és a jövedelmezőség

A helyszíni ellenőrzések a nyereségtermelés és -felosztás mellett gyakran kiterjedtek a hitelintézetek stratégiai feltevéseinek hitelességére, az operatív végrehajtási képességekre és a pénzügyi prognózisra is. Leggyakrabban a következő területeken azonosítottak kritikus problémákat:

- **A hitelintézet stratégiai feltevéseinek plauzibilitása:** a banki stratégiák igazgatótanácsi jóváhagyásának hiánya; az igazgatótanács korlátozott részvétele a stratégiák kidolgozásában; a stratégiai feltevések plauzibilitásának hiányosságai.
- **Operatív végrehajtási képességek:** az üzleti stratégia végrehajtásához nem elegendő operatív képességek és erőforrások; ellentmondások a hitelintézetek pénzügyi adatszolgáltatása terén.
- **Nyereségfelosztás, -termelés és -tudatosság:** az árazási eszközök hiányosságai abban az értelemben, hogy tartalmazznak-e minden költséget és kockázatot; a legalacsonyabb ár meghatározására szolgáló hiányos eljárások; a jövedelmezőségi mutatók elégtelen elemzése és monitorozása.
- **A pénzügyi prognózis során alkalmazott elemzés (forgatókönyvek, érzékenység):** túlzottan optimista pénzügyi előrejelzések; a pénzügyi előrejelző eszközök hiányos dokumentációja.

Piaci kockázat

A piaci kockázat vizsgálata főként a következő témaköröket érintette: irányítás; szervezeti keretek, irányelvek és eljárások; kockázati leltár, kockázatvállalási hajlandóság és stratégia; szervezeti felépítés; kockázatcsökkentés és belső ellenőrzés; az 1., 2. és 3. szintű eszközök besorolása. A legfontosabb kritikus megállapítások a kockázat mérésére vonatkoztak. A leggyakrabban feltárt problémák közé tartozik:

- **Valósérték-hierarchia és valós értéken történő értékelés:** helytelen (1., 2. vagy 3. szintű) besorolás, különösen a 2. és a 3. szint között; a kezdeti megjelenítéskori valós érték és az ügyleti ár különbségéből származó eredmény kezelése; az értékelés nem megfelelő kiigazítása.
- **Szervezeti problémák:** nem megfelelő igazgatótanácsi intézkedések; a belső ellenőrzési szakterület elégtelen tevékenysége; az informatikai infrastruktúra hatékonyságának hiánya.

1.5

A belső modellek célzott felülvizsgálata (TRIM)

A TRIM jó ütemben halad, a bankok már tájékoztatást kaptak az általános témakörök első eredményeiről

A **belső modellek célzott felülvizsgálata (TRIM)** nagyszabású, több évet felölelő projekt, amely a 2016-ban elvégzett elméleti munka után 2017-ben kezdődött. Célja,

hogyan értékelje az euroövezeti jelentős hitelintézetek 1. pillér szerinti engedélyezett belső modelljeinek pillanatnyi megfelelőségét és helyességét, és ezzel javítsa hitelességüket. A TRIM középpontjában a belső modellekre vonatkozó szabályozói követelmények helyes és következetes megvalósítása áll, így kiegészíti a nemrégiben megkötött Bázeli III megállapodásban meghatározott intézkedéseket. A TRIM projekt az INH-kkal szoros együttműködésben zajlik.

2017 elején megkezdődtek a belső modellekre vonatkozó első helyszíni vizsgálatok, így a projekt végrehajtási szakaszba lépett, amely 2018 és 2019 során is folytatódni fog. A projekt mindeddig terv szerint zajlott, köszönhetően a vizsgált pénzügyi intézetek együttműködésének és a felülvizsgálatot végző munkacsapatok erős elkötelezettségének. 2017 folyamán összesen 92 helyszíni TRIM-vizsgálat indult. A felülvizsgálatok a hitelkockázati belső modellekre (ezen belül főként a kiskereskedelmi, valamint a kis- és középvállalkozási portfóliókra), a piaci kockázatra és a partner-hitelkockázatra terjedtek ki. Annak érdekében, hogy ne gátolják a hitelintézetek normál modellkezelési folyamatait, a TRIM-vizsgálatokon felül és időnként azokkal együtt a modellek lényeges változásait és kezdeti jóváhagyását is értékelték.

Már rendelkezésre állnak a TRIM első eredményei. A belső modellek általános aspektusai, például az irányításuk és értékelésük már a projekt kezdetétől felülvizsgálat tárgya volt. A meglévő szabályozási keretrendszer be nem tartásának a felülvizsgálatok során feltárt eseteivel már felügyeleti határozatok foglalkoztak. Ez elősegíti a belső modellek alkalmazásához megfelelő, egészséges környezet kialakítását, és ösztönzi az azonos versenyfeltételek kialakítását a felügyelt hitelintézetek számára.

Utóbbi érdekében a TRIM-értékelést végző csoportok felé elvárás, hogy a közös vizsgálati technikákat és eszközöket következetesen alkalmazzák. A vizsgálati eredmények ugyanakkor rendszeres következetességi ellenőrzésen mennek át, valamint horizontális elemzésnek és társszakértői értékelésnek is alávetik őket. A TRIM-vizsgálatokat követő határozatokban az EKB nem vetít előre a belső modellekre vonatkozó jövőbeni szabályozást, csak az aktuális szabályozói követelményeket alkalmazza. A horizontális elemzések és szakértői értékelések befejeztével előfordulhat, hogy további ajánlásokra és határozatokra kerül sor.

A központi projektcsoportok külön útmutatót is készítettek annak érdekében, hogy világosan kifejtse, mit jelentenek a TRIM alá tartozó belső modellekre vonatkozó, érvényben lévő szabályozás legfontosabb szempontjai az EKB értelmezésében. Az útmutató első változatát eljuttatták a TRIM hatókörébe tartozó hitelintézetekhez, hogy visszajelzést kapjanak róla a végrehajtási szakasz megkezdése előtt. Ezután az [útmutatót](#) közzétették az EKB bankfelügyeleti honlapján.

Az útmutatóra érkezett visszajelzések igen kedvezően hatottak a TRIM felülvizsgálatra, továbbá az ágazat erős elkötelezettségét is igazolták a projekt célkitűzései iránt. A visszajelzések mellett az eddig lebonyolított helyszíni vizsgálatok során nyert tapasztalatok és a folyamatban levő szabályozási változások is szilárd alapot nyújtanak az útmutató aktualizálásához.

A TRIM jelentősen hozzájárul a belső modellek euroövezet-szerte egységes és összehasonlítható alkalmazásához, így elősegíti az azonos versenyfeltételek biztosítását

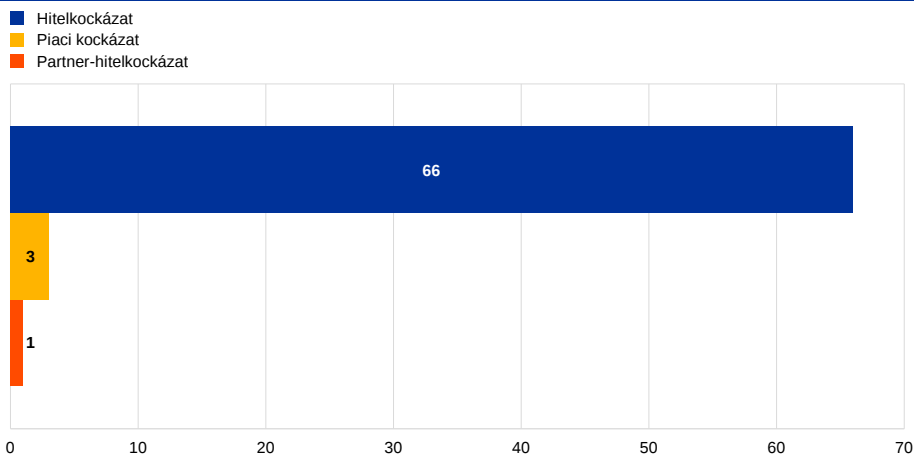
Az EKB útmutatója, a TRIM projekt részeként kidolgozott módszertan és eszközök mind az európai bankfelügyelet előnyére válnak. Mindent tekintetbe véve, a TRIM jelentősen hozzájárul a belső modellek euroövezet-szerte egységes és összehasonlítható alkalmazásához, így elősegíti az azonos versenyfeltételek biztosítását.

A TRIM projekt lehetővé teszi az ágazattal folytatott állandó párbeszéd fenntartását. A 2017 februárjában e témában tartott konferencia mellett 2017 augusztusában és decemberében az érintett intézmények tájékoztató levél formájában rendszeresen értesültek a TRIM általános állapotáról és a következő fontos állomásokról. Emellett a TRIM projekt tagjai rendszeresen részt vettek az ágazat rendezvényein.

2017 folyamán a TRIM projekt keretében indított 92 helyszíni vizsgálaton felül a belső modelleket érintő 70 ellenőrzés indult a jelentős hitelintézeteknél (ebből 37 helyszíni volt). Az év végére összesen 133, a TRIM felülvizsgálathoz nem kapcsolódó ellenőrzés zárult le, amelyből 123 az EKB határozatát vonta maga után (ebbe nem tartoznak bele a székhely szerinti felügyeleti hatóság szerepét betöltő más illetékes hatóságokkal közösen hozott határozatok).

7. diagram

A belső modellekkel kapcsolatos vizsgálatok száma 2017-ben kockázati kategóriáinként (a TRIM kivételével)



Forrás: EKB.

1.6

A kevésbé jelentős pénzügyi intézetek közvetett felügyelete és a felvigyázási tevékenység

Az [SSM-rendelet](#) értelmében az EKB megbízatása, hogy gondoskodjon az SSM hatékony és konzisztens működéséről. A rendelet ennél fogva felvigyázási funkcióval ruházta fel, míg a kevésbé jelentős pénzügyi intézetek felügyelete az INH-k elsődleges feladata marad. Ezen funkció átfogó célja (azaz a magas színvonalú felügyeleti standardoknak az egész euroövezetben következetes alkalmazása) alapján az EKB bankfelügyelete az INH-kkal szoros együttműködésben kidolgozza a kevésbé

jelentős pénzintézetek felügyeletének felvigyázására vonatkozó működési kereteket. Ebben a fejezetben a 2017. évi konkrét kezdeményezésekre találhatók példák.

1.6.1

Közös felügyeleti standardok és módszertanok

A közös felügyeleti standardok kidolgozását az EKB végzi, az INH-kkal szoros együttműködésben

A kevésbé jelentős hitelintézetek felügyeletével kapcsolatos közös felügyeleti standardok és módszertanok (amelyeket az EKB és az INH-k együttesen határoznak meg) továbbra is elengedhetetlenek a kevésbé jelentős pénzintézetek egységes, minőségi felügyeletét biztosító felügyeleti gyakorlat előmozdításához. A közös standardok és módszertanok korábbi években történt kidolgozása után 2017-ben a végrehajtásra került át a hangsúly.²³ Az INH-k folytatták a korábban megalkotott (pl. a **felügyeleti tervezési** és a **helyreállítási tervek készítésére vonatkozó**) standardok alkalmazását, és újak bevezetését kezdték meg, úgymint a **kevésbé jelentős hitelintézetek helyszíni ellenőrzésére** vonatkozó standardét. Utóbbi elsődleges célja a harmonizáció előmozdítása az ellenőrzések tervezése terén, valamint a felügyeleti szerepvállalás minimális szintjének meghatározása. Jelenleg is folyamatban vannak a további feladatok (pl. külön műhelymunka) annak elősegítése érdekében, hogy az INH-k a gyakorlatban alkalmazni tudják a standardot.

A felügyeleti folyamatok összehangolásán túl más projektek is irányulnak a meghatározott üzleti modellekből eredő kockázatok közös felügyeleti megközelítésének elősegítésére. Ezek egyik példája a 2016-ban véglegesített, **gépjármű-finanszírozással foglalkozó pénzügyi intézményekre vonatkozó közös felügyeleti standard**, amelynek célja, hogy az egész euroövezetben biztosítsa az egységes, minőségi és arányos megközelítést az ilyen (mind jelentős, mind kevésbé jelentős) pénzintézetek felügyeletében. 2017-ben az ágazati szereplőkkel tematikus szakmai műhelyeket rendeztünk, amelyek középpontjában az üzleti modellek elemzése és a gépjármű-finanszírozás sajátos kockázati profilja állt.

Az EKB és az INH-k közötti **válságkezelési** együttműködés kereteinek kialakítása után 2017-ben két vonatkozó közös felügyeleti standard kidolgozására került sor, amelyek véglegesítése a tervek szerint 2018-ban történik meg: az egyik az *INH-k felügyeleti gyakorlatára vonatkozó a kevésbé jelentős pénzintézetek válságkezelése és a szanálási hatóságokkal való együttműködés során*, míg a másik közös felügyeleti standard *a minimális tőkekövetelményt nem teljesítő, kevésbé jelentős hitelintézetek esetében az INH-k által alkalmazott felügyeleti eljárásokra*²⁴ vonatkozik.

Az **intézményvédelmi rendszereket** (ivr-ek) érintő, 2016-ban elvégzett feladatokat 2017-ben a „hibrid”, azaz jelentős és kevésbé jelentős hitelintézeteket is a tagjaik között számláló ivr-ek további monitorozása egészítette ki. Ezt az EKB, az osztrák és a német INH-k közösen végezték, mivel az euroövezetben csak ebben a két

²³ A kevésbé jelentős pénzintézetek felügyeletére vonatkozó közös megközelítést támogató programokat **A kevésbé jelentős hitelintézetek felügyelete az SSM keretein belül** című kiadványban ismertetjük.

²⁴ Erről a 2.4.1 rész szól bővebben.

országban működnek hibrid rendszerek. A feladat hatókörét a CRR 113. cikkének (7) bekezdésében és 49. cikkének (3) bekezdésében az ivr-ekkel szemben megfogalmazott követelmények határozzák meg, amelyek teljesítését rendszeresen nyomon kell követni. Az elkövetkező években ezt meg fogja könnyíteni az EKB választási lehetőségekről és mérlegelési jogkörökről szóló útmutatójában szereplő adatszolgáltatási specifikációk fokozatos alkalmazása, amelynek hatására bővülni fog az ivr-ekről rendelkezésre álló adatok köre.

Az **IFRS 9** jelentős és kevésbé jelentős hitelintézetekre is kiterjedő, tematikus felülvizsgálata az INH-kkal szoros együttműködésben zajlik, azzal a céllal, hogy az euroövezeti bankok egységesen alkalmazzák az új IFRS 9 standardot. Többek között olyan segédeszközök kidolgozására került sor, amelyekkel a felügyeleti szervek könnyebben értékelhetik, mennyire készültek fel a kevésbé jelentős hitelintézetek az IFRS 9 alkalmazására (lásd az 1.3.2 pontot).

További fejlemény, hogy 2017 őszén konzultációra bocsátottuk **a fintech hitelintézetek működési engedélykérelmeinek értékeléséről szóló útmutatót**²⁵, amelynek végleges változatát a tervek szerint 2018 elején tesszük közzé. Az útmutató célja, hogy javítsa az átláthatóságot a potenciális fintech hitelintézet jelöltek számára (ezek olyan üzleti modellel rendelkező szervezetek, amelyben a banki termékek és szolgáltatások a technikai fejlődésnek köszönhető innováción alapulnak). A folyamatban lévő munka elsősorban a pénzügyi technológiák (pl. „big data”, elosztott főkönyvi technológia) bankfelügyeletre gyakorolt hatásaira irányul, valamint a zárt szabályozói tesztkörnyezetek szerepét veszi górcső alá.

Az EKB a CRR szerinti működési engedéllyel rendelkező olyan pénzügyi piaci infrastruktúrák felügyeletén is dolgozik, amelyek fő üzleti tevékenysége központi szerződő fél vagy központi értéktár szolgáltatások nyújtása a piaci szereplők, többek között az SSM alá tartozó bankok számára. Az ilyen speciális intézmények felügyeletének egységes, minőségi és arányos megközelítése érdekében az EKB az INH-kkal szoros együttműködésben jelenleg véglegesíti a **pénzügyi piaci infrastruktúrák SREP-értékelésére vonatkozó közös felügyeleti standardot**.

A kevésbé jelentős hitelintézeti szektorra vonatkozó választási lehetőségek és nemzeti mérlegelési jogkörök

A hitelintézetek egyenlő versenyfeltételeinek megteremtése érdekében az EKB az INH-kkal igen szoros együttműködésben úgy döntött, hogy összehangolja a kevésbé jelentős hitelintézeti szektorra vonatkozó választási lehetőségek és nemzeti mérlegelési jogkörök gyakorlását. A 2017 januárjában befejeződött nyilvános

²⁵ Lásd: [Útmutató a fintech hitelintézetek működési engedélykérelmeinek értékeléséhez](#).

konzultáció után áprilisban közzétették az INH-k részére szóló iránymutatást²⁶ és ajánlást²⁷.

Noha az esetek többségében a kevésbé jelentős pénzügyi intézetekre vonatkozó szakpolitikai javaslatok megegyeznek a jelentős hitelintézeteknél elfogadottakkal, egyes választási és mérlegelési lehetőségeknél a jelentős pénzügyi intézetre kidolgozott szakpolitikai állásfoglalásoktól eltérő, arányos megközelítést alkalmaznak a kevésbé jelentős hitelintézetek felügyeletére (pl. a kockázati és az audit bizottság összevonása). Ezenkívül egyes esetekben, amikor nincs szükség harmonizációra a stabil felügyelet biztosításához vagy azonos versenyfeltételek eléréséhez, az INH-k számára bizonyos választási és mérlegelési lehetőségek alkalmazása terén megengedett a rugalmas megközelítés. A fenti különbségek egy része a következő évek során az átmeneti intézkedések kivezetésével fokozatosan mérséklődni fog.

A választási és mérlegelési lehetőségekkel kapcsolatos munka befejezése fontos lépés az egységes felügyelet és a nagyobb harmonizáció irányába, ami annak a jele, hogy nagyrészt sikerült felszámolni a választási és mérlegelési lehetőségek nemzeti alkalmazása közötti jelentős különbségeket.

1.6.2

A kevésbé jelentős hitelintézetek SREP-módszertana

A kevésbé jelentős hitelintézetek SREP-módszertana a jelentős hitelintézetekén alapul, figyelembe véve az arányosság és a rugalmasság elvét a SREP-döntésekért felelős INH-k számára

Az EKB-nak és az INH-knak a **kevesbé jelentős hitelintézetekre vonatkozó felügyeleti felülvizsgálati és értékelési eljárás (SREP)** közös módszertanának megalapozása terén végzett munkája 2017 egyik fontos állomása volt. A jelentős hitelintézetekéhez hasonló módszertan arányosan, azonos szerkezeti elemekből épül fel. Bevezet azonban néhány egyszerűsítést és kiigazítást is, így némi rugalmasságot biztosít ahhoz, hogy az INH-k figyelembe vehessék a kevésbé jelentős hitelintézetek sajátosságait, valamint a számviteli alapelvek sokszínűségét. A kevésbé jelentős hitelintézeteken végzett SREP előmozdítja a felügyeleti konvergenciát a szektorban, ugyanakkor elősegíti a minimális mértékű harmonizációt és a folytonosságot a jelentős és kevésbé jelentős pénzügyi intézetek értékelése terén. Közvetlen felügyelőként továbbra is teljes mértékben az INH-k feladata a tőkére és a likviditásra vonatkozó értékelések elvégzése, az ezirányú döntéshozatal és a kvalitatív intézkedések meghozatala.

Az LSI-kre vonatkozó SREP eljárás kidolgozása 2015-ben kezdődött, a kockázatértékelési rendszer (RAS) egységes módszertanának meghatározásával, majd 2016-ban a tőke és a likviditás számszerűsítésére összpontosítva folytatódott. 2017-ben az INH-k tesztelték az LSI-k SREP-módszertanát (beleértve a felülvizsgált RAS-módszertant is). A próbaüzemben minden INH tevékenyen részt vett, és a

²⁶ Az Európai Központi Bank (EU) 2017/697 iránymutatása (2017. április 4.) az uniós jogszabályokban biztosított választási lehetőségek és mérlegelési jogkörök illetékes nemzeti hatóságok által a kevésbé jelentősnek minősülő intézmények tekintetében történő gyakorlásáról (EKB/2017/9).

²⁷ Az Európai Központi Bank ajánlása (2017. április 4.) az uniós jogszabályokban biztosított egyes választási lehetőségek és mérlegelési jogkörök illetékes nemzeti hatóságok által a kevésbé jelentősnek minősülő intézmények tekintetében történő gyakorlására vonatkozó közös előírásokról (EKB/2017/10).

módszertan szükséges módosításainak alapjául szolgáló hasznos észrevételeket tett.

A módszertanban tükröződik az **arányosság elve**: a részét képező minimális felügyeleti szerepvállalási modell figyelembe veszi az LSI-khez társított prioritást. Ennek eredményeként az olyan szempontok, mint az információigény, az értékelés intenzitása és a felügyeleti elvárások a pénzügyi besorolásától és tevékenységének jellegétől függően eltérőek. A módszertan némi **rugalmasságot** is enged az INH-knak, ami az SREP során fontos szerepet játszik, amikor a hitelintézetek ICAAP, ILAAP eljárásának és stressztesztjeinek értékelésére kerül sor

A módszertant az INH-k a 2018. évi felügyeleti ciklus keretében ültetik át a gyakorlatba. A nemzeti SREP-ről az SSM SREP-módszertanára való zökkenőmentes áttérés támogatása érdekében az utóbbit az INH-k az első évben legalább a kiemelt prioritású kevésbé jelentős hitelintézetekre alkalmazzák. Így a végrehajtás 2020-as végső határideje előtt tovább tesztelhetik a módszertant, különös tekintettel a kisebb pénzügyi intézetekre. A módszertan értékelése a jövőben is folytatódni fog, és szükség szerint figyelembe veszi az SSM-en belül gyűjtött tapasztalatokat és a szélesebb körű folyamatokat (például a szabályozási keretek változásait, illetve az EBH végezte, valamint az SSM-en belül zajló további munkát).

1.6.3

Együttműködés az egyes LSI-k felügyelete során

Az EKB szakértői állandó párbeszédet folytatnak INH-s partnereikkel

Az arányosság kiemelt jelentőségű a felügyeleti felvigyázás hatékony működése szempontjából. Az arányosság elvének gyakorlati alkalmazása olyan **rangsorolási rendszeren** alapul, amely az adott hitelintézetnek mind a belső kockázatoságát, mind a nemzeti pénzügyi rendszerre gyakorolt átfogó hatását figyelembe veszi.

Az INH-k 2017-ben is nyújtottak be a **központi értesítési ponton** keresztül (i) előzetes értesítéseket a kiemelt prioritásúnak minősített (mintegy 100) LSI-t érintő lényeges felügyeleti eljárásokkal, illetve határozattervezetekkel kapcsolatban, valamint (ii) eseti értesítéseket az LSI-k pénzügyi helyzetének romlásáról. Az elmúlt években nyert tapasztalatok beépültek az **LSI-kre vonatkozó értesítési kötelezettségről szóló, átdolgozott útmutatóba**. A 2018-tól hatályos dokumentum pontosítja, milyen kritériumok alapján kell meghatározni a határozatok lényegességét az EKB-nak szóló értesítés szempontjából, valamint tartalmazza az értesítések időszerűségét szolgáló kiváltó tényezőket és mutatókat. Az EKB 2017-ben 67 értesítést kapott, amelyek zöme tőke megfelelési és irányítási ügyekhez kapcsolódott.

Az INH-ktől kapott értesítések, valamint más kapott információk alapján az EKB **országfelelős csoportjainak szakértői folytatják** az LSI-k monitorozását a megfelelő országban, különös tekintettel azokra a hitelintézetekre, amelyek pénzügyi nehézségekkel néznek szembe. Az EKB szakértői emellett állandó párbeszédet folytatnak az INH-knál dolgozó partnereikkel annak érdekében, hogy figyelemmel kísérik a közös eljárásról szóló határozatokkal kapcsolatos utóintézkedések és ajánlások végrehajtását. Az egyes LSI-ket érintő együttműködés néhány esetben közös helyszíni ellenőrzés és technikai jellegű feladat formáját öltötte.

1.7

Makroprudenciális feladatok

Az EKB 2017-ben is aktívan együttműködött a nemzeti hatóságokkal az euroövezeti makroprudenciális politika terén, összhangban az SSM-rendelet 5. cikkében ráruházott feladatokkal. A makroprudenciális fórum a Kormányzótanács és a Felügyeleti Testület számára biztosít platformot, amelyen ütköztethetik az SSM-ben uralkodó többféle mikroprudenciális és makroprudenciális szemléletet.²⁸ Ez biztosítja, hogy a mikroprudenciális és a makroprudenciális intézkedések hatékonyan kiegészítsék egymást.



100-nál több
nemzeti felügyelettől
kapott makroprudenciális
értesítés

Az EKB 2017-ben több mint 100 makroprudenciális politikai értesítést kapott a nemzeti hatóságoktól. A legtöbb értesítés tárgya (i) az anticiklikus tőkepufferek meghatározására vonatkozó negyedéves határozatok, valamint (ii) a globális és egyéb rendszerszinten jelentős hitelintézetek azonosításáról és tőkehelyzetének kezeléséről szóló határozatok.²⁹

Az EKB és a nemzeti hatóságok, a BCBS módszertanát követve, hét globális rendszerkockázati szempontból fontos bankot³⁰ azonosítottak – eggyel kevesebbet, mint az előző évben.³¹ Ezeket 2018 során 0,75%-tól 1,5%-ig terjedő, szakaszosan bevezetendő tőketartalék-ráták szerinti csoportokba osztották (a szakaszos bevezetés 2019-es befejezése után a szóban forgó bankok végleges tartalékszintjei 1,0% és 2,0% között lesznek).

Az EKB emellett 109 rendszerszinten jelentős egyéb hitelintézetre vonatkozó tőketartalék-rátáról kapott értesítést, az ebbe a kategóriába sorolt hitelintézetek értékelésére és a tartalék meghatározására vonatkozó EKB-módszertan szerint.

Az EKB emellett több nemzeti hatóságtól értesítést kapott a rendszerkockázati tartalékok és a kockázati súlyokra vonatkozó szigorúbb követelmények bevezetéséről, valamint a más tagállamokban hozott makroprudenciális intézkedések egymás közötti viszonzásáról hozott intézkedésekről.

Az EKB az Európai Rendszerkockázati Testület (ERKT) munkájában is részt vett; ennek a szervnek a feladata az EU pénzügyi rendszerének makroprudenciális felvigyázása. Tevékenysége során meghatározza és fontossági sorrendbe állítja a rendszerkockázati tényezőket, és – szükség esetén – figyelmeztetést vagy ajánlást ad ki a helyzet orvoslása érdekében. A közös felügyeleti csoportok az ERKT-től származó információkat, valamint az EKB – belső és nyilvánosságra hozott –

²⁸ Bővebb információért lásd: [Az EKB éves jelentése a felügyeleti tevékenységről, 2015](#).

²⁹ Az előbbiről szóló hivatalos értesítések negyedéves rendszerességgel, az utóbbival kapcsolatos értesítések pedig évente érkeznek. Emellett bizonyos nemzeti hatóságok más, például a CRR 458. cikke alapján bevezetett intézkedésekről is küldtek értesítést. Ez a cikk lehetővé teszi, hogy a hatóságok tagállami szintű makroprudenciális intézkedéseket vezessenek be a rendszerkockázat kezelésére, amennyiben más (ügymint, többek között, a 124. és a 164. cikkben szereplő) eszközök nem jelentenek megfelelő megoldást az adott kockázatra. A belga és a finn hatóságok például a lakáscélú jelzáloghitelek piacán felmerülő kockázatok mérséklése céljából vezettek be intézkedéseket.

³⁰ Az azonosított globális rendszerkockázati szempontból fontos hitelintézetek (amelyeknél a tartalékkövetelmények szakaszos bevezetése 2019-re teljesen lezajlik) a következők: BNP Paribas (FR), Groupe Crédit Agricole (FR), Deutsche Bank (DE), ING Bank (NL), Banco Santander (ES), Société Générale (FR), UniCredit Group (IT).

³¹ A Groupe BCPE (FR) 2017-ben lekerült a listáról.

makroprudenciális elemzését felhasználva gondoskodtak arról, hogy egyetlen releváns kockázat se kerülje el a figyelmet. Az ERKT és más makroprudenciális szervek hasonlóképpen hasznosítják a közös felügyeleti csoportok adatait annak érdekében, hogy az egyes hitelintézetekre vonatkozó információkat figyelembe vegyék a rendszerszintű kockázatelemzés során, és hogy meghatározzák a lehetséges kockázatcsökkentő intézkedéseket.

Az EKB ezenfelül szorgalmazza a rendszerszempontról fontos globális bankok értékelési módszertanának olyan irányú módosítását, amely lehetővé teszi, hogy az európai bankunió egyetlen földrajzi területnek minősüljön.

2 Az SSM szerepe az EU válságkezelési és szanálási keretrendszerében

2.1 Szanálási esetek 2017-ben

Az EU helyreállítási és szanálási keretrendszere a bankszektor stabilitásának záloga. Az EKB bankfelügyelete jelentős szerepet tölt be ebben a rendszerben.

A bankfelügyelet 2017 első felében első alkalommal határozott úgy, hogy három, közvetlen felügyelete alá tartozó bankot „fizetéseképtelen, vagy valószínűleg fizetéseképtelenné váló” (FOLTF) státuszúnak nyilvánít.

Az [egységes szanálási mechanizmusról szóló rendelet](#) (SRMR) kimondja, hogy amennyiben egy jelentős hitelintézetet FOLTF-nek nyilvánítanak, az Egységes Szanálási Testületnek (SRB) fel kell mérnie, hogy a szanálás többi feltétele is teljesül-e. Különösen a következőket kell mérlegelnie: (i) az időzítést és egyéb releváns körülményeket figyelembe véve nincs valós kilátás arra, hogy bármely más, a szervezettel kapcsolatos magánszektorbeli intézkedés észszerű időn belül megakadályozná a csődjét; és (ii) a szanálási intézkedés a közérdeket szolgálja.

Amennyiben az utóbbi feltétel nem teljesülne, a bankot nem szanálnák, hanem az érintett nemzet szanálási eljárásának vetnék alá.

A három bank közül egy, a Banco Popular Español esetében az SRB úgy találta, hogy a szanálás feltételei valóban fennállnak, és szanálási programot fogadott el. A másik két bank, a Veneto Banca és a Banca Popolare di Vicenza esetében azonban az SRB megállapította, hogy nem szükséges szanálási intézkedéseket tenni a köz érdekében, a bankokat pedig végül az olasz fizetéseképtelenségi eljárás keretében számolták fel.

2.1.1 A Banco Popular Español esete

2017 júniusában a Banco Popular Español volt az első olyan bank, amelyet az EKB bankfelügyelete fizetéseképtelen, vagy valószínűleg fizetéseképtelenné váló státuszúnak nyilvánított

2017. június 6-án az EKB bankfelügyelete az SRMR 18. cikk (1) bekezdése a) pontjának és a 18. cikk (4) bekezdése c) pontjának értelmében FOLTF-nek nyilvánította a Banco Popular Español bankot, mivel valószínűsíthető volt, hogy egy sajátos likviditási válság következtében a közeljövőben képtelen lesz megfizetni az esedékessé váló tartozásait vagy egyéb kötelezettségeit. Ezért az SRB úgy találta, hogy a szanálás feltételei adóttak, és szanálási program elfogadása mellett döntött, amelynek keretében leírták a tőkeinstrumentumokat és a bankot értékesítették a Banco Santandernek.

A Banco Popular Español strukturális problémákkal küzdött, például a nemteljesítő hitelek (NPL) jelentős állománya, a versenytársaihoz képest alacsony fedezettség, a lefoglalt eszközök magas szintje és alacsony jövedelmezőség jellemezte.

2012 óta a bank háromszor emelt tőkét, összesen 5,5 milliárd € értékben. Ennek ellenére nem sikerült jelentős mértékben csökkentenie a 37 milliárd eurós (bruttó) problémás ingatlankitettséget. Ezenkívül ennek a portfóliónak a romlása tovább apasztotta a bank tőkeállományát. A bank 2017 februárjában tett bejelentése a további céltartalékokról és év végi veszteségről, valamint április 10-i közleménye – arról, hogy a szűkös tőkehelyzete miatt tőkeemelés vagy vállalati ügyletek válhatnak szükségessé az NPL-portfólió esetleges további értékvesztésének kezelésére – leminősítéshez vezetett, és a bank ügyfelei körében komoly aggályokat okozott. Ez jelentős készpénzkiáramlást, valamint a bank betétállományának nagymértékű zsugorodását vonta maga után, ami miatt képtelen volt egyéb likviditási forrásokat igénybe venni.

Együttműködés és információcsere az SRB-vel

Az EKB bankfelügyelete és az SRB közötti szoros együttműködés hozzájárult a válságkezelési folyamat sikeréhez

Az EKB bankfelügyelete 2017 áprilisának elején felhívta az SRB figyelmét a Banco Popular Español romló helyzetére, amelyet az EKB által szervezett és az SRB képviselői által is látogatott válságkezelési értekezleteken részletesen megvitattak. Az információcsere 2017 májusában még intenzívebb lett, ami hozzájárult valamennyi érintett korai felkészítéséhez. Az SRB-t ezenkívül meghívták megfigyelőként az EKB felügyeleti testületi üléseire, ahol a tagok tájékozódtak a helyzet alakulásáról, és döntéseket hoztak a Banco Popular Españolról. Az SRB kibővített vezetői értekezletén megfigyelőként részt vevő EKB az SRB egyéb szanalási feltételeket érintő értékeléséről is kapott információkat. Az EKB ezenkívül az SRB feladatához kapcsolódó felügyeleti információkkal is szolgált.

Mindent egybevéve az EKB és az SRB közötti szoros együttműködés és információcsere nagymértékben hozzájárult a válságkezelési folyamat hatékonyságához.

A FOLTF-értékeléshez vezető eljárási lépések

A helyzet sürgető volta miatt a fizetéseképtelen, vagy valószínűleg fizetéseképtelenné váló státusz értékelésének eljárási lépései tulajdonképpen kevesebb mint egy nap alatt lezajlottak

2017. június 6-án az EKB Felügyeleti Testülete a FOLTF-folyamat elindításáról döntött, és formális egyeztetést kezdeményezett az SRB-vel.

Az egyeztetés után a Felügyeleti Testület elfogadta a Banco Popular Español FOLTF-értékelését. Ezt aztán a kifogásról való lemondáson alapuló eljárás keretében benyújtották jóváhagyásra az EKB Kormányzótanácsának.

A Kormányzótanács nem emelt kifogást a Felügyeleti Testület értékelése ellen, amelyet június 6-án az SRMR 18. cikkének értelmében az SRB-nek és az Európai Bizottságnak is elküldtek. Az EKB bankfelügyelete a [bankok szanalásáról és helyreállításáról szóló irányelv](#) (BRRD) 81. cikkének és a CRD IV-nek megfelelően valamennyi érintett hatóságot tájékoztatta a döntéséről.

A FOLTF-értékelést követő intézkedések

2017. június 7-én az SRB szanálási programot fogadott el, amelynek keretében a Banco Popular Español bankot 1 euróért értékesítették a Banco Santandernek, és tőkeinstrumentumokat írtak le és alakítottak át

2017. június 7-én az SRB megállapította, hogy a szanálás valamennyi feltétele fennáll, és szanálási program elfogadásáról döntött, amelyet az Európai Bizottság az SRMR 18. cikkének (7) bekezdésével összhangban még aznap jóváhagyott. A szanálási határozat a következő elemekből állt: (i) részvények leírása; (ii) leírás és a kiegészítő alapvető tőkeinstrumentumok részvénné történő átalakítása; (iii) a fennálló járulékos tőkeinstrumentumok 1 eurós névértékű részvényekké történő átalakítása; és (iv) az így keletkezett részvények átruházása a Banco Santanderre.

2.1.2

A Banca Popolare di Vicenza és a Veneto Banca esetei

2017 júniusában az EKB bankfelügyelete megállapította, hogy a Banca Popolare di Vicenza és a Veneto Banca fizetésektelen, vagy valószínűleg fizetésektelenné válik.

2017. június 23-án az EKB bankfelügyelete megállapította, hogy a Veneto Banca és a Banca Popolare di Vicenza az SRMR 18. cikk (1) bekezdése a) pontjának és a 18. cikk (4) bekezdése a) pontjának értelmében FOLTF státuszú.

Az SRB úgy találta, hogy a szanálás feltételei egyik esetben sem adóttak. A bankokat később az olasz csődtörvény alapján kötelező adminisztratív felszámolásnak vetették alá.

Az Olaszország északkeleti részén letelepedett, hasonló üzleti modellel és piaci részesedéssel rendelkező Banca Popolare di Vicenza és Veneto Banca tevékenységét a felügyeleti hatóságok 2014 óta kiemelt figyelemmel követték az (i) alacsony jövedelmezőségük; (ii) a törzsbevételekhez képest számított magas működési költségeik; (iii) egy jelentős értékvesztést elszenvedett franchise-hoz kapcsolódó magas finanszírozási költségek; és (iv) a rossz eszközminőség miatt.

Az EKB bankfelügyelete felszólítására végrehajtott ismételt tőkeemelések ellenére a csődöt megelőző három évben mindkét bank felemésztette szavatolótőkéjének jelentős részét. Ebből jól látszott, hogy üzleti modelljeik nem alkalmasak a jövedelmezőség és az életképesség biztosítására.

2017-ben a két bank összevont üzleti tervet („Project Tiepolo”) nyújtott be az EKB-nak, amelynek értelmében 2017 végéig egyesültek volna. A terv 4,7 milliárd euróban állapította meg a teljes tőkeszükségletet.

Az EKB úgy ítélte meg, hogy a két bank feltőkésítését, egyesülését és az új, életképes üzleti modellt a jövőben lehetővé tevő körülmények kialakítását célzó terv eredményes és időben történő végrehajtása nem plauzibilis. Továbbá úgy vélte, hogy nem áll rendelkezésre más eredményes felügyeleti vagy korai beavatkozási intézkedés.

Az EKB és az SRB közötti szoros együttműködés és információcsere nagymértékben hozzájárult a válságkezelési folyamat hatékonyságához

Együttműködés és információcsere az SRB-vel

Az EKB bankfelügyelete idejekorán értesítette az SRB-t a Banca Popolare di Vicenza és a Veneto Banca romló helyzetéről, és 2016 végétől kezdve fokozták az információcserét.

Az információcsere 2017 első felében még intenzívebbé vált. Ez az alapos és sokrétű információcsere valamennyi érintett korai felkészítésében segített.

Ezenkívül a FOLTF-értékelés lehetőségére való körültekintőbb felkészülés jegyében a válság elharapózásának utolsó szakaszaiban részletesen megvitatták a két bank helyzetét a válságkezelési üléseken, amelyeken az SRB érintett igazgatótanácsi tagjai és munkatársai is részt vettek.

Az SRB-t ezenkívül meghívták megfigyelőnek az EKB Felügyeleti Testületének üléseire, ahol a tagok tájékozódtak a Banca Popolare di Vicenza és a Veneto Banca helyzetének alakulásáról, és meghozták a két bankkal kapcsolatos döntéseket. Az SRB így ugyanakkor kapta meg ugyanazt az információt, mint a Felügyeleti Testület tagjai. Hasonlóképpen tájékoztatták az SRB vezetői értekezletén megfigyelőként részt vevő EKB-t az SRB egyéb szanálási feltételeket érintő értékeléséről. Összességében az EKB és az SRB közötti szoros együttműködés és információcsere elengedhetetlen volt a bankok helyzetének kezeléséhez és nagymértékben hozzájárult a válságkezelési folyamat hatékonyságához.

A FOLTF-értékeléshez vezető eljárási lépések

A Banca Popolare di Vicenzát és a Veneto Bancát 2017. június 23-án nyilvánítottuk fizetéseképtelen, vagy valószínűleg fizetéseképtelenné váló státuszúnak

2017. június 19-én az EKB lezárta a két bank által benyújtott Tiepolo-terv második változatának értékelését, és nem találta hitelesnek.

A Banca Popolare di Vicenza és a Veneto Banca tőkehelyezete folyamatosan romlott, és folyamatosan megsértették a tőkekövetelményeket, noha mindkét bank megpróbált intézkedéseket tenni ennek kezelésére. A határozatot megelőző években mind a Banca Popolare di Vicenzát, mind a Veneto Bancát többször felszólítottuk a gyengeségek kezelésére. A bankok által alkalmazott intézkedések azonban hatástalannak bizonyultak.

Ennek fényében 2017. június 21-én, szerdán az EKB bankfelügyelete megállapította, hogy a tényszerű bizonyítékok alapján a Banca Popolare di Vicenza és a Veneto Banca az SRMR 18. cikk (1) bekezdése a) pontjának és a 18. cikk (4) bekezdése a) pontjának értelmében FOLTF státuszú.

Ezért az EKB Felügyeleti Testülete a FOLTF-folyamat elindításáról döntött, és formális egyeztetést kezdeményezett az SRB-vel, amely június 22-e, csütörtök délig tartott. Június 23-án a FOLTF-értékelést benyújtották az EKB Kormányzótanácsának a kifogásról való lemondáson alapuló eljárás keretében történő jóváhagyásra.

A Kormányzótanács nem emelt kifogást a Felügyeleti Testület értékelése ellen, amelyet az SRMR 18. cikkének értelmében az SRB-nek és az Európai Bizottságnak

is elküldtek. Az EKB a BRRD 81. cikkének és a CRD IV-nek megfelelően valamennyi érintett hatóságot tájékoztatta az értékeléséről.

A FOLTF-értékelést követő intézkedések

2017. június 23-án az SRB úgy döntött, hogy a Banca Popolare di Vicenza és a Veneto Banca esetében nem hoz szanálási intézkedéseket. Úgy ítélte meg, hogy habár az SRMR 18. cikk (1) bekezdése a) és b) pontjában rögzített szanálási feltételek megvalósultak, a 18. cikk (1) bekezdésének c) pontjában lefektetett, közérdekre vonatkozó feltétel nem teljesült.³²

A két bankot így az olasz fizetéseképtelenségi eljárás keretében számolták fel.

2017. június 25-én az olasz kormány törvényerejű rendeletet fogadott el,³³ amely azonnal hatályba is lépett. A határozat szabályozta (i) a két bank kötelező adminisztratív felszámolását és (ii) az eszközök és források Intesa Sanpaolónak történő átruházását támogató, a kormány által az állami támogatást szabályozó európai keretrendszer szabályainak megfelelően a pénzügyi stabilitás régiós szintű kockázata miatt nyújtott felszámolási támogatást.

Ugyanezen a napon az Európai Bizottság bejelentette, hogy a Banca Popolare di Vicenza és a Veneto Banca nemzeti csődtörvény alapján történő felszámolásának megkönnyítése érdekében az uniós szabályok alapján jóváhagyja az olasz intézkedéseket.³⁴

A két bankot a Banca d'Italia javaslatára az olasz pénzügyminisztérium kötelező adminisztratív felszámolásnak vetette alá, és felszámolóbiztosokat neveztek ki.

A jó eszközöket és forrásokat átruházták az Intesa Sanpaolóra, amely az ügyfelekkel ápolta kapcsolatban a bankok helyébe lépett. Az állami támogatást szabályozó európai keretrendszer szabályainak megfelelően a terhek megosztásának elvét a saját tőkére és a hátrasorolt tartozásokra is alkalmazták. A tervek szerint a nemteljesítő hiteleket a Società di Gestione degli Attivi ruházzák át, amelyet tulajdonosa, az olasz pénzügyminisztérium, a Banco di Napoli felszámolására használt. Az elképzelések szerint ezen nemteljesítő hitelektől fokozatosan megszabadulnak, és a cél az, hogy minél nagyobb arányban behajtsák az eszközökből eredő kinnlevőségeket.

³² Lásd az SRB honlapján közzétett, [a Banca Popolare di Vicenza S.p.A-val kapcsolatos határozat hatásait összegző közleményt](#) és a [Veneto Banca S.p.A-val kapcsolatos határozat hatásait összegző közleményt](#).

³³ 2017. június 25-i 99. számú törvényerejű rendelet, megjelent az Olasz Hivatalos Lap 2017. június 25-i 146. számában.

³⁴ Az Európai Bizottság sajtóközleménye: „State aid: Commission approves aid for market exit of Banca Popolare di Vicenza and Veneto Banca under Italian insolvency law, involving sale of some parts to Intesa Sanpaolo” (Állami segély: a Bizottság jóváhagyja a Banca Popolare di Vicenza és a Veneto Banca olasz csődtörvény szerinti piacról történő kilépését szolgáló támogatást, amelynek keretében egyes részeket értékesítenek az Intesa Sanpaolónak).

A felszámolási eljárás eredményeképpen 2017. július 19-én mindkét bank működési engedélyét visszavonták. Ezek után két leányvállalatot, amelyet nem ruházták át az Intesa Sanpaolóra (Banca Intermobiliare di Investimenti e Gestioni és Farbanca) kevésbé jelentős intézménynek nyilvánítottak. Ezért 2017 szeptemberében ennek a két leányvállalatnak a közvetlen felügyeletét a Banca d'Italiára bízták.

2.1.3 A legfontosabb tanulságok

A közelmúltbeli fizetéseket, vagy valószínűleg fizetéseket váló státusszal kapcsolatos esetek hasznos tanulságokkal szolgálnak a válságkezelés szempontjából

A Banco Popular Español, a Veneto Banca és a Banca Popolare di Vicenza voltak az első bankok, amelyeket az EKB bankfelügyelete FOLTF státuszúnak minősített. Ezek az esetek tehát mind a folyamatos felügyelés, mind a válságkezelési keretrendszer működése szempontjából hasznos tanulságokkal szolgáltak.

Az esetek egyik tanulsága az volt, hogy a valamennyi érintett közötti szoros együttműködés és átfogó **információcsere**³⁵ a rövid határidők ellenére jelentős mértékben hozzájárult a folyamat gördülékeny lebonyolításához, és ennek köszönhetően a hatóságok gyorsan cselekedhettek és a megadott idő alatt kezelni tudták a helyzetet.

Az EKB bankfelügyelete és az SRB közötti koordinációt és információcsereét mindkét válsághelyzetben az egymás döntéshozatali testületeiben való kölcsönös részvétel is biztosította. Az SRB képviselői részt vettek az EKB Felügyeleti Testületének ülésein, valamint az EKB által felállított válságkezelési csapatok tanácskozásain is. Hasonlóképpen az EKB bankfelügyelete az Európai Bizottsággal egyetemben megfigyelőként részt vett az SRB vezetői értekezletein. Ez lehetővé tette egymás szempontjainak folyamatos összehangolását és megértését.

2015 decembere óta egy egyetértési megállapodás képezi az EKB bankfelügyelete és az SRB együttműködésének alapját. Az egyetértési megállapodás lefekteti a két hatóság közötti együttműködés – például információcsere – általános feltételeit, hogy biztosítsa a feladataik ellátása közbeni hatékony kooperációt. Az egyetértési megállapodás rendelkezései értelmében jelenleg zajlik a megállapodás felülvizsgálata, hogy figyelembe vegyék a végrehajtás első két évében szerzett tapasztalatokat. A felülvizsgálat a tervek szerint 2018 első felében fejeződik be (lásd még a 2.2 pontot).

Egy másik fontos tanulság a **bank FOLTF státuszúnak történő minősítésének időzítéséhez** kapcsolódik. Válsághelyzetben elengedhetetlen időben cselekedni, hogy elkerülhető legyen a bank helyzetének további romlása, és ezzel minimálisra csökkenjen a csőd teljes költsége. Ugyanakkor a FOLTF-értékelést nem szabad észszerőtlenül korán elvégezni. Ellenkező esetben szükségtelenül érték semmisülhet meg, miközben még lenne esély a helyreállításra. Ezzel összefüggésben a felügyeleti hatóság jelenlegi keretrendszerbe ágyazott mérlegelési jogköre fontos és megőrzendő.

³⁵ Különösen az EKB bankfelügyelete és az SRB, valamint a nemzeti szanálási hatóságok, illetékes hatóságok és központi bankok között.

Ezenkívül a tapasztalatok megmutatták, mennyire fontos a **korai beavatkozási intézkedések** eredményes használata, ami a jelenlegi jogi keretek között nagy kihívásnak bizonyult. Két főbb olyan területet azonosítottunk, ahol a jogi keretek módosításra szorulnak. Az **EKB uniós válságkezelési keret felülvizsgálatáról szóló véleményében** (CON/2017/47) releváns módosításokat javasoltunk.

Először is jelentős átfedések mutatkoznak a CRD IV és az SSM-rendelet szerinti felügyeleti intézkedések és a BRRD szerinti korai beavatkozási intézkedések között, mind azok tartalmát, mind alkalmazási feltételeiket illetően. Az ilyen átfedések jelentős kihívásokat teremtenek a korai beavatkozási keret gyakorlati végrehajtását illetően, különös tekintettel a korai beavatkozás feltételeivel kapcsolatos egyértelműség hiányára.

Másodszor az EKB-nak a korai beavatkozási hatáskörét a BRRD-t átültető egyes nemzeti jogszabályok alapján kell gyakorolnia. Ez bizonytalansághoz és az összehangoltság hiányához vezet a rendelkezésre álló intézkedéseket és az egyes tagállamokban történő alkalmazásuk feltételeit illetően.

Következésképpen az EKB a következőket javasolja: (i) azon korai beavatkozási intézkedések eltávolítását a BRRD-ből, amelyek a CRD IV-ben és az SSM-rendeletben már megtalálhatók; és (ii) az SRMR oly módon történő módosítását, hogy közvetlen jogalapot biztosítson az EKB korai beavatkozási jogköréhez annak érdekében, hogy ezt a jogkört következetesen tudja alkalmazni.

Egy további tanulság szerint a **szanálás során hozzáférést kell biztosítani a likviditáshoz**. Néhány esetben ezt a problémát a vevő likviditásnyújtó képessége oldja meg. Más esetekben azonban fontos gondoskodni arról, hogy a szanálási eszköztár alkalmazása után a bank hozzáférjen likvid forrásokhoz, amíg helyre nem állítja a piaci szereplők bizalmát. Ezzel összefüggésben fontos szerepet tölt be az Egységes Szanálási Alap (SRF), és az EKB komolyan szorgalmazza az SRF közös védőhálójának kialakítását. Ennek a közös védőhálónak az SRF teljes megbízatását le kell fednie, vagyis likviditási és fizetőképességi célokra is rendelkezésre kell állnia. A rendezett szanálási folyamat elégséges finanszírozása fontosságának tükrében a közös védőhálót mielőbb létre kell hozni, ideális esetben még azelőtt, hogy az SRF-es erőforrások teljes megosztásának átmeneti időszaka véget érne.

Továbbá a tapasztalatok azt mutatják, hogy pénzügyi stabilitási szempontból a szanálhatóság csökkenhet, ha a hátrasorolt adósságjellegű instrumentumokat a **lakossági befektetőknek** kell tartaniuk. Ezért megfontolandó lehet világos és könnyen értelmezhető közzétételi követelmények és egyéb biztosítékok kialakítása annak érdekében, hogy a befektetők tisztában legyenek az ilyen instrumentumokhoz kapcsolódó kockázatokkal. Hasonlóképpen tanácsos lenne fontolóra venni azt a követelményt, hogy minden instrumentumból egységenként legalább 100 000 eurónyi álljon rendelkezésre. Ez növelné a befektetési küszöböt és a befektetői tudatosságot, így korlátozná a közvetlen lakossági befektetéseket. Azért szükséges ezekben az ügyekben uniós szinten közös kereteket kialakítani, hogy a tagállamok ne eltérő módszereket alkalmazzanak, az ugyanis ezen instrumentumok európai piacának szétaprózódásához vezetne.

2.1.4

A FOLTF-esetek kommunikációja

A kommunikáció a sikeres
válságkezelés kulcsa

A kommunikáció központi szerepet játszik a válságkezelésben. Amikor egy bank csődbe megy, fontos nem csupán a válság kezelését segítő megoldást megtalálni, hanem az is, hogy ezt a megoldást eredményesen kommunikáljuk a közvélemény felé a fertőzések elkerülése és a pénzügyi stabilitás megőrzése érdekében. Ebből a szempontból elengedhetetlen a különféle érintett érdekeltek összehangolt fellépése, hogy a közvélemény felé egyértelmű és átfogó üzenetet közvetítsenek.

A szanálási intézkedésekkel ellentétben, amelyekkel kapcsolatban az SRB közzétételi kötelezettségének köre az SRM-rendeletben³⁶ és a BRRD-ben van meghatározva, a FOLTF-értékelésekről nincs ilyen iránymutatás. Tanácsosnak tűnik tehát a FOLTF-értékelések közzétételi körülményeinek tisztázása.

A FOLTF-értékelés utáni összehangolt kommunikáció

A közvélemény tájékoztatásakor
létfontosságú a kommunikáció korai
előkészítése és valamennyi érintett
összehangolt fellépése

A kommunikáció és a feladatmeghatározások **korai előkészítése**, valamint valamennyi érintett összehangolása nélkülözhetetlen a válságkezelés során. Az összhang kialakítása érdekében az SRB, az EKB és az Európai Bizottság kommunikációs csapatai már korán, jóval a FOLTF-döntések meghozatala előtt elkezdtek együttműködni. Így sikerült átfogó kommunikációs stratégiát kialakítaniuk, amely hozzájárult a válság sikeres kezeléséhez.

Ezenkívül a **külső kommunikáció időzítése** rendkívül fontos, és alapos tervezést igényel. A Banco Popular Español esetében a FOLTF-döntést kedden késő este hozták meg, amiről azután a BRRD 81. cikk (3) bekezdése értelmében valamennyi érintett hatóságot értesítették. A közvélemény felé irányuló külső kommunikáció másnap reggel történt meg, amikor az SRB bejelentette a bank Banco Santander S.A.-nak történő értékesítését,³⁷ majd amikor ezután az EKB bankfelügyelete bejelentette a FOLTF-döntést.³⁸ A kommunikáció időzítése során figyelembe vették azt, hogy a megoldást (szanálás, a felszámolás alatt álló üzletrészek átruházása stb.) a problémával (bankcsőd) együtt kell kommunikálni.

Az összehangolt kommunikációs folyamat célja az volt, hogy átfogó információkkal szolgáljon a közvéleménynek a bank helyzetéről és az érintett hatóságok intézkedéseiről.

A Veneto Banca és a Banca Popolare di Vicenza esetében az EKB bankfelügyelete 2017. június 23-án, pénteken hivatalos weboldalán közzétette, hogy FOLTF-értékelés született.³⁹ Ugyanazon a napon az SRB tájékoztatta a közvéleményt a

³⁶ Az SRM-rendelet 29. cikk (5) bekezdése és a BRRD 83. cikk (4) bekezdése.

³⁷ Lásd az SRB 2017. június 7-i sajtóközleményét.

³⁸ Az EKB sajtóközleménye: „ECB determined Banco Popular Español S.A. was failing or likely to fail” (Az EKB a Banco Popular Español S.A. bankról kimondta, hogy fizetésképtelen, vagy valószínűleg fizetésképtelenné válik).

³⁹ Az EKB sajtóközleménye: „ECB deemed Veneto Banca and Banca Popolare di Vicenza failing or likely to fail” (Az EKB megállapította, hogy a Veneto Banca és a Banca Popolare di Vicenza fizetésképtelen, vagy valószínűleg fizetésképtelenné válik).

döntéséről, miszerint a két bank esetében nem indokolt a szanálás, ezért tehát a szokásos olasz fizetéseképtelenségi eljárás keretében kerülnek felszámolásra.⁴⁰ Szintén ugyanazon a napon az olasz pénzügyminisztérium sajtóközleményt adott ki, hogy a hétvégén értekezletet terveznek összehívni, hogy valamennyi, a bankok tevékenységének folytonosságához szükséges intézkedést elfogadjanak, védve a betéteseket és az elsőbbségi kötvénytulajdonosokat.⁴¹

Nyilvános hozzáférési kérelmek

A FOLTF-értékelésekkel kapcsolatban számos nyilvános hozzáférési kérelem érkezett az EKB-hoz

Számos nyilvános betekintési kérelmet nyújtottak be az EKB-hoz az EKB dokumentumaihoz való nyilvános hozzáférésről szóló EKB/2004/3 határozatra⁴² hivatkozva, amelyben kéri a FOLTF-értékelések közzétételét. Az Európai Bizottsághoz és az SRB-hez szintén érkeztek az EKB FOLTF-értékeléseihez való hozzáféréssel kapcsolatos kérelmek.

Ezenkívül nemzeti parlamentek és pénzügyminisztériumok is nyújtottak be tájékoztatási kérelmet. Számos európai parlamenti képviselő írásbeli kérdést nyújtott be mind a Banco Popular Español szanálásáról, mind pedig a Veneto Banca és a Banca Popolare di Vicenza felszámolásáról.

Az EKB ezekre a kérdésekre és tájékoztatási kérelmekre a bankfelügyelet területén alkalmazandó titoktartási szabályoknak megfelelően válaszolt. Az európai parlamenti képviselők írásbeli kérdéseire adott válaszokat az EKB bankfelügyeleti honlapján tettük közzé.

A FOLTF-értékelések nem titkos változatának közzététele

2017 augusztusában az EKB úgy határozott, hogy bankfelügyeleti honlapján közzéteszi FOLTF-értékeléseinek nem titkos változatát

A FOLTF-értékelés egy adott bank EKB által történő felügyeleti értékelése. Címzettje az SRB, amelynek fel kell mérnie, hogy a bank szanálás alá vonásának feltételei teljesülnek-e. A FOLTF-értékelés a szanálási folyamat közbenső lépése, amelyről az SRMR 18. cikk (1) bekezdésében és a BRRD 81. cikk (3) bekezdésében foglaltak szerint értesítik az Európai Bizottságot és egyéb illetékes hatóságokat. A FOLTF-értékelések az EKB-s bankfelügyelet felügyeleti feladatainak részét képezik. Ezért tehát ezekre is érvényesek azok a szakmai titoktartási kötelezettségek és titoktartási szabályok, amelyek az EKB által felügyeleti hatáskörében hozott valamennyi határozatra vonatkoznak.

Mindazonáltal az átláthatóság és elszámoltathatóság jegyében és a közvélemény általános érdeklődését látva az EKB úgy határozott, hogy bankfelügyeleti weboldalán közzéteszi FOLTF-értékeléseinek nem titkos változatát. A szakmai titoktartási kötelezettségek betartása érdekében a bizalmas információkat nem tettük

⁴⁰ Lásd az SRB 2017. június 23-i sajtóközleményét.

⁴¹ Comunicato Stampa N° 109 del 23/06/2017.

⁴² Az Európai Központi Bank határozata (2004. március 4.) az Európai Központi Bank dokumentumaihoz való nyilvános hozzáférésről (EKB/2004/3), HL L 80., 2004.3.18., 42. o., utoljára módosította az EKB/2015/1 határozat (HL L 84., 2015.3.28., 64. o.).

közzé. A nem titkos FOLTF-értékelések közzététele kivételt képez az EKB általános kommunikációs irányelve alól, amely a jogszabályok⁴³ értelmében nem írja elő az egyes, szakmai titoktartási szabályok által védett felügyeleti határozatok közzétételét.

A jövőben indokolt lesz a FOLTF-értékelések közzétételével kapcsolatos jogi kereteket pontosítani. Míg jelenleg a BRRD és az SRMR nem írja elő a FOLTF-értékelések semmilyen jellegű közzétételét, a szanálási intézkedés sorrendjének és instrumentumainak közzétételét előírja. Ez a tény, valamint az ilyen, illetékes hatóság által végrehajtott értékeléseket követő információ-közzétételi kérelmek nagy száma kommunikációs egyensúlyhiányt idéz elő.

2.1.5 Az Európai Számvevőszék ellenőrzése

Az Európai Számvevőszék (ECA) 2017-ben ellenőrzést végzett az EKB banki válságkezelésének működési hatékonyságáról. Az EKB az ellenőrzés során szorosan együttműködött a Számvevőszékkel, és a végleges jelentést 2018. január 16-án tették közzé.⁴⁴ A jelentés konstruktív javaslatokkal szolgál többféle témában az együttműködéshez, a válság felismeréséhez, a rá adott válaszlépéshez és a helyreállítási tervekhez kapcsolódóan, hogy tovább javítsa az SSM válságkezelésének hatékonyságát. Az EKB a nyolc javaslatból hatot elfogadott. Nagy előrehaladást értünk el a javaslatok végrehajtásában, amelyek többek között az SRB-vel való együttműködésre, a helyreállítási tervekkel kapcsolatos pótlólagos útmutatásra és a korai beavatkozási értékelésekkel kapcsolatos útmutatásra vonatkoznak. A két elutasított javaslat közül az egyiket azért nem fogadtuk el, mert az EKB már kidolgozta a FOLTF-értékelések megvalósításáról szóló útmutatót, a másikat pedig azért, mert az EKB megítélése szerint az ellenőrzés során teljes mértékben együttműködött a Számvevőszékkel, tiszteletben tartva annak megbízatását, amely szerint fel kellett mérnie az EKB ügyvezetésének működési hatékonyságát.⁴⁵

2.2 Együttműködés az Egységes Szanálási Testülettel

Az EKB és az SRB folytatta az egyetértési megállapodás feltételei szerinti szoros együttműködését

Az EKB és az SRB 2017-ben is folytatta a kétoldalú egyetértési megállapodás feltételei szerinti szoros együttműködését. Az együttműködés és az információcsere szabályait lefektető egyetértési megállapodást 2015 végén kötötték. Az év folyamán a két intézmény rendszeresen és eseti jelleggel is cserélt információkat.

2016 végén az SRB közvetlen hozzáférést kapott a releváns felügyeleti információkhoz és az EKB felügyeleti informatikai rendszerében tárolt adatokhoz. A hozzáférés mértékét az egyetértési megállapodás szabályozta. Ez egyszerűsítette

⁴³ Az SSM-rendelet 27. cikke, amelyet a CRD IV 53. és az azt követő cikkeivel együtt kell értelmezni.

⁴⁴ [Az EKB banki válságkezelésének működési hatékonysága.](#)

⁴⁵ E megbízatás értelmében a KBER Alapokmányának 27.2 cikkében és az SSM-rendelet 20. cikke (7) bekezdésében foglaltak szerint fel kell mérni az EKB gazdálkodásának működési hatékonyságát.

és automatizálta a folyamatos információcserét, és a lehető legkisebbre csökkentette a bankokra nehezedő adatszolgáltatási terhet. Az EKB ezenkívül módosította a felügyeleti informatikai rendszert, hogy 2018-tól az SRB is alkalmazhatja szanálási célokra.

Az egyetértési megállapodásnak megfelelően az EKB bankfelügyelete és az SRB közötti együttműködés akkor fokozódott, ha egy jelentős hitelintézet állapota romlott. A fokozott együttműködés és információcsere különösen (de nem kizárólagosan) azoknak a bankoknak az esetében valósult meg, amelyeket 2017-ben nyilvánítottak FOLTF státuszúnak (nevezetesen a Banco Popular Español, a Veneto Banca és a Banca Popolare di Vicenza esetében).

Az egyetértési megállapodás rendelkezései értelmében az EKB bankfelügyelete és az SRB 2017-ben megkezdte a megállapodás felülvizsgálatát. A cél a megállapodás bizonyos részeinek felülvizsgálata – hogy a végrehajtásának első két évében szerzett tapasztalatok is figyelembe legyenek véve –, valamint a felmerült gyakorlati kihívások kezelése. A felülvizsgálat a tervek szerint 2018 első felében zárul le, és tovább fokozza az EKB bankfelügyelete és az SRB közötti együttműködést és információcserét.

Az EKB bankfelügyelete és az SRB közötti szoros együttműködést az információcsere mellett más megállapodások is támogatják. Az EKB egy képviselője részt vesz az SRB vezetői és plenáris ülésein. Hasonlóképpen az SRB elnökét az EKB Felügyeleti Testületének minden releváns ülésére meghívják. A cél a két testület közötti magas szintű információcsere előmozdítása. Szakmai szinten az EKB bankfelügyelete és az SRB közötti konstruktív és fokozott együttműködés az egyes intézmények bizottsági rendszerében valósul meg. Ezenkívül a közös felügyeleti csoportok és a belső szanálási csoportok is együttműködnek az egyes bankokkal kapcsolatban. Továbbá az EKB bankfelügyelete és az SRB horizontális funkciói között rendszeres szakértői szintű információcsere valósul meg. A két intézmény a felügyeleti és szanálási szempontból fontos szakterületekkel összefüggésben is szoros kapcsolatban áll.

Csakúgy, mint az előző két évben, az EKB bankfelügyelete megvitatta az SRB-vel azokat a helyreállítási terveket, amelyeket azokról a jelentős hitelintézetektől kapott, amelyeknek ő az összevont felügyeletet ellátó hatósága. Az SRB-től érkező visszajelzéseket az EKB bankfelügyelete később, a helyreállítási tervek értékelésekor vette figyelembe.

Az EKB bankfelügyeletének kikérték a véleményét az előzetes szanálási tervekről és a MREL-ről

Az SRB eközben 2017-ben számos jelentős hitelintézet előzetes szanálási tervéről kikérte az EKB bankfelügyeletének véleményét. Az intézmények azon részalmazának esetében, amelyeknek volt szanálási tervük, az SRB által meghatározott, szavatolótőkére és jegybankképes forrásokra vonatkozó minimumkövetelményekről (MREL) is konzultáltak az EKB bankfelügyeletével. Az EKB bankfelügyelete felügyeleti szempontból értékelte az előzetes szanálási terveket és a jegybankképes forrásokra vonatkozó követelményeket, majd visszajelzést adott az SRB-nek. Az SRB az egységes szanálási alapba fizetett előzetes hozzájárulások számításával kapcsolatban is kikérte az EKB bankfelügyeletének véleményét. Az EKB bankfelügyelete a rendes működés

szempontjából felmérte a jelentős hitelintézetekre mért esetleges hatást, és visszajelzést adott az SRB-nek.

2.3

A helyreállítási tervekkel kapcsolatos munka

A BRRD értelmében az intézmények kötelesek olyan helyreállítási tervet készíteni és fenntartani, amely tartalmazza azokat az intézkedéseket, amelyekkel a körülmények jelentős romlása esetén helyreállíthatnák pénzügyi helyzetüket

A jelentős hitelintézetek helyreállítási tervének értékelése többek között a BRRD-ben, a 2016/1075 felhatalmazáson alapuló rendeletben⁴⁶ és az EBH iránymutatásaiban⁴⁷ került rögzítésre, és része a felügyeleti tevékenységek általános eszköztárának. Ennek a feladatnak a célja biztosítani, hogy a fokozott stresszel jellemezhető időszakokban helyreállítható legyen a bankok életképessége. Az EBH SREP-re vonatkozó egységes eljárásokról és módszerekről szóló iránymutatása⁴⁸ értelmében a helyreállítási tervek értékeléseinek általános eredményét felhasználják az SREP-értékelésekben.

2.3.1

A helyreállítási tervek 2016-os ciklusa: értékelés és összehasonlító értékelés

A jelentős hitelintézetek helyreállítási terveinek 2016-os értékelési ciklusa – az SSM elindulása óta a második – 2016 szeptemberében kezdődött és 2017 augusztusában ért véget. A jelentős hitelintézetek összesen 109 tervet nyújtottak be. Azok a bankok, amelyeknek az EKB az összevont felügyeletet ellátó hatósága, két hullámban, 2016 szeptemberében és decemberében nyújtották be a terveiket, így az értékelést a közös felügyeleti csoportok SREP-pel kapcsolatos munkaterhelésének csúcsait és az erőforrások szűkösségét elkerülve lehetett elvégezni. A helyreállítási tervek túlnyomó többségét 2016 decemberében nyújtották be az EKB bankfelügyeletének. A helyreállítási tervek értékelésének, majd – adott esetben⁴⁹ – az értékeléssel kapcsolatos, egyéb illetékes hatóságokkal közösen végzett döntéshozatalnak a teljes folyamata akár hat hónapig is eltarthat.

A 2016-os ciklus első alkalommal adott lehetőséget a tervek teljes körű összehasonlítására, mivel minden tervet a BRRD-nek megfelelően nyújtottak be. Az előző ciklusban a helyreállítási tervek jelentős részét a fennálló, BRRD-t megelőző nemzeti jogszabályok alapján nyújtották be. Ez az egyes tagállamokban a BRRD

⁴⁶ A Bizottság (EU) 2016/1075 felhatalmazáson alapuló rendelete (2016. március 23.) a 2014/59/EU európai parlamenti és tanácsi irányelvnek a helyreállítási tervek, szanálási tervek és csoportszintű szanálási tervek tartalmát, az illetékes hatóság által a helyreállítási tervek és csoportszintű helyreállítási tervek tekintetében értékelendő minimumkövetelményeket, a csoporton belüli pénzügyi támogatás feltételeit, a független értékelőkre vonatkozó követelményeket, a leírási és átalakítási hatáskörök szerződéses elismerését, az értesítési követelmények és a felfüggesztésre vonatkozó közlemény eljárásait és tartalmát, valamint a szanálási kollégiumok operatív működését meghatározó szabályozástechnikai standardok tekintetében történő kiegészítéséről (HL L 184., 2016.7.8., 1. o.).

⁴⁷ EBH-iránymutatások a helyreállítási tervek minőségi és mennyiségi indikátorainak minimumlistájáról (EBA/GL/2015/02) és EBH iránymutatások a helyreállítási tervek részeként alkalmazandó forgatókönyvekről (EBA/GL/2014/06).

⁴⁸ EBH-iránymutatások a felügyeleti felülvizsgálati és értékelési eljárásra (SREP) vonatkozó egységes eljárásokról és módszerekről (EBA/GL/2014/13).

⁴⁹ A BRRD 8. cikkének (2) bekezdése értelmében az összevont alapú felügyeletet ellátó hatóságnak és a leányvállalatok illetékes hatóságainak igyekezniük kell közös döntésre jutniuk többek között a csoport helyreállítási tervének értékelésében.

nemzeti jogba történő késői átültetésének tudható be. Ezenkívül a 2016. március 23-án elfogadott 2016/1075 felhatalmazáson alapuló rendeletből minden jelentős hitelintézet értesült az elvárt tartalomról és a nemzeti hatóságok által a helyreállítási tervek értékelésekor alkalmazott minimumkövetelményekről.

A 2016-ban benyújtott helyreállítási tervek összehasonlító értékelése a teljeskörűség és a minőség terén jelentős javulást mutatott ki. Ettől a javulástól függetlenül az értékelt tervek körülbelül 20%-ának esetében vagy célzott cselekvési tervet alkalmaztak, azaz az EKB bankfelügyelete felszólította az érintett jelentős hitelintézeteket, hogy javítsanak helyreállítási tervükön, vagy a BRRD 6. cikkének (5) bekezdése szerinti lényegi hiányosságokat tartalmazónak minősítették őket. Utóbbi esetben a jelentős hitelintézeteket felszólítják, hogy két hónapon belül – ez a határidő adott esetben három hónapra meghosszabbítható – nyújtsanak be átdolgozott helyreállítási tervet.

Az összehasonlító értékelésből az is kiderült, hogy a megfelelő helyreállítási terv elkészítése (vagyis a válsághelyzetekre történő alapos felkészülés) növeli az esélyét a helyreállítási lehetőségek időben és eredményesen történő megvalósításának.

A tervek értékeléséből és összehasonlító értékeléséből két fő következtetés vonható le. Először is a helyreállítási tervnek a gyakorlatba átültethetőnek kell lennie. Másodszor a jelek szerint a jelentős hitelintézetek túlbecsülik a potenciális helyreállítási képességüket. Az EKB bankfelügyelete a jövőben a helyreállítási tervek értékelésekor mindkét problémát kiemelten kezeli.

2.3.2 A helyreállítási tervek 2017-es ciklusa: határidők és standardizált sablonok

A jelentős hitelintézetek helyreállítási terveinek 2017-es értékelési ciklusa ismét két benyújtási hullámból állt, amelyből az első 2017 szeptemberében, a második pedig decemberben zajlott le. A ciklus várhatóan 2018 nyaráig tart. A 2017-es értékelési ciklusban 107 jelentős hitelintézet nyújtott be helyreállítási tervet.

A bankok már sorozatban a második évben a helyreállítási terv mellett egy standardizált adatszolgáltatási sablont is benyújtottak. Ennek a sablonnak a használata lehetővé tette a helyreállítási tervekhez szükséges adatok bemutatását és értékelését, és jelentősen javította a bemutatott adatok minőségét.

2.3.3 Jövőbeli célok: összpontosítás a helyreállítási tervek felhasználhatóságára és kapcsolat a válságkezeléssel

Amint az a 2016-os összehasonlító elemzés eredményeiből is látszik, a jelenlegi értékelések és a jelentős hitelintézetekkel folytatott kapcsolattartás során az egyik legfőbb cél a helyreállítási tervek működőképesebbé és használhatóbbá tétele.

Kétévnyi tapasztalat alapján az EKB bankfelügyelete arra a következtetésre jutott, hogy nem minden tervet lehet válsághelyzetben eredményesen végrehajtani vagy a

gyakorlatba átültetni. Ez egyrészt pusztán méretükből és összetettségükből fakad (egyes tervek közel 2000 oldalasak), másrészt abból, hogy hiányoznak a világos folyamatok és azok a konkrét lépések, amelyek megmutatnák, hogyan lehet őket stresszhelyzetben eredményesen végrehajtani. Figyelembe véve, hogy a helyreállítási terv célja az, hogy a bank vezetésének kezébe a megfelelően széles tárházat adja azoknak a lehetőségeknek, amelyeket – különösen fokozott stresszhelyzetben – időben és eredményesen lehet alkalmazni, ez komoly hátrányt jelent.

Az EKB bankfelügyelete szándéka szerint 2018 során megosztja a néhány jelentős hitelintézet által alkalmazott bevett gyakorlatokat, hogy segítse a bankokat helyreállítási tervük működőképesebbé tételében.

Ezenkívül az EKB bankfelügyelete a tökéletesített helyreállítási tervek révén képes lesz a helyreállítási tervek értékelésének eredményét a válságok azonosításában és kezelésében szisztematikusan felhasználni, és ezt az eredményt a SREP-értékelésbe beépíteni.

2.4 A kevésbé jelentős intézmények válságkezelése

A kevésbé jelentős intézményt (LSI) érintő válsághelyzet kezeléséhez az LSI közvetlen felügyeletét ellátó illetékes INH és a felvigyázói funkciójában és a közös eljárásokat érintő döntésekben illetékes hatóságként eljáró EKB közötti nagymértékű információcsere és összehangoltság szükséges.

Az INH felel a válsághelyzetben lévő kevésbé jelentős intézményhez kapcsolódó felügyeleti döntésekért, intézkedésekért és tevékenységekért. A szorosabb együttműködésre akkor van szükség, ha az LSI várhatóan rövidesen átlépi életképességének határát. Ilyen esetben fontolóra kell venni felszámolását vagy szanálását, amelyben szerepelhetnek közös eljárások, például a működési engedély visszavonása, a felvásárlások értékelése vagy a befolyásoló részesedések növelése, illetve új működési engedély kiadása (például egy áthidaló intézmény számára).

Erre tekintettel az EKB nyomon követi a válsághelyzetben lévő kevésbé jelentős intézmények helyzetét, támogatja az INH-k válságkezelési tevékenységét és az INH-k javaslatai alapján a közös eljárásokról szóló határozattervezeteket készíti. Ezeket a határozatokat a Felügyeleti Testület hagyja jóvá és a Kormányzótanács fogadja el.

2.4.1

Az LSI-k válságkezelési keretrendszere

2017-ben az LSI-khez kapcsolódó válságkezelési együttműködési keretrendszer működésbe lépett. Ezenkívül két további közös felügyeleti standardot is kidolgoztunk, amelyek célja a válsághelyzetben lévő LSI-kre vonatkozó INH-eljárások következetességének biztosítása.

2017-ben az EKB és az INH-k közötti, válságkezelés céljából alkalmazott együttműködési keretrendszer megkezdte működését, és több alkalommal bevetésre került. A célja, hogy a válságkezeléssel kapcsolatos feladatokban segítse az INH-kat és az EKB-t. Továbbá mind az EKB és az INH-k közötti, mind bármely más esetleges érintettel (például az illetékes szanálási hatósággal) történő együttműködésre és információcserére is kiterjed. 2017 során az INH-k és az EKB közötti együttműködést számos válsághelyzetben lévő LSI esetében rendszeres, gyümölcsöző információcsere jellemezte, amelynek révén a döntéseket viszonylag rövid határidőn belül meg lehetett hozni.

Egy további lépésként az EKB és az INH-k 2017-ben kidolgozták az INH-k LSI-válságkezelésében alkalmazott felügyeleti gyakorlataival és a szanálási hatóságokkal történő együttműködésével kapcsolatos közös felügyeleti standardot (JSS). A JSS biztosítja, hogy nemzeti szinten következetesen alkalmazzák az LSI-kkel kapcsolatos válságkezelési gyakorlatot, így az SSM-en belül egységes felügyeleti eredmények megszületését segíti elő. Ezenkívül kiterjed az INH-k és az egységes szanálási mechanizmus hatóságai (az Egységes Szanálási Testület és a nemzeti szanálási hatóságok) közötti együttműködésre és információmegosztásra is, ahol ez feladataik ellátása szempontjából lényeges.

Ezzel párhuzamosan 2017-ben az EKB és az INH-k kidolgoztak egy INH-s felügyeleti eljárásokról szóló, a minimális tökekövetelményeknek az LSI-k általi megsértésére vonatkozó közös felügyeleti standardot, amelyet szintén 2018-ban véglegesítünk. Ez a közös felügyeleti standard elősegíti a kevésbé jelentős intézmények pénzügyi helyzetében bekövetkező romlás kezelésére alkalmazott adminisztratív eljárások egységes értelmezését, különösen a korrekciós intézkedések igénylésének időzítésével és a működési engedély visszavonását kiváltó feltételekkel kapcsolatban.

3 Az SSM az európai és globális felügyeleti architektúrában

3.1 Európai és nemzetközi szintű együttműködés

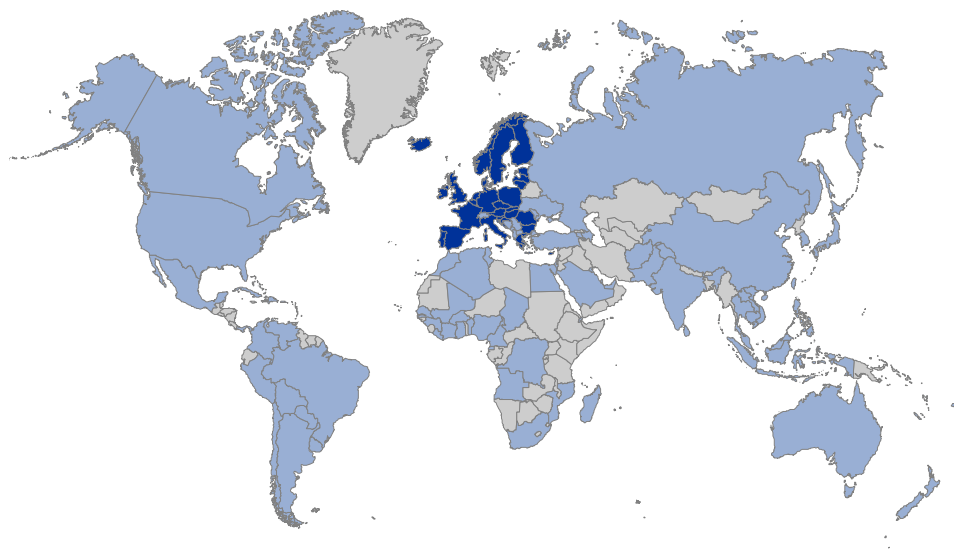
Az euroövezeti bankoknak 94 EU-n kívüli országban vannak fióktelepeik és leányvállalataik (2016. december 31-i adatok)

Mivel az euroövezeti bankok több mint 90 Európán kívüli joghatóságban is jelen vannak (lásd a 4. ábrát), az SSM széles körű együttműködést folytat mind uniós, mind uniós kívüli felügyelettel. Éppen ezért az EKB elkötelezett az együttműködés elősegítése mellett, akár a felügyeleti kollégiumokban végzett munka, akár az együttműködés eszközeinek, például az egyetértési megállapodásoknak a kidolgozása révén. Egyetértési megállapodás született olyan partnerekkel, mint például az euroövezeten kívüli tagállamok felügyeleti hatóságai, harmadik országok felügyeleti hatóságai és nemzeti piaci hatóságok.

4. ábra

Euroövezeti bankok uniós kívüli fióktelepei és leányvállalatai

- EU és EGT
- Az uniós kívüli olyan országok, ahol euroövezeti bankok fióktelepei vagy leányvállalatai találhatók
- Az uniós kívüli olyan országok, ahol nem találhatók euroövezeti bankok fióktelepei vagy leányvállalatai

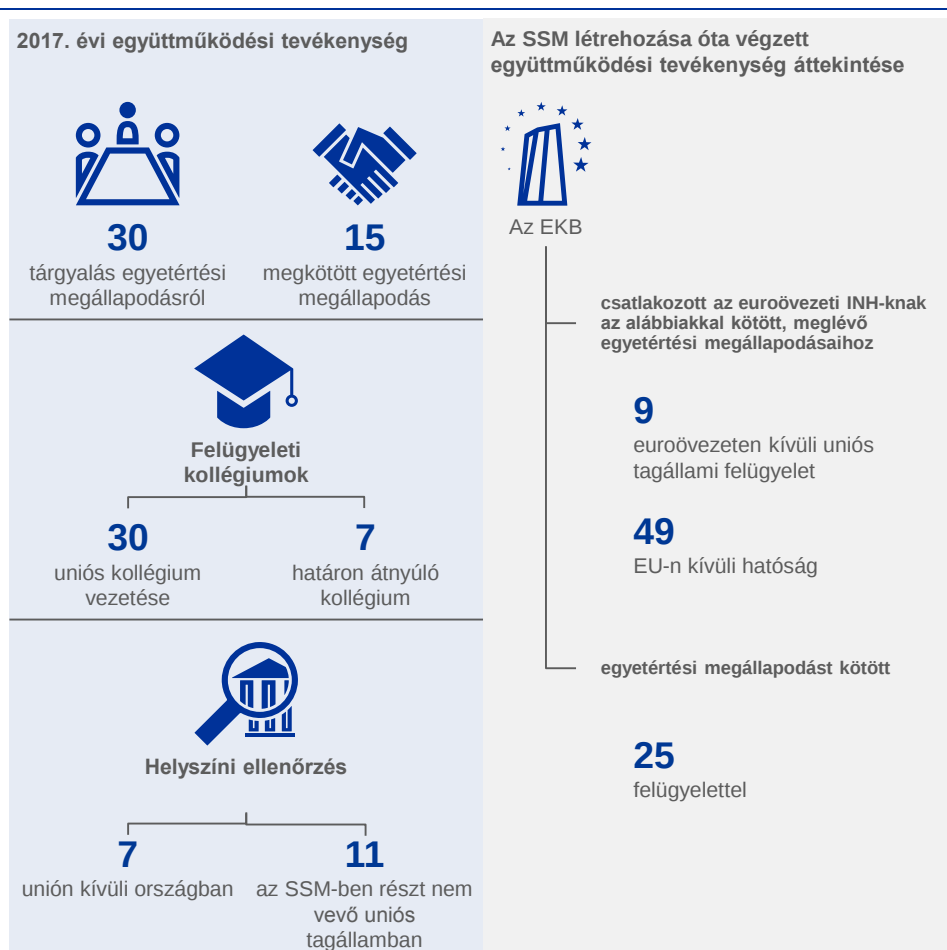


Forrás: Pénzügyi adatszolgáltatás és az intézményi és leányvállalati adatbázis (RIAD).

Az EKB bankfelügyelete általában egyetértési megállapodások, a felügyeleti kollégiumokban való részvétel vagy egyedi megállapodások alapján működik együtt más prudenciális felügyelettel.

5. ábra

Az EKB nemzetközi és európai együttműködési tevékenységének áttekintése



3.1.1

Más felügyeletekkel való együttműködésről szóló egyetértési megállapodások

Együttműködés az uniós kívüli felügyeletekkel

Idővel az euroövezeti INH-k és harmadik országbeli felügyelet között fennálló egyetértési megállapodásokat felváltják az EKB és a harmadik országbeli felügyelet közötti egyetértési megállapodások

Az EKB arra törekszik, hogy gyümölcsöző kapcsolatot alakítson ki harmadik országok felügyeleteivel, és hogy elősegítse a folyamatos határon átnyúló felügyeleti munkát. Az EKB bankfelügyelete, ahol lehetősége volt rá, csatlakozott az INH-k és a harmadik országok felügyeletei között az SSM létrehozása előtt aláírt egyetértési megállapodásokhoz. Egyes esetekben az EKB bankfelügyeletének egyedi együttműködési megoldásokat kellett kidolgoznia. Idővel az EKB majd saját egyetértési megállapodásokat köt a harmadik országok felügyeleteivel, hogy ne kelljen az INH-k és a harmadik országok felügyeletei között fennálló egyetértési megállapodásokra támaszkodnia.

Együttműködés az Európai Gazdasági Térségben

Az EKB a CRD IV uniós illetékes hatóságok közötti együttműködésről és információcseréről szóló rendelkezéseivel összhangban gyakran működik együtt az euroövezeten kívüli tagállamok INH-ival. Az SSM-rendelet 3. cikke (6) bekezdésének értelmében jelenleg egyetértési megállapodásról tárgyal ezekkel az INH-kkal, hogy további részleteket fektessenek le és tovább fokozzák az együttműködést. Ezenkívül az EKB által 2016-ban kötött EU/EGT skandináv országokban található jelentős fióktelepek prudenciális felügyeletéről szóló egyetértési megállapodást⁵⁰ öt további hatóság is aláírta.

Az EKB bankfelügyelete nemzeti piaci hatóságokkal is kötött két egyetértési megállapodást. Ezek az EKB által az Európai Értékpapír-piaci Hatóság (ESMA) közreműködésével kidolgozott sablonon alapulnak.

Az uniós szintű következetesség biztosítása jegyében az EKB bankfelügyelete szorosan együttműködik az EBH ekvivalenciahálózatával, amely ekvivalenciaértékelést végez a harmadik országbeli felügyeleti titoktartási szabályozásáról. Felügyeleti együttműködéssel kapcsolatos egyetértési megállapodást csak a szakmai titoktartás megfelelő ekvivalenciájának teljesülése esetén lehet kötni.

Ez idáig az EBH ekvivalenciahálózatában 35 harmadik országbeli felügyeleti titoktartási szabályozását értékelték ekvivalensnek

3.1.2 Felügyeleti kollégiumok

A felügyeleti kollégiumok állandó, de rugalmas koordinációs rendszert alkotnak, amely a határon átvívelő bankcsoportok felügyelésében részt vevő illetékes hatóságokat tömöríti. Fontos szerepet játszanak az euroövezeten kívüli államokban jelen lévő euroövezetbeli bankok szempontjából.

Az európai jogszabályok teljes felhatalmazást biztosítanak a felügyeleti kollégiumoknak mint illetékes fórumoknak, ahol a határon túli intézmények székhely szerinti és fogadó felügyeletei megosztják egymással a releváns információkat, és megállapodnak az EU-s bankok kockázatértékeléséről, valamint tőke- és likviditási követelményeiről. Míg a közös felügyeleti csoportok az euroövezeti bankokat felügyelik, a felügyeleti kollégiumok az euroövezeten kívüli országok összevont felügyeletét segítik elő.

2017-ben az EKB bankfelügyelete összevont felügyelőként 30 EU-s kollégiumban vett részt, amelyeket ezért az illetékes közös felügyeleti csoport elnökölt. Valamennyi kollégium magában foglalja az érintett uniós tagállam INH-ját, az EBH-t és az EKB-t.

⁵⁰ A megállapodás célja, hogy – az euroövezeten belül és kívül – elősegítse az EKB bankfelügyelete és a skandináv hatóságok közötti (valamint utóbbiak egymás közötti) együttműködést a jelentős fióktelepek ügyében. Ennélfogva a megállapodás hatálya alá nem csupán euroövezeti szervezetek tartoznak, hanem a skandináv hatóságok felügyelete alatt álló entitások szélesebb köre. Ezen túlmenően, a bankfelügyeleti feladatok mellett a fogyasztóvédelemre, a fizetési szolgáltatásokra és rendszerekre, valamint a pénzmossá elleni tevékenységre is kiterjed, így hatóköre túlmutat az EKB bankfelügyeletének feladatkörén. A megállapodásra lépett hatóságok közötti együttműködés mértéke azonban továbbra is az uniós jog hatálya alá tartozik, következésképp az EKB bankfelügyelete csak felügyeleti feladatai vonatkozásában vesz részt az egyetértési megállapodásban.

Azon harmadik országok hatóságai, ahol az intézménynek jelentős leányvállalatai vagy fióktelepei vannak, megfigyelőként csatlakozhatnak a kollégiumokhoz.

Hét euroövezeten kívül EU-tagállamban székhellyel rendelkező határon túli intézmény euroövezeti jelentős hitelintézeteken keresztül működik. Az európai jogszabályokkal összhangban az EKB bankfelügyelete aktív tagja az érintett INH-k által vezetett egyes kollégiumoknak. A kollégiumokban az EKB képviselőjét és feladatainak ellátását az euroövezetbeli leányvállalatért vagy fióktelepért felelős közös felügyeleti csoport végzi.

Ezenkívül négy jelentős intézmény kizárólag az unión kívül folytat jelentős határon átnyúló tevékenységet. Az ő esetükben az EKB bankfelügyelete összevont felügyelőként jár el, és információcsere céljából kollégiumokat üzemeltet.

Végezetül öt nemzetközi intézmény esetében, amelyeknek a székhelye harmadik országban található, ám rendelkeznek jelentős euroövezetbeli leányvállalatokkal, a harmadik országbeli összevont felügyelő által szervezett kollégiumokban az érintett közös felügyeleti csoportok aktív fogadó felügyeletként járnak el.

3.1.3 A szoros együttműködés aktuális helyzete

Szoros együttműködés keretében az euroövezeten kívüli EU-tagállamok is részt vehetnek az SSM munkájában. Ennek fő feltételeit az SSM-rendelet 7. cikke, az eljárási szempontokat pedig az [EKB/2014/5 határozat](#) írja elő. 2017 során nem érkezett hivatalos kérelem szoros együttműködésre.

3.1.4 Az EBH felülvizsgálati testülete

Az EKB bankfelügyelete továbbra is tevékenyen részt vesz az EBH felülvizsgálati testületének munkájában, amelynek feladata partneri felülvizsgálat lefolytatása azzal a céllal, hogy a felügyeleti eredmények következetességét erősítse.

2017-ben az EBH felülvizsgálati testülete partneri felülvizsgálatot végzett az egyéb rendszerszinten jelentős intézmények értékelésekor a CRD IV 131. cikke (3) bekezdésének alkalmazási feltételeinek megállapítására vonatkozó követelményekkel kapcsolatban. Ennek a partneri felülvizsgálatnak az volt a célja, hogy felmérjék (i) az iránymutatásokban megfogalmazott rendelkezések eredményes alkalmazását és (ii) azokat a folyamatokat, amelyeket az érintett hatóságok azért hajtanak végre, hogy megfelelően értékeljék annak a feltételeit, hogy egy intézményt egyéb rendszerszinten jelentős intézményként kell-e megjelölni.

Mivel az egyéb rendszerszinten jelentős intézmények azonosítása az INH-k hatáskörébe tartozik, az EKB-nak a felülvizsgálatban az volt a feladata, hogy az azonosított egyéb rendszerszinten jelentős intézményekhez kapcsolódóan pontosítsa az SSM feladatait. A CRD IV az INH-kra bízta, hogy kiegészítő tőketartalék-követelményeket alkalmazzanak az egyéb rendszerszinten jelentős

intézményekre. Az EKB, összhangban makroprudenciális megbízatásával és feladatköreivel, ezek után az SSM-rendelet 5. cikke szerint szigorúbb követelményeket támasztva megemeli a tartalékot. 2016 júniusában az EKB az egyéb rendszerszinten jelentős intézmények tartalékkövetelményeivel kapcsolatban egy alsó korlátra alapuló módszertant vezetett be, hogy biztosítsa a releváns rendszerszintű és makroprudenciális kockázatok következetes kezelését az euroövezetben. Miután az EKB 2017-ben értékelte az INH-k egyéb rendszerszinten jelentős intézményekre vonatkozó tervezett tőketartalékról szóló értesítéseit, úgy találta, hogy nem szükséges a tartalékmegemelési hatáskörét gyakorolnia. Ez az értékelés azért is született meg, mert a nemzeti hatóságok által egyéb rendszerszinten jelentős intézményként azonosított bankok esetében alkalmazott, egyéb rendszerszinten jelentős intézményekre vonatkozó tőketartalék-követelményeket minden esetben az EKB alsó korlátjánál vagy a felett határozták meg.

3.1.5 Az IMF pénzügyi ágazati értékelési programjai

Az IMF pénzügyi ágazati értékelési programjainak keretében a vizsgált joghatóság pénzügyi ágazatában hajtanak végre átfogó és mélyreható elemzést. Ennek elemei: (i) a legsérülékenyebb pontok feltárása, a pénzügyi ágazat alkalmazkodóképességének felmérése; (ii) az adott ország pénzügyi stabilitásra vonatkozó szakpolitikai keretének, felügyeleti keretrendszerének és gyakorlatának értékelése; valamint (iii) a pénzügyi védőháló és a pénzügyi rendszer válságkezelő és -rendező képességének értékelése.

Az IMF euroövezeti pénzügyi ágazati értékelési programja 2017-ben indult el

2017 januárjában az unió Gazdasági és Pénzügyi Bizottságának elnöke felkérte az IMF-et, hogy végezze el az unió/euroövezet pénzügyi ágazati értékelését, figyelembe véve az euroövezet új bankfelügyeleti és szanálási architektúráját. A 2017 júniusban elindított értékelés középpontjában ezért többek között a bankfelügyeletre és a jelentős hitelintézetek válságkezelés áll. Ennek során az IMF elvégzi: (i) az eredményes bankfelügyelet releváns⁵¹ bázeli alapelveinek⁵² részletes értékelését, amelyben osztályzatokat ad; (ii) a hatékony bankszanálási rendszerek Pénzügyi Stabilitási Tanács (FSB) által kidolgozott fő ismérvei közül bizonyos elemeknek való megfelelés elemzését. Továbbá az IMF (i) osztályzatok nélkül elemzi a kevésbé jelentős intézmények felügyeleti keretrendszerét és (ii) a kockázattertelékelés során értékeli a bankszektor fizetőképességét. Az ennek a pénzügyi ágazati értékelési programnak a részeként szervezett első IMF-misszió előtt az EKB elkészítette a bázeli alapelvek önértékelését, amelyet az EKB Felügyeleti Testülete felülvizsgált, az EKB Kormányzótanácsa pedig jóváhagyott. Ezenkívül az INH-k információkkal szolgáltak a releváns nemzeti jogszabályokról, miután az IMF felszólította őket, hogy értékeljék a nemzeti jogi kereteknek az

⁵¹ A 29. bázeli alapelve, a pénzügyi szolgáltatásokkal való visszaélésre ez a gyakorlat nem terjed ki, mivel az EKB a pénzmosás-megelőzési ügyekben nem illetékes. Az euroövezeti pénzügyi ágazati értékelés azonban magában foglalja majd az IMF szakértői által készített, pénzügyi integritásról szóló feljegyzést.

⁵² A 28 releváns bázeli alapelv összesen 216 alapvető követelményt és 17 további követelményt fed le.

európai bankfelügyelet eredményességére gyakorolt hatását. Az első misszió 2017 októberében és novemberében zajlott, több mint 60 találkozót tartottak az EKB bankfelügyeletének mind az öt szervezeti egységével és a kapcsolódó közös szolgálatokkal.

A program a tervek szerint 2018-ban zárul le, és a következtetéseit felhasználja majd az IMF Alapokmányának IV. cikke szerinti 2018. évi, euroövezettel folytatott konzultáció, amely a tervek szerint 2018 júliusában fejeződik be.

Az IMF egyes euroövezeti országokkal kapcsolatos pénzügyi ágazati értékelési programjaiban az általános program során a nemzeti hatóságok veszik át a vezető szerepet. Az EKB azonban megbízatásával összhangban szintén jelentős szerepet vállal, főbb céljai a következők: (i) az euroövezeti országokon végzett pénzügyi ágazati értékelés bankszektori komponense országok közötti összehasonlíthatóságának és konzisztenciájának biztosítása; (ii) az EU-, illetve euroövezetszerte végzett banki stresszteszt szinergiáinak lehető legteljesebb mértékű kihasználása; valamint (iii) annak biztosítása, hogy az európai bankfelügyelet mikro- és makroprudenciális banki kereteinek legfőbb ismérvei pontosan tükröződjenek. 2017-ben az IMF Luxemburgban és Spanyolországban lezárta a pénzügyi ágazati értékelési programot, Belgiumban pedig megkezdett egyet. A franciaországi, olaszországi és máltai programok a tervek szerint 2018 második felében indulnak. Az euroövezeti program eredményei addigra várhatóan nyilvánosságra kerülnek, így ezek a nemzeti programok már felhasználhatják őket, különösen az eredményes bankfelügyeletre vonatkozó bázeli alapelveknek való megfelelés tekintetében.

Tágabb értelemben az euroövezeti országok küszöbönálló pénzügyi ágazati értékelési programjai várhatóan teljes körűen felhasználják majd az euroövezeti program következtetéseit és ajánlásait, különös tekintettel a jelentős hitelintézetek felügyeletére és válságkezelésére. Ez a megközelítés összhangban áll a jelenlegi európai döntéshozatali keretekkel, és teljes mértékben tükrözni fogja a kompetenciákat az egyes tagállamok, az euroövezet és az EU szintjén is. Ugyanakkor azt is biztosítja, hogy az IMF általi felügyelet és tanácsadás az összes érintett hatóság szempontjából eredményes és érdemi maradjon.

2. keretes írás

Előkészületek a brexitre

2017-ben a brexit vált az EKB bankfelügyeletének egyik legfontosabb kérdésévé. Az EKB bankfelügyelete a brexit konzisztens megközelítésének elősegítésére létrehozott egy SSM-szintű projektet, amelynek célja a bankok és felügyeletük megfelelő felkészültségének biztosítása.

A gyakorlatban ez annyit tesz, hogy az SSM brexittel kapcsolatos munkája mind a szakpolitikai feladatokra, mind az érintett intézményekkel és egyéb érintettekkel való kapcsolattartásra kiterjed. A szakpolitikai álláspontok és a felügyeleti elvárások kidolgozása fontos a brexit kapcsán felmerült felügyeleti problémák kezelése és pontosítása szempontjából. Az EKB szakpolitikai álláspontjai biztosítékot nyújtanak arra nézvést, hogy a releváns problémákat az egész SSM-ben következetesen kezelik. Az SSM-ben dolgozó felügyeletük ezek alapján adhatnak világos

útmutatást a hitelintézeteknek, például a megfelelő kockázatkezelés, a szilárd alapokon nyugvó infrastruktúra és az intézmény tevékenységével összhangban álló személyzeti erőforrások biztosításának szükségességéről. A megoldott problémák között szerepel a back-to-back tranzakciók könyvelési modelljének értékelése, az Egyesült Királyságról az SSM-re átruházott belső modellek kezelése, valamint a belső irányítás és a kockázatkezelés.

Az EKB műhelyfoglalkozásokat szervezett a bankoknak, hogy tájékoztassa őket az EKB és az INH-k felügyeleti elvárásairól. Továbbá bankfelügyeleti weboldalán közzétette a gyakori kérdéseket (GYIK), hogy útmutatással szolgáljon elsősorban azon bankok számára, amelyek szeretnének áttelepülni az Egyesült Királyságból az euroövezetbe. A GYIK olyan témákat ölel fel, mint például a működési és banki tevékenységi engedélyek, valamint a fent említett kérdések. Az EKB főbb mondanivalója a nyári, őszi és téli SSM felügyeleti hírlevélben is olvasható.

Annak érdekében, hogy a jelenleg az Egyesült Királyságban működő jelentős hitelintézetek megfelelően fel legyenek készülve a brexitre, az EKB ezekkel a bankokkal strukturált párbeszédbe kezdett. A közös felügyeleti csoportok megbeszéléseket kezdtek a bankok által felvázolt, brexittel kapcsolatos, vészhelyzeti terveikben is megjelenő forgatókönyvekről. Ezzel párhuzamosan az uniós útlevelük elvesztését váró, és emiatt az Egyesült Királyságból az euroövezetbe áttelepülni tervező bankok kezelésének előkészületei is megtörténtek. A cél az új hitelintézetek engedélyezésével kapcsolatos körülmények megközelítése, és a tevékenységeknek a létező hitelintézetekre történő átruházásának biztosítása. Az EKB és az INH-k szintén szoros kapcsolatban állnak egyéb, euroövezeti bankcsoportokban található szervezeteket felügyelő hatóságokkal, például egyesült királyságbeli és harmadik országbeli felügyelettel. Az euroövezeti bankszektorban tapasztalható folyamatokra válaszul a cél az összes érintett hatóság összehangolása.

A brexit továbbra is kiemelt figyelmet kap a felügyelet 2018-as programjában

A brexit marad az egyik fő felügyeleti prioritás. Ahogy a bankok brexittel kapcsolatos tervei működésbe lépnek, tevékenységük súlypontja az előkészületi munkálatok helyett áthelyeződik a tényleges esetek értékelésére és az előbb említett szakpolitikai álláspontok gyakorlati megvalósítására. Függetlenül attól, hogy politikai megállapodás született arról, hogy tárgyalás kezdődjön egy esetleges átmeneti időszakra, ennek a tárgyalásnak a kimenetelét még mindig bizonytalanság övezi. Az EKB azt tanácsolja a bankoknak, hogy a brexitre való felkészülésük során legyenek proaktívak és lépjenek időben, hogy valamennyi, az EU-ban folytatott tevékenységhez szükséges engedély időben a rendelkezésükre álljon. Annak függvényében azonban, hogy az átmeneti időszakra vonatkozó politikai tárgyalások hogyan haladnak, a bankok megvitathatják a felügyeleti hatóságukkal az egyedi áttelepülési tervek bizonyos aspektusai végrehajtására szabott határidő meghosszabbításának lehetőségét.

Az EKB az INH-kkal együttműködve folytatja az intézmények euroövezetbe történő áttelepülésére vonatkozó terveinek és a banki tevékenységi engedélyekkel kapcsolatos kérvényeinek értékelését. A felügyelők különösen a bankoknak az SSM szakpolitikai álláspontjaival és a felügyeleti elvárásokkal kapcsolatos megfelelést vizsgálják, kiemelt figyelmet fordítva arra, hogy az euroövezetben ne jöjjenek létre üres, fiktív társaságok, azaz olyan intézmények, amelyek az euroövezetben csupán minimális lehetőségekkel rendelkeznek, és uniós tevékenységük nagy részét kiszervezik harmadik országbeli szervezeteknek. Ahol szükséges, az EKB további szakpolitikai álláspontokat alakít ki, és tájékoztatja az iparágat és az érintetteket a felügyeleti elvárásokról. Azoknak az intézményeknek az esetében, amelyek euroövezetbeli tevékenységük kiterjesztése következtében rövid vagy középtávon valószínűleg jelentőssé válnak, az EKB

előkészületeket tesz arra, hogy közvetlen felügyeletüket zökkenőmentesen átvehesse az EKB. Az EKB továbbra is kapcsolatban marad mind a székhely szerinti, mint a fogadó felügyelettel, hogy nyomon követhesse az euroövezeti és az érkező bankok felkészültségét. Tervez ezenkívül további, a bankok áttelepülési terveivel kapcsolatos műhelyfoglalkozásokat is, és rendszeresen aktualizálja a brexitről szóló GYIK-ot.

3.2 Közreműködés az európai és a nemzetközi szabályozási keretrendszer fejlesztésében

3.2.1 Közreműködés a bázeli folyamatban

2017-ben véglegesítették a Bázeli III szabályrendszert, a válság utáni szabályozási keretrendszer sarokkövét. A Bázeli Bankfelügyeleti Bizottság (BCBS) munkájában aktívan részt vevő EKB is hozzájárult ehhez a standardalkotási folyamathoz azzal, hogy szakpolitikai eszmecserékhez csatlakozott, különféle BCBS-csoportokban hasznosította a szakértelmét, az unióban és világszerte együttműködött BCBS-tagokkal és releváns hatáselemzésekhez járult hozzá.

A Bázeli III szabályrendszer véglegesítése

Az elfogadott reformok fontos lépést jelentenek a bankok kockázattal súlyozott tőkefelelősségi mutatójába vetett bizalom helyreállítása felé

Az EKB üdvözlöi a Bázeli III szabályrendszer véglegesítését, amely erősíti a szabályozási keretrendszert és fontos állomás a bankok kockázattal súlyozott tőkefelelősségi mutatójába vetett bizalom helyreállítása felé. Az EKB aktívan kivette a részét a szakpolitikai eszmecseréből. A Bázeli III szabályrendszer véglegesítése határozottan jelzi, hogy a banki szabályozás terén folyamatos a nemzetközi együttműködés. Az elfogadott reformok hozzájárulnak a jogbiztonsághoz, és segítik a bankokat a megalapozott döntések meghozatalában. A végrehajtás 2022 és 2027 közé tervezett bevezető időszaka biztosítja, hogy a bankokra mért hatás kezelhető maradjon, még a reformok által leginkább érintettek esetében is.

Összpontosítás a végrehajtásra és a szakpolitika értékelése

Ahogy a hangsúly áthelyeződik az elfogadott reformok végrehajtására, eredményességük biztosítása érdekében az EKB támogatja a jogalkotókat és a BCBS-t

Az EKB szerint elengedhetetlen, hogy valamennyi szereplő következetesen ültesse át az elfogadott reformokat. Ennek érdekében szakmai tanácsokkal látta el a jogalkotókat, elsősorban az Európai Bizottságnak a CRD IV/CRR keretrendszer átdolgozására vonatkozó javaslataira adott jogi álláspontján keresztül (lásd a 3. keretes írást). Az EKB várhatóan hasonló jellegű támogatást nyújt az említett reformokhoz is.

Az elkövetkező években az BCBS folytatja a munkát a Bázeli III szabályrendszerhez fűződő, a felügyeleti hatóságok által a gyakorlatban észlelt végrehajtási problémák

azonosításán és általánosabb értelemben a szilárd bankfelügyelet előmozdításán. A BCBS ezenkívül kezdeményezi a válság óta bevezetett reformok végrehajtás utáni értékelését. Az EKB továbbra is aktívan kiveszi a részét a BCBS feladataiból.

3.2.2 Részvétel az EBH munkájában

2017 folyamán az EKB bankfelügyelete szorosan együttműködött az EBH-val közös céljaik, azaz a pénzügyi stabilitás növelésének és az egész európai bankszektor konzisztens felügyeletének előmozdítása érdekében.

Az EKB bankfelügyelete minden szinten aktívan hozzájárul az EBH munkájához. 2017-ben az EKB bankfelügyeletének személyzete az EBH-nak összesen 45 szerkezeti egységében képviseltette magát, amelyek közül négyben elnök vagy társelnök szerepet töltött be. Ezenfelül az EKB bankfelügyelete szavazati jog nélküli tagként az EBH felügyeleti tanácsában is részt vett.

A két alábbi példa bemutatja, hogy az EBH munkacsoportjai milyen jelentős előrelépést értek el, és hogy az EBH és az EKB hogyan egészítik ki egymást közös céljaik elérésében.

Először is 2017-ben az EBH az ESMA-val közösen közzétette **vezetői testületi tagok és a legfontosabb tisztségviselők alkalmasságáról szóló iránymutatásait**, hogy (i) biztosítsa a bankok számára a szilárd irányítási rendszereket és (ii) közös szabályokat állapítson meg a felügyelők által végzett szakmai alkalmassági és üzleti megbízhatósági vizsgálatok hatóköréről. Az EKB az EBH-val folytatott szoros együttműködésben kidolgozta és közzétette a szakmai alkalmassági és üzleti megbízhatósági vizsgálatokról szóló útmutatóját, amely tisztázza a felügyeleti kritériumokat és a banki igazgatósági tagok alkalmassága megállapításának folyamatát.

Másodszor az EKB bankfelügyelete teljes mértékben beépítette az EBH 2017-ben közzétett **hitelkockázat-kezelési gyakorlatról és a várható hitelezési veszteség elszámolásáról szóló iránymutatását** belső módszertanába, amellyel a bankoknak az IFRS 9 végrehajtására való felkészültségét értékeli.

2017 folyamán az EKB a megfelelési vagy indokolási eljárás⁵³ keretében értesítéseket küldött az EBH-nak nyolc⁵⁴ EBH-iránymutatásról, közte egy közös bizottsági iránymutatásról és egy EBH-ajánlásról.⁵⁵ Az EKB valamennyi esetben értesítette az EBH-t megfeleléséről vagy megfelelési szándékáról.

⁵³ Az Európai Parlament és a Tanács 1093/2010/EU európai felügyeleti hatóság (Európai Bankhatóság) létrehozásáról szóló 2010. november 24-i rendeletének 16. cikke.

⁵⁴ Beleértve az EBA/GL/2016/01-gyel kapcsolatos EBH-értesítést is, amely az EKB késői értesítése volt.

⁵⁵ [EBA/GL/2016/01](#), [EBA/GL/2016/05](#), [EBA/GL/2016/07](#) (eljárás folyamatban, később ellenőrizendő), [EBA/GL/2016/08](#), [EBA/GL/2016/09](#), [EBA/GL/2016/11](#), [EBA/GL/2017/01](#), [JC/GL/2016/01](#) és [EBA/Rec/2017/01](#).

3. keretes írás

Az EU-s banki jogszabályok(CRR/CRD IV, BRRD és SRMR) felülvizsgálata

A javaslat

2016 novemberében az Európai Bizottság közzétette a tőkekövetelményekre és a válságkezelésre vonatkozó uniós jogszabályok (CRR és CRD IV, illetve BRRD és SRMR) átfogó módosításcsomagját. Az Európai Unió Tanácsa 2017 első negyedében kezdte meg a Bizottság javaslatának felülvizsgálatát. Az Európai Parlament Gazdasági és Monetáris Bizottsága 2017 novemberében kapcsolódó jelentéstervezeteket tett közzé. A módosítások végleges elfogadása 2018 vége és 2019 első negyedéve között várható.

Az EKB a módosításokkal kapcsolatban szakértői tanácsot adott a társjogalkotóknak. Tanácsi szinten az EKB szakértői rendszeresen bemutatták az EKB javaslatcsomaggal kapcsolatos álláspontját a pénzügyi szolgáltatások munkacsoportnak. Az Európai Parlament és a Tanács kérésére az EKB három véleményt adott ki, amelyekben körvonalazta a csomaggal kapcsolatos szakpolitikai álláspontját.⁵⁶

A) táblázat

Az Európai Bizottság javaslata által érintett prudenciális területek áttekintése

A bázeli standardok végrehajtása	Szanálási keretrendszer	Felügyeleti keretrendszer
nettó stabil finanszírozási mutató (NSFR)	a hitelezői hierarchia harmonizációja*	a 2. pilléres keretrendszer változásai
tőkeáttételi mutató	új moratóriumeszköz bevezetése	közbenső uniós anyavállalatokra (IPU) vonatkozó követelmény bevezetése
a kereskedési könyv mélyreható felülvizsgálata (FRTB)	az FSB teljes veszteségelnyelő képességre (TLAC) vonatkozó standardjának végrehajtása	a határon átnyúló tőkével kapcsolatos mentesítések bevezetése
a partner-hitelkockázat standardizált megközelítése (SA-CCR)	egyéb, a szavatolótőkére és jegybankképes forrásokra vonatkozó minimumkövetelményt (MREL) érintő módosítások	alacsonyabb gyakoriságú adatszolgáltatás a kisebb bankok számára
banki könyv kamatláb-kockázata (IRRBB)		

* Ezt a dossziét gyorsított eljárásban 2017 decemberében véglegesítették. Az új rendelkezések 2018 januárjában léptek hatályba.

Az EKB szakpolitikai álláspontja a javasolt reformcsomagról

Az EKB véleményei támogatták az Bizottság módosításcsomagját, amely igyekszik jelentősen megerősíteni a szabályozási keretrendszert és ellenállóbbá tenni a bankszektort. Az EKB-nak azonban konkrét aggályai és javaslatai is voltak.

A felügyeleti keretrendszert illetően az EKB általánosságban támogatta azt a javaslatot, amely szerint a felügyelet bizonyos feltételek mellett eltekinthetnek az anyavállalatuktól eltérő tagállamban működő leányvállalatok egyedi tőkekövetelményétől, miközben védik a pénzügyi stabilitást, mivel a bankunió egyelőre nem teljesedett ki. Ezenkívül az EKB hangot adott a véleményének, miszerint megfelelő átmeneti rendelkezéseket kellene bevezetni. Támogatja továbbá azt a javasolt követelményt, amely szerint az unióban két vagy több intézménnyel

⁵⁶ Az Európai Központi Bank véleménye (2017. március 8.) a 2014/59/EU irányelvnek a fedezetlen, hitelviszonyt megtestesítő értékpapírok kielégítési sorrendben elfoglalt helye tekintetében történő módosításáról szóló európai parlamenti és tanácsi irányelvre irányuló javaslatról (CON/2017/6); Az Európai Központi Bank véleménye (2017. november 8.) az uniós válságkezelési keret felülvizsgálatáról (CON/2017/47); Az Európai Központi Bank véleménye (2017. november 8.) a hitelintézetekre és befektetési vállalkozásokra vonatkozó tőkekövetelmények uniós keretének módosításairól (CON/2017/46).

rendelkező harmadik országban bankcsoportoknak közbenső uniós anyavállalatot kellene létrehozniuk. Ez elősegítené az eredményesebb és egységesebb felügyeletet. Az arbitrázs elkerülése érdekében azonban az EKB javasolta, hogy a követelmény terjedjen ki a jelentős fióktelepekre is.

Az EKB a második pilléres változásokat különösen aggasztónak találta. Noha a Bizottság javaslata a harmonizációt igyekezett növelni, kulcsfontosságú területeken korlátozta a felügyeleti intézkedéseket. Az EKB kiemelte, hogy a felügyeletnek elég rugalmasnak kell lenniük az intézmények kockázatának mérésekor, a kiegészítő szavatolóke-szükségletük megállapításakor és az utóbbi összetételében bekövetkező változások jóváhagyásakor, illetve elutasításakor. A felügyeletnek képesnek kell lenniük rugalmasan és eseti jelleggel részletes bontású adatokat igényelni, amennyiben az intézmény kockázati profiljának megfelelő értékeléséhez ez szükséges. Ezeket a nézeteket a CRD IV módosításairól szóló [jelentéstervezetében](#) az Európai Parlament Gazdasági és Monetáris Bizottsága is osztotta. Az EKB ezenkívül az uniós prudenciális keretrendszer nagyobb mértékű harmonizációját is szorgalmazta, amelynek eléréséhez az uniós jogba bizonyos felügyeleti jogköröket is be kell építeni (pl. az engedélyeztetési eljárásokkal, különösen a szakmai alkalmassági és üzleti megbízhatósági vizsgálatokkal kapcsolatban) és az indokolatlan választási és mérlegelési jogköröket vissza kell vonni. Ez a harmonizáció csökkentené az eredményes felügyeletet akadályozó eltérő nemzeti rendelkezések alkalmazását. Végezetül az EKB a nagy, határon átnyúló, bankszerű tevékenységeket végző befektetési vállalkozások felügyelésének felülvizsgálatát is sürgette, és azt javasolta, hogy az ilyen vállalatokat kezeljék hitelintézetként. A Bizottság 2017 decemberében ebben a szellemben benyújtott egy javaslatot.⁵⁷

A bázeli standardok – például a tőkeáttételi mutató (LR), a nettó stabil finanszírozási mutató (NSFR) és a kereskedési könyv mélyreható felülvizsgálata (FRTB) – végrehajtásával kapcsolatban az EKB hangsúlyozta, hogy az intézmények összehasonlíthatósága és az egyenlő esélyek biztosítása érdekében megfelelően át kell őket ültetni az uniós jogba. Az EKB ezenkívül arra is javaslatot tett, hogy építsenek felülvizsgálati záradékot valamennyi, a vélemény közzétételének időpontjában még a BCBS által tárgyalt standardba (NSFR, LR, FRTB).

A válságkezelési keretrendszerrel összefüggésben az EKB a jövőbeli TLAC- és MREL-követelményeknek való megfelelés érdekében a nem preferált előre sorolt adósság egységes kategóriájának javasolt bevezetését is támogatta. Mindazonáltal úgy vélte, hogy a banki fizetéseképtelenségi eljárásokban alkalmazott hitelezőikövetelés-hierarchia nagyobb harmonizációjáért további reformok szükségesek, különösen a betétesek általános előnyben részesítésének bevezetése.

Az EKB üdvözölte a TLAC-standard MREL-követelményeken keresztül megvalósított végrehajtását. Az MREL kalibrációjával kapcsolatban az EKB azt javasolta, hogy a szanálási hatóságnak az MREL feltőkésítési összeg megemelésével legyen módja megfelelő biztonsági tartalékról gondoskodni. Ez biztosítaná, hogy a szanálás révén létrejövő szervezeteknek elegendő erőforrása legyen a szanálás utáni időszakban felmerülő további nem várt veszteségek és költségek fedezésére. A javasolt MREL-útmutatót tehát fel kell számolni, mivel egyértelmű hozadék nélkül bonyolítaná a keretrendszert. Az EKB támogatta azt a javaslatot, amelynek értelmében a

⁵⁷ A javaslat a Bizottság befektetési vállalkozások prudenciális keretrendszerével kapcsolatos tágabb felülvizsgálatának a részét képezte. A Bizottság javaslata szerint a rendszerszinten jelentős befektetési vállalkozásokat (amelyek több mint 30 milliárd eurónyi eszközzel rendelkeznek) ugyanolyan szabályozásnak és felügyelésnek vetnék alá, mint az uniós bankokat.

maximálisan felhasználható összegre vonatkozó korlátozások alkalmazását el kell halasztani azokban az esetekben, amikor az intézmények azért sértik meg összevont tőkepuffer-követelményeiket, mert nem tudják helyettesíteni az MREL alkalmassági vagy futamidőre vonatkozó követelményeit már nem teljesítő kötelezettségeiket. Az EKB javaslata szerint azonban a halasztás időtartamának a Bizottság által javasolt hat hónap helyett tizenkét hónapnak kellene lennie.

Az EKB azt is javasolta, hogy korai beavatkozási hatáskörét foglalják bele közvetlenül az SRMR-be, hogy elősegítsék a következetes alkalmazását. Végül az EKB javasolta, hogy a BRRD-ből távolítsák el azokat a korai beavatkozási intézkedéseket, amelyek a CRD-IV-ben és az SSM-rendeletben már megtalálhatók.

3.2.3 Részvétel az FSB munkájában

2017-ben az EKB bankfelügyelete aktívan hozzájárult a Pénzügyi Stabilitási Tanács (FSB) munkájához, különösen a felügyeleti és szabályozási együttműködés, a standardok végrehajtása és a szanálás területén. Az EKB bankfelügyelete az FSB európai területi konzultatív csoportjának ülésein is részt vett.

A FSB tevékenységének súlypontja a szakpolitika kialakításáról nemrégiben áthelyeződött a pénzügyi szektorbeli reformok végrehajtásának nyomon követésére és hatásuk értékelésére. Az EKB bankfelügyelete ez utóbbival kapcsolatban továbbra is részt vesz az FSB munkájában, és kiemeli a pénzügyi stabilitás és a jól működő bankszektor gazdasági növekedésre kifejtett kedvező hatásait. Ezenkívül hozzájárul olyan egyéb nagyobb témakörök mint például a szanálás és válságkezelés, szervezettervezési keretek, javadalmazás és a pénzügyi innováció munkafolyamataihoz is.

4 Engedélyeztetési, végrehajtási és szankcionálási eljárások

4.1 A jelentős hitelintézetek számának alakulása és a közös eljárások fejleményei

4.1.1 A jelentős hitelintézetek száma

Az SSM-keretrendelettel összhangban annak az éves felmérését, hogy egy bank vagy bankcsoport teljesíti-e a jelentőségi kritériumokat,⁵⁸ 2017 októberében végezték. Ennek a felmérésnek az eredményképpen, valamint öt bankcsoport csoportszerkezeti és egyéb változásai miatt a jelentős hitelintézetek száma az év eleji 125-ről 119-re csökkent.

A Barclays Bank PLC frankfurti fióktelepét lényeges méretnövekedés miatt jelentőssé minősítettük, így 2018. január 1-jével az EKB közvetlen felügyelete alá került.

A Raiffeisen-Holding Niederösterreich-Wien reg. GmbH és a SEB AG bankok elvesztették jelentős minősítésüket, mivel három egymást követő naptári évben egyik jelentőségi kritériumot sem teljesítették, és a felügyeleti feladatokat az osztrák, illetve a német INH-ra ruházták át.

A csoportszerkezeti és egyéb változások⁵⁹ a Banco BPI S.A. és a Banco Popular Español S.A. más jelentős hitelintézetek általi felvásárlását, valamint az Agence Française de Développement (önkéntes engedélyleadás), a Veneto Banca S.p.A. és a Banca Popolare di Vicenza S.p.A. bankok tevékenységi engedélyének visszavonását érintették.

A felügyelt szervezetek jegyzékét az év során aktualizáljuk. A jegyzék legfrissebb változata megtalálható az [EKB bankfelügyeleti honlapján](#).

⁵⁸ A kritériumokat az SSM-rendelet 6. cikkének (4) bekezdése tartalmazza.

⁵⁹ A jelentős és kevésbé jelentős intézmények 2017 decemberében közzétett jegyzéke tükrözi (i) a 2017. december 5. előtt a felügyelt intézményeknek eljuttatott jelentőséggel kapcsolatos döntéseket és (ii) a 2017. október 1. előtt hatályba lépett egyéb csoportszerkezeti változásokat és fejleményeket.

3. táblázat

Jelentős és kevésbé jelentős bankcsoportok vagy önálló bankok az SSM-ben a 2017-es éves értékelés után

	Teljes eszközállomány (milliárd €)	Szervezetek száma	
		konszolidált szinten	egyedi szinten
Jelentős hitelintézet	21 171,8	119	869
Kevésbé jelentős intézmény	4 920,8	2 869	3 163
Összesen	26 092,6	2 988	4 032

Forrás: EKB.

Megjegyzések: A 2017. decemberi állapot szerinti felügyelt szervezetek listájában szereplő szervezetek teljes eszközállománya (a csoportok esetében 2017. október 1-jei, a jelentőséggel kapcsolatos döntések esetében 2017. december 5-i referenciadátummal); a teljes eszközállomány referenciadátuma 2016. december 31. (vagy a legutóbbi rendelkezésre álló adat).

A brexitre tekintettel az EKB szorosan figyelemmel kíséri az Egyesült Királyságból áttelepülni szándékozó bankok terveit. A cél az, hogy ezen bankok jelentőségi státuszának azonosítása időben megtörténjen, és hogy az EKB vagy az INH-k zökkenőmentes átvegyék az euroövezetre átruházott tevékenységekkel kapcsolatos felügyeleti feladatköröket.

A 2017. évi átfogó értékelés

Mivel 2017-ben egyetlen bank sem teljesítette újonnan a jelentőségi kritériumokat, nem került sor átfogó értékelési gyakorlatra.⁶⁰ Az eszközminőség-vizsgálat módszertanát azonban 2018-ra készülve aktualizáltuk, hogy figyelembe vegyük az IFRS 9 számviteli standard bevezetését és a befektetési szolgáltatásokra és tevékenységekre összpontosító banki üzleti modellek kockázati profilját.

4.1.2 Közös eljárások, valamint szakmai alkalmassági és üzleti megbízhatósági vizsgálatok

2017-ben az INH-k összesen 3026 engedélyeztetési eljárásról értesítették az EKB bankfelügyeletét. Ezek között 24 működési engedély kiadásával, 41 működési engedély bevonásával, 52 engedély érvényvesztésével,⁶¹ 160 befolyásoló részesedés szerzésével, 2301 vezetői és felügyelőbizottsági kinevezéssel,⁶² 448 pedig passporting eljárással volt kapcsolatos.

⁶⁰ 2017-ben az egyetlen újonnan jelentősnek minősített intézmény az (Egyesült Királyságban székhellyel rendelkező) Barclays Bank PLC egyik fióktelepe volt. A részt nem vevő tagállamok hitelintézeteinek euroövezeti fióktelepeit nem vetjük alá átfogó értékelésnek önálló hitelintézetként.

⁶¹ Az engedély érvényvesztése azt jelenti, hogy amennyiben a nemzeti jogszabályok erről rendelkeznek, az engedély megszűnik anélkül, hogy ezt hivatalos határozatban kellene elrendelni; ez a joghatás azonnal bekövetkezik, amint egy konkrét, jól körülhatárolt kiváltó esemény történik, például a jogalany kifejezetten lemond az engedélyről, vagy maga a hitelintézet szűnik meg, példának okáért másik vállalattal történő egyesülés révén.

⁶² Néhány (17) további igazgatói poszt létrehozására irányuló kérelemmel együtt.

A Felügyeleti Testület és a Kormányzótanács 2017-ben összesen 1673 engedélyezési eljárást hagyott jóvá.⁶³ Ezenkívül a delegációs keretben további 319 engedélyezési eljárást hagyott jóvá a felső vezetés 2017. júniusban⁶⁴. További 70 olyan eljárás is lezárult, amely nem igényelt hivatalos döntést az EKB részéről (javarészt passporting és érvényvesztési eljárások).

4. táblázat

Engedélyeztetési eljárások, amelyekről az EKB értesítést kapott⁶⁵

	2014	2015	2016	2017
Működési engedély kiadása	7	37	24	24
Működési engedély bevonása ¹	5	26	42	41
Engedély érvényvesztése	0	26	178	52
Befolyásoló részesedés	9	134	142	160
Alkalmasság	115	2 729	2 544	2 301
Passporting	34	431	252	448

Forrás: EKB.

1) Az EKB felügyeleti tevékenységről szóló 2014-es éves jelentésében a működési engedély bevonását és érvényvesztését érintő eljárások összevontan szerepeltek. Az érvényvesztések számának növekedése miatt az eljárásokról 2015-től külön-külön számolunk be.

Összességében a közös eljárások (engedélyezés, visszavonás, engedélyek érvényvesztése és befolyásoló részesedés) száma az előző évhez képest viszonylag stabil maradt. Az alkalmassági döntések esetében az eljárások száma 2016-hoz képest 10%-kal csökkent. Ez jórészt egy franciaországi jogszabályi változásnak tudható be, aminek értelmében a nem igazgatósági tagok megbízatásának meghosszabbítását 2016 novembere óta nem számítják bele ebbe a kategóriába. Az érvényvesztési eljárások számának csökkenése várható volt, mivel 2016-ban az érvényvesztéssel érintett engedélyek magas száma egy járulékos hatás következménye volt (társbankok egy csoportja egyetlen szervezetben egyesült). A passporting eljárások számának felszökése talán az egyesült királyságbeli bankoktól érkező passportingban bekövetkező emelkedésnek tudható be, különösen a bankok által végrehajtott előkészületi brexit-forgatókönyveknek és az egyesült királyságbeli bankreformtörvény végrehajtásának, amelynek értelmében a bankok kötelesek elkülöníteni az alapvető lakossági banki szolgáltatásokat a befektetési banki szolgáltatásoktól (elhatárolás).

⁶³ Az 1673 engedélyeztetési eljárás 1238 EKB-jogszabályban volt összefoglalva. A jogszabályok egy része egyszerre több engedélyezési eljárással is foglalkozik (például ugyanazon jelentős hitelintézet vezetői testülete egyszerre több tagjának szakmai alkalmassági és üzleti megbízhatósági vizsgálata, befolyásoló részesedés szerzése különböző leányvállalatoknál egyetlen ügylet révén).

⁶⁴ Ezeket az eljárásokat azokra a vezetőségi és felügyeleti testületi tagokra kell alkalmazni, akikre vonatkozik az Európai Központi Bank 2016. november 16-i, a szakmai alkalmasságra és üzleti megbízhatóságra vonatkozó határozatok elfogadásával kapcsolatos hatáskör-átruházásról és a szakmai alkalmassági és üzleti megbízhatósági követelmények értékeléséről szóló (EU) 2017/935 határozatában (EKB/2016/42) lefektetett hatáskör-átruházási keretrendszer.

⁶⁵ Mivel a 2014-es adatgyűjtés lezárásának határideje 2015. január 15. volt, a 2014-es és 2015-ös adatok között némi átfedés van.

A közös eljárásokban történt fejlemények

Az engedélyezési eljárások többsége (megközelítőleg 80%-a) az új LSI-k alapításához kapcsolódott. 2017-ben az új banki engedélyek iránti igényléseknek két fő mozgatórugója volt: az uniós ügyfelek kiszolgáláshoz digitális innovációkat alkalmazó fintech-vállalatok, valamint a brexit, amelynek következtében az euroövezeti banki tevékenységi engedélyek iránti igénylések száma 2017 második felében megemelkedett. 2018-ban várhatóan mindkét trend folytatódik. Az engedélyezési eljárásoknak legfeljebb 20%-a kapcsolódott jelentős hitelintézethez, elsősorban a befektetési szolgáltatásokra vonatkozó engedélyek meghosszabbításával összefüggésben. Egy jelentős hitelintézet eljárása egy mobil banki szolgáltatásokra szakosodott új leányvállalat alapításához kötődött, egy másik pedig egy létező banknak az euroövezetbe történő tervezett áttelepüléséből eredt.

Az engedélybevonási és érvényvesztési eljárások nagy része a hitelintézetek banki tevékenységeinek önkéntes megszüntetéséből, illetve bankok egyesüléséből vagy átszervezéséből eredt. Csak a jelentős hitelintézetek engedélyről való lemondásai a 41 visszavonási eljárásból 33-at tettek ki. Korlátozott számú (5) engedély visszavonása esetében azonban a határozatot a prudenciális követelmények teljesítésének intézmény általi elmulasztása váltotta ki.

Számos befolyásoló részesedéshez kapcsolódó eljárás egy felügyelt intézményben különleges részesedésszerzők⁶⁶ által történő többségi részesedés megszerzéséhez kötődött, amelyek során összetett vállalati struktúrával, esetleges rövid befektetési időtávval vagy tőkeáttételes finanszírozással kapcsolatos sajátos szempontok merültek fel. 2017-ben csupán korlátozott mértékben figyeltünk meg határon átnyúló, jelentős hitelintézetek közötti bankszektori konszolidációs tevékenységet. Mennyiségi szempontból az EKB-nak 2017-ben tudomására hozott befolyásoló részesedési eljárások többsége a felügyelt intézmények részvényesi struktúrájának belső átszervezéseivel kapcsolódott. Ezek az átszervezések főként egyszerűsítik a csoport szerkezetét, illetve költségmegtakarítást eredményeznek, de adóoptimalizálási szándék is állhat mögöttük.

Fejlemények a szakmai alkalmassági és üzleti megbízhatósági vizsgálatok terén

Az alkalmassági vizsgálatok nagyjából kétharmada a vezetőség nem ügyvezető tagját, maradék egyharmaduk pedig ügyvezető tagját érintette. A legfontosabb tisztségviselők értékelésének száma elhanyagolható, hiszen egyrészt nem minden tagállam nemzeti jogszabályai írnak elő ilyen értékeléseket, másrészt pedig a legfontosabb tisztségviselőket kevésbé gyakran nevezik ki, mint az igazgatósági

⁶⁶ A „különleges részesedésszerzőket” nagyfokú összetettség vagy az átláthatóság hiánya jellemzi (pl. magántőkealapok, állami kezelésű alapok).

tagokat.⁶⁷ Az esetek körülbelül ötödében konkrét aggályokat kellett orvosolni. Az EKB sok esetben alkalmazott feltételeket, kötelezettségeket vagy ajánlásokat ennek érdekében, például a jelöltek tapasztalatával vagy időráfordításával kapcsolatban.

Elvi-stratégiai állásfoglalások kidolgozása

2017-ben az EKB bankfelügyelete folytatta a szakpolitikai álláspontok kialakítását és következetes végrehajtásukat az INH-kkal és az EBH-val együttműködve. A cél a közös felügyeleti gyakorlatok kialakítása és az engedélyezési eljárások egyszerűsítése.

2017 májusában közzétettük a szakmai alkalmassági értékelésekről szóló útmutatót. Ez növeli az EKB azon irányelveinek, gyakorlatainak és folyamatainak az átláthatóságát, amelyeket a jelentős hitelintézetek vezetői testületi tagjai alkalmasságának értékelésekor alkalmaz. Ezek az értékelések azért fontosak, mert az irányító testületek nem megfelelő működése gyakran válhat a bankok későbbi gyengeségeinek és kockázatainak forrásává. Az útmutató segít ugyan az értékelések összehangoltabb elkészítésében, a nemzeti jogszabályok alkalmazása miatt azonban az eltérések minden bizonnyal megmaradnak. Idetartozik a uniós jogszabályok nemzeti jogba történő átültetésének országonként változó megvalósítása és egyes esetekben magának a CRD IV jogszabálynak a csupán részleges átültetése. Ezért az EKB szeretne e téren nagyobb mértékű konvergenciát látni, hogy az EKB új irányelveivel kiegészülő CRD IV-ben lefektetett elvek a lehető legeredményesebbek legyenek (lásd a 3. keretes írást).

Irányelveket dolgoztunk ki a befolyásoló részesedések különféle kritériumainak értékeléséről.

Befejeződött a munka a szakpolitikai álláspontok első csomagján, amely az engedélyezési követelmények hatóköréhez és az engedélyek megadásával összefüggő eljárási problémákhoz kapcsolódott, míg a második csomagon, amely az engedélyezési kritériumok értékelésével foglalkozik, nagy előrehaladást értünk el. A fintech-vállalkozások által benyújtott banki tevékenységi engedély iránti kérelmek értékelésére vonatkozó szakpolitikai álláspont szintén kialakult. A szakpolitikai álláspontok kialakítása után két útmutatót tettünk közzé konzultáció céljából. Ezek a hitelintézetek, illetve a fintech-hitelintézetek által benyújtott tevékenységi engedély iránti kérelmek értékelésére használt kritériumokat fektetik le. Az útmutatók végleges változatát 2018 elején tervezzük közzétenni.

⁶⁷ A legfontosabb tisztségviselők azok a munkavállalók, akik nem tagjai a vezetőségnek, de jelentős befolyással rendelkeznek a vezetőség általános felelősségi körébe tartozó intézményirányítás felett (például hitelkockázati vagy megfelelésért felelős tisztviselők). 2017-ben 12 euroövezeti ország gondoskodott nemzeti jogszabályaik értelmében a legfontosabb tisztségviselők vizsgálatáról.

4.2 Jogsértések bejelentése, végrehajtás, szankcionálási eljárások

4.2.1 Végrehajtás és szankcionálás

Az SSM-rendelet és az SSM-keretrendelet értelmében a végrehajtási és szankcionálási hatáskörök a feltételezett jogsértés jellegétől, a felelős személytől, illetve az alkalmazandó intézkedéstől függően kerülnek felosztásra az EKB és az INH-k között (lásd az EKB [2014. évi felügyeleti tevékenységről szóló éves jelentését](#)).

A hatékonyság és a következetesség jegyében az EKB 2017-ben tökéletesítette a végrehajtási és szankcionálási folyamatait, többek között új informatikai eszközöket kidolgozva és bevezetve.

Az EKB 2017-ben tíz szankcionálási eljárást kezdeményezett. A 2016 végén már folyamatban lévő 35 eljárást figyelembe véve az EKB összesen 45 eljárást folytatott. Ezek közül 44 szankciókhoz, egy pedig végrehajtási intézkedésekhez kapcsolódott (lásd az [5. táblázatot](#)).

5. táblázat

Az EKB 2017. évi végrehajtási és szankcionálási tevékenysége

	Szankcionálási eljárás	Végrehajtási eljárás	Összesen
2016 végén folyamatban lévő eljárás	34	1	35
2017 folyamán kezdeményezett eljárás	10	-	10
2017 folyamán zajlott eljárás	44	1	45
ebből EKB-határozat elfogadva ¹	4	-	4
ebből az EKB kérésére INH-k által indított eljárás	7	-	7
ebből lezárult	9	1	10
ebből 2017 végén folyamatban lévő eljárás	24	-	24

Forrás: EKB.

1) Két eljárásról ugyanabban az EKB-határozatban rendelkezünk.

A 2017-ben lefolytatott 44 szankcionálási eljárásból 28 fűződik közvetlenül alkalmazandó uniós jogszabály megsértésének gyanújához (beleértve az EKB határozatait és rendeleteit is). Ezek közül 26 érintett jelentős felügyelt szervezetet, mégpedig a szavatolótőke, az adatszolgáltatás, a nyilvános közzététel, a likviditás és a nagy kockázati pozíciók témakörével kapcsolatban. 2017-ben az EKB három szankciókra vonatkozó határozatot fogadott el, öt bírságot kiszabva összesen 15,3 millió € értékben. A bírságokat három felügyelt szervezetre szabtuk ki a következő területeken történt jogsértésekért: likviditás (2), adatszolgáltatás és nyilvános közzététel (1), nagy kitettségek (1) és szavatolótőke (1). 2017-ben kilenc eljárás zárult le, főként a feltételezett jogsértések nem lényeges mivoltából, illetve a szankciókiszabási jogalap hiányából következően.

A 2017-ben lefolytatott 44 szankcionálási eljárásból a többi 16 a CRD IV irányelv rendelkezéseit átültető nemzeti jogszabályokkal áll összefüggésben, és jelentős felügyelt szervezetet vagy természetes személyt érint. Ezek az eljárások az irányítással – így például a belső kontrollrendszerrel –, vezető testületben betöltött

2017-ben az EKB 45 végrehajtási és szankcionálási eljárást folytatott

2017-ben az EKB öt bírságot szabott ki összesen 15,3 millió € értékben, és tökéletesítette végrehajtási és szankcionálási folyamatait

Az INH-k az EKB eljárás indítására irányuló kérelme nyomán az eseteket nemzeti jogszabályaik alapján értékelve 28 bírságot szabtak ki összesen 5,1 millió € értékben

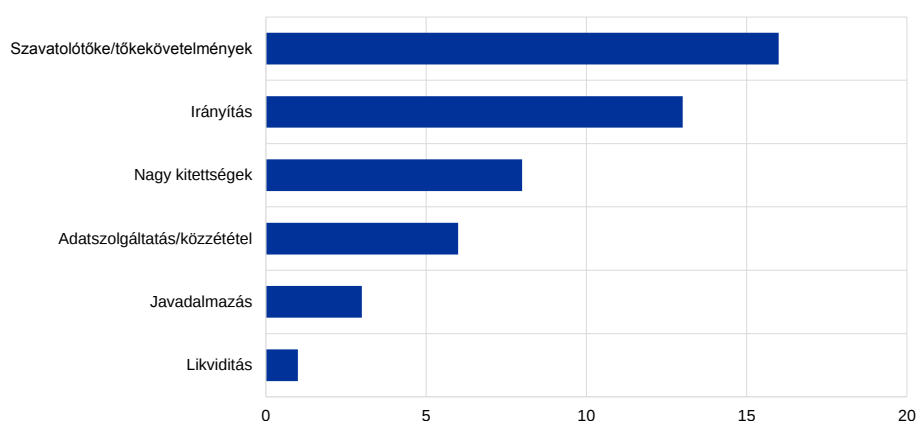
funkcióval és javadalmazással kapcsolatos jogsértések gyanújával kapcsolatosak. 2017-ben az EKB hét ügyben az INH-ktől kérte szankcionálási eljárás kezdeményezését, mivel ezek az ő országos hatáskörükbe tartoztak. Az INH-k az EKB kérelme nyomán az eseteket nemzeti jogszabályaik alapján értékelve három szankciókra vonatkozó határozatot fogadtak el és 28 bírságot szabtak ki összesen 5,1 millió € értékben.

A 2017-ben folytatott végrehajtási eljárás egy EKB-s felügyeleti határozat megszegéséhez kapcsolódott. Ez 2017-ben lezárult, mivel a felügyelt szervezet később eleget tett a határozatnak.

Az EKB által 2017-ben foganatosított végrehajtási és szankcionálási eljárásokban érintett feltételezett jogsértések teljes tematikus csoportosítása a **8. diagramon** látható.

8. diagram

A végrehajtási és szankcionálási eljárásokban érintett feltételezett jogsértések többnyire a szavatolótőkével és a tőkekövetelményekkel kapcsolatosak



Forrás: EKB.

Bűncselekményre vonatkozó megalapozott gyanú esetén az EKB felkéri az érintett INH-t, hogy az ügyet utalja az illetékes szervekhez, amelyek a nemzeti joggal összhangban kivizsgálják, és adott esetben bünvádi eljárást indítanak. 2017-ben öt ilyen felkérést nyújtottunk be az illetékes INH-khoz.

4.2.2

Jogsértések bejelentése az SSM-rendelet 23. cikke alapján: eddigi tapasztalatok

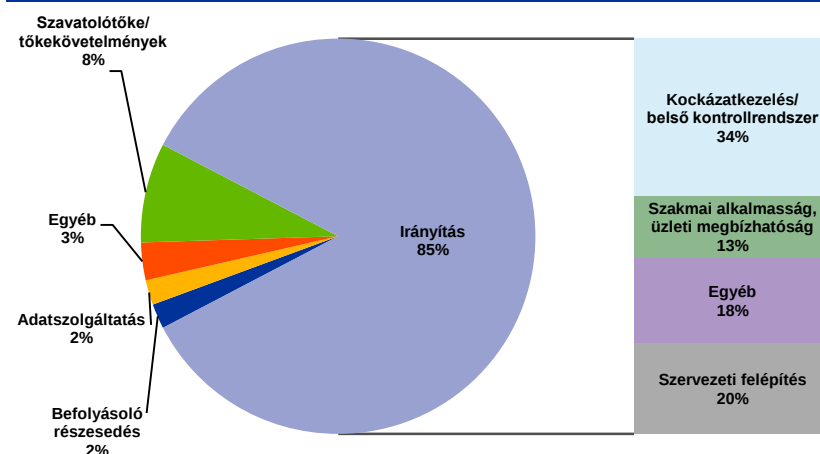
Az EKB köteles hatékony eljárásokat biztosítani, amelyek igénybevétele bármely bejelentheti a vonatkozó uniós jogszabályok megsértését (ezt nevezik visszaélés-jelentésnek, idegen szóval whistle-blowing). Az EKB ennek megfelelően jogsértés-bejelentési mechanizmust hozott létre. Ennek része egy [rögzített struktúrájú internetes felület](#), amelyre az EKB bankfelügyeleti weboldaláról lehet belépni.

2017-ben az EKB-hoz 89 jogsértési bejelentés érkezett az EKB-hoz, ami közel azonos a 2016-os adattal. Ezek közül 61-et a vonatkozó uniós jogszabályok feltételezett megsértése miatt tettek, amelyből 56-ról úgy ítélték meg, hogy az EKB felügyeleti hatáskörébe tartozik, öt pedig az illetékes nemzeti hatóságokéba. A fennmaradó 28 jogsértési bejelentés jórészt prudenciális követelményekhez nem kapcsolódó országos (például fogyasztóvédelmi) ügyekből állt, amelyek kívül esnek a jogsértés-bejelentési mechanizmus hatályán.

A tavalyi évhez hasonlóan a bejelentett feltételezett jogsértések elsősorban irányítási kérdésekkel (85%), valamint a szavatoló tőke és a tőkekövetelmények nem megfelelő kiszámításával (8%) kapcsolatosak. Az ügyek téma szerinti teljes bontása a **9. diagramon** látható. Az irányítási kérdésekkel kapcsolatos problémák elsősorban a kockázatkezelésre és belső kontrollrendszerre, az alkalmassági követelményekre és a szervezeti struktúrára vonatkoztak.⁶⁸

9. diagram

A jogsértés-bejelentési mechanizmus keretében bejelentett feltételezett jogsértések főleg irányítási problémákhoz kapcsolódnak



Forrás: EKB.

A kapott bejelentésekkel kapcsolatban 2017-ben hozott leggyakoribb vizsgálati válaszlépések a következők voltak:

- belső értékelés meglévő dokumentáció alapján (az esetek 47%-ában);
- belső vizsgálat vagy ellenőrzés, illetve dokumentumok, magyarázat kérése a felügyelt szervezettől (az esetek 42%-ában);
- helyszíni vizsgálat (az esetek 11%-ában).

⁶⁸ A „kockázatkezelés és belső kontrollrendszer” azokat a mechanizmusokat és eljárásokat takarja, amelyeket az adott szervezetnek működtetnie kell ahhoz, hogy megfelelően azonosítani, kezelni és jelenteni tudja mindazokat a kockázatokat, amelyekkel ténylegesen szembesül, illetve potenciálisan szembesülhet. A „szervezeti struktúra” arra vonatkozik, hogy az intézmény felelősségi körei mennyire jól körülhatároltak, átláthatóak és következetesek.

5 Szervezeti felépítés: az EKB bankfelügyelete

5.1 A számonkérhetőségi követelmények teljesítése

Az EKB bankfelügyelete továbbra is szorosan együttműködött az Európai Parlamenttel és az Európai Unió Tanácsával

Jelen éves jelentés az SSM-rendeletnek megfelelően az EKB bankfelügyeletének egyik fő számonkérési csatornája. A rendelet előírja, hogy az EKB felügyeleti feladataira megfelelő átláthatósági és számonkérhetőségi követelmények vonatkoznak. Az Európai Parlament és az EKB közötti intézményközi megállapodásban, valamint az EU Tanácsa és az EKB közötti egyetértési megállapodásban részletesen kidolgozott [elszámoltathatósági keretrendszer](#) fenntartása és támogatása 2017-ben is az EKB egyik prioritása volt.

Ami az [Európai Parlamenttel](#) folytatott párbeszédet illeti, a Felügyeleti Testület elnöke 2017-ben felszólalt a Parlament Gazdasági és Monetáris Bizottsága (ECON bizottság) előtt az EKB 2016-os felügyeleti tevékenységéről szóló jelentés bemutatása alkalmával ([március 23.](#)), valamint két rendes meghallgatáson vett részt ([június 19.](#) és [november 9.](#)). Emellett részt vett a bankszektor kockázatsökkentéséről szóló jogszabálycsomag nyilvános meghallgatásán ([április 25.](#)) és az európai parlamenti képviselőkkel folytatott három eseti eszmecsere (március 23., június 19. és november 9.). A legfontosabb megvitatott kérdések a nemteljesítő hitelállomány csökkentését szolgáló intézkedések, a jelentős hitelintézeteket érintő első szanálási és felszámolási ügyek, valamint a bankfelügyeleti terület jogalkotási eljárásai voltak, utóbbiba beleértve a bankunió kiteljesítését is. Ezenkívül a Felügyeleti Testület alelnöke részt vett az ECON bizottság és a Parlament Költségvetési Ellenőrző Bizottsága közös ülésén, amelynek tárgya az Európai Számvevőszék egységes felügyeleti mechanizmusról szóló különjelentése volt (február 13.).

Az EKB 41 választ tett közzé az európai parlamenti képviselők felügyeleti tárgyú kérdéseire

2017 folyamán az EKB 41 választ tett közzé honlapján az európai parlamenti képviselők felügyeleti ügyekben feltett kérdéseire. A levelek többek között a bankfelügyelet jogi keretrendszerét érintették, valamint az EKB sokféle felügyeleti témakörben, például a jelentős pénzügyi intézetek szanálásának és felszámolásának eseteivel és a nemteljesítő hitelekkel kapcsolatban kialakított irányelveit, az EKB jelentős és kevésbé jelentős hitelintézetekkel szemben alkalmazott felügyeleti megközelítését, továbbá a nemzeti hatóságokkal folytatott párbeszédét.

Emellett az intézményközi megállapodással összhangban az EKB rendszeresen eljuttatta az Európai Parlamenthez a felügyeleti testületi ülések jegyzőkönyveit.

Az [EU Tanácsával](#) folytatott együttműködéssel kapcsolatban a Felügyeleti Testület elnöke és alelnöke 2017-ben az eurocsoport hat ülésén vett részt: április 7-én az EKB 2016. évi felügyeleti tevékenységéről szóló jelentést mutatta be, november 6-én pedig további rendszeres eszmecsere vett részt, amelynek témája az EKB felügyeleti feladatainak végrehajtása volt. Az EKB bankfelügyelete az eurocsoport további, január 26-i, június 15-i, július 11-i és december 4-i ülésén is képviseltette

magát. A Felügyeleti Testület elnöke ezenkívül részt vett az ECOFIN Tanács április 7-i nem hivatalos megbeszélésén. A pénzügyminiszterek érdeklődésére számot tartó témák nagyrészt átfedést mutattak az Európai Parlamentben tárgyaltakkal.

Az SSM-rendeletben előírt adatszolgáltatási kötelezettségek részeként az EKB-nak a bankfelügyeletbe bevont képviselői eszmecserét folytattak az országos parlamentek képviselőivel. Emellett az EKB két választ tett közzé honlapján a tagállami parlamenti képviselők kérdéseire.

5.2 Az SSM munkájának felülvizsgálata és ellenőrzése

Az Európai Számvevőszék és az Európai Bizottság is mélyrehatóan vizsgálta az EKB bankfelügyeletének munkáját

Az EKB bankfelügyelete különböző uniós intézmények és szervek, például az Európai Bizottság és az Európai Számvevőszék széles körű felülvizsgálatának tárgyát képezi.

A **Számvevőszék** első ellenőrzésének részeként, amely az „EKB ügyvezetésének hatékonyságát” vizsgálta az SSM-rendelet 20. cikk (7) bekezdésének értelmében, 2016 novemberében különjelentést adott ki „Single Supervisory Mechanism – Good start but further improvements needed” (Egységes felügyeleti mechanizmus – Ígéretes kezdet, de fejlesztésre van szükség) címmel. Az EKB bankfelügyelete 2017-ben a jelentésben megfogalmazott ajánlásokra többek között a következő intézkedésekkel reagált:

- karcsúsította a felügyeleti határozatok elfogadására szolgáló eljárást;
- erősítette az EKB-ból és, általánosabban, a nem a székhely szerinti vagy fogadó INH-ból delegált szakértők részvételét a helyszíni ellenőrzéseken;
- javította a felügyeleti informatikai rendszerek működését;
- további erőforrásokkal látta el az EKB belső ellenőrzési szakterületét.

Emellett jelentős erőforrásokat mozgósított az EKB bankfelügyeletének második számvevőszéki ellenőrzésére, amely elsősorban a válságkezeléssel foglalkozott. Az ellenőrzésről szóló jelentés 2018. január 16-án jelent meg.⁶⁹

Az SSM-rendelet 32. cikkével összhangban az **Európai Bizottság** 2017. október 11-én közzétette az SSM felülvizsgálatáról szóló jelentését⁷⁰ és az azt kísérő szolgálati munkaanyagot⁷¹. A jelentés közzétételét megelőző folyamat során az EKB szorosan együttműködött a Bizottsággal: közel 130 kérdésre válaszolt, és két szakértői szintű közös műhelyfoglalkozást rendezett.

A bizottsági jelentés megállapította, hogy az euroövezetben javult a bankfelügyelet eredményessége, mivel a hitelintézetek integrált felügyelete nyilvánvaló előnyökkel

⁶⁹ A Számvevőszék válságkezelést vizsgáló ellenőrzéséről a 2.1.5 pontban található bővebb információ.

⁷⁰ Lásd: [Jelentés az 1024/2013/EU rendelet szerint létrehozott egységes felügyeleti mechanizmusról](#).

⁷¹ Lásd: [Bizottsági szolgálati munkadokumentum – kísérő dokumentum az 1024/2013/EU rendelet szerint létrehozott egységes felügyeleti mechanizmusról szóló jelentéshez](#).

jár az egyenlő versenyfeltételek és a bizalom terén. A jelentés külön kiemelte, hogy az SSM „számottevő erőfeszítéseket” tett a harmonizáció előmozdításáért, és azért, hogy javítsa a felügyelet minőségét az alapvető területeken, úgymint az SREP, a belső modellek felügyelete, a szakmai alkalmasság és üzleti megbízhatóság értékelése, a közös eljárások, valamint a felügyeleti kollégiumok tekintetében. Emellett üdvözölte az EKB bankfelügyeletének konstruktív szemléletét a (például számvetőségi vagy az IMF végezte) felülvizsgálatok alapján megfogalmazott ajánlások vonatkozásában, sikeres együttműködését más uniós és nemzetközi testületekkel, valamint a felügyeleti határozatokkal kapcsolatos döntéshozatali hatáskörének átruházását, ami várhatóan jelentős javulást idéz elő az EKB felügyeleti döntéshozatalának hatékonysága terén. A Bizottság emellett számos észrevételt és ajánlást fogalmazott meg az SSM működésével kapcsolatban, például az EKB közös szolgálataira vonatkozó biztosítékokról, az átláthatóságról és a felügyeleti díjak arányosságáról. A jelentés arra a következtetésre jutott, hogy ebben a szakaszban nem szükséges az SSM-rendelet módosítása.

5.3 Döntéshozatal

5.3.1 A Felügyeleti Testület és az Irányítóbizottság

Összesen 32 **felügyeleti testületi** ülésre került sor 2017 folyamán. Ebből 22-t Frankfurt am Mainban tartottak, kilencet telekonferencia formájában, egyet pedig Helsinkiben a finn pénzügyi felügyelet (*Finanssivalvonta*) meghívására. 2017-ben a testület a legtöbb határozatát írásbeli eljárás⁷² keretében hozta.

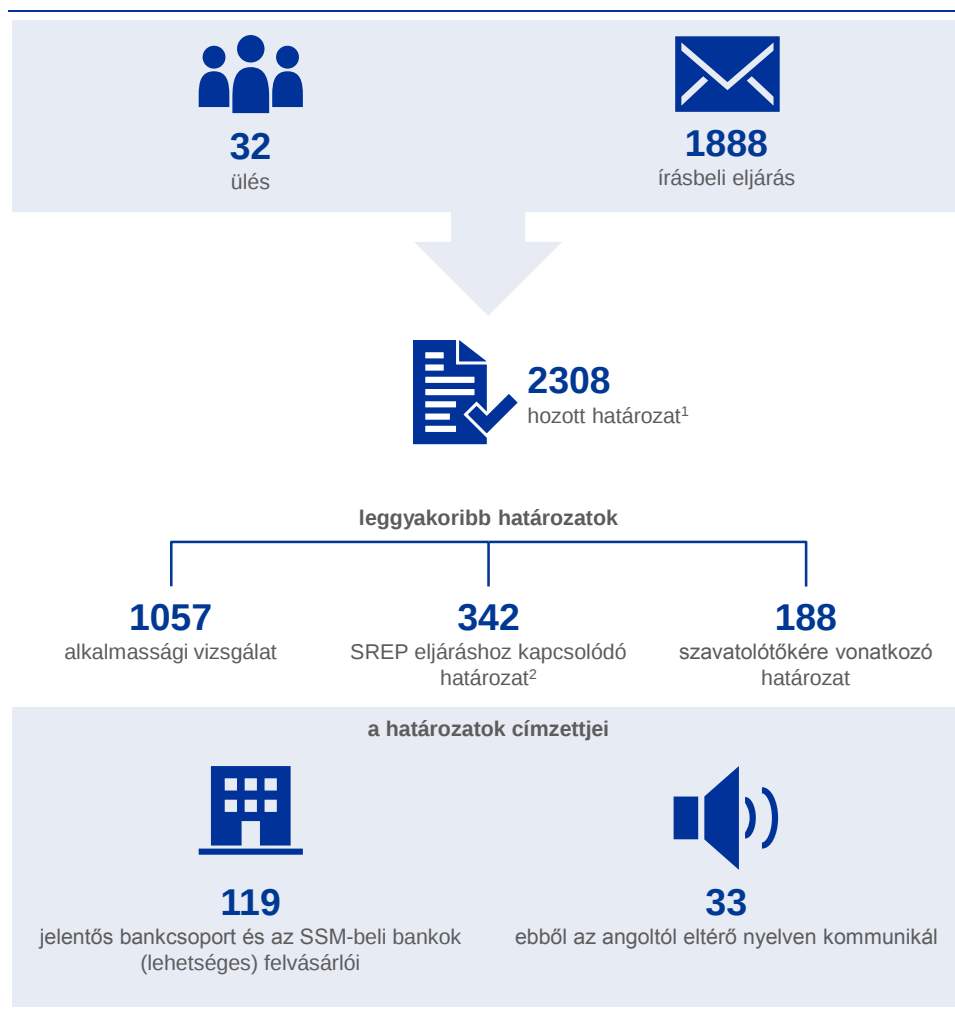
A határozatok nagy többsége az egyes bankokat érintette (lásd a **6. ábrát**), és a kifogásról való lemondáson alapuló eljárással hozták meg. A két lépésből álló folyamat során az egyes határozattervezeteket a Felügyeleti Testület elé bocsátják jóváhagyásra, majd a végleges határozattervezeteket az EKB Kormányzótanácsának kell elfogadnia a kifogásról való lemondáson alapuló eljárás keretében. Az EKB által 2017-ben közvetlenül felügyelt 119 bankcsoport⁷³ közül 33 kérvényezte, hogy a hivatalos EKB-határozatokat az angoltól eltérő hivatalos uniós nyelven olvashassa.

⁷² A **Felügyeleti Testület eljárási szabályzatának** 6.7 bekezdése értelmében a határozathozatal történhet írásbeli eljárással, ha a Felügyeleti Testület legalább három, szavazati joggal bíró tagja nem emel ez ellen kifogást. Kifogás esetén a kérdés a testület soron következő ülésének napirendjére kerül. Az írásbeli eljárás általában legalább öt munkanapot vesz igénybe a Felügyeleti Testület részéről.

⁷³ A jelentős pénzintézetek száma 2017. december 5-én. A felügyelt szervezetek rendszeresen aktualizált jegyzékét **az EKB bankfelügyeleti honlapján** teszik közzé.

6. ábra

A Felügyeleti Testület 2017-ben hozott határozatai



1) Az ábrán feltüntetett számadatok a felügyelt szervezeteknek vagy azok potenciális felvásárlóinak címzett egyes felügyeleti határozatokra, valamint az INH-knak szóló, a jelentős és kevésbé jelentős pénzügyi intézeteket érintő utasításokra vonatkoznak. Egy határozat több felügyeleti jóváhagyást is tartalmazhat. A testület emellett számos horizontális kérdésben (pl. közös módszertanok) és intézményi kérdésben is határozott.

2) A 2017. és a 2018. évi SREP rövid távú vizsgálataival kapcsolatos határozatokat is tartalmazza.

Az egyes bankokra vonatkozó határozatokon felül a Felügyeleti Testület számos horizontális kérdésben is döntött, ezek közül a legfontosabb a felügyelet meghatározott területein alkalmazandó közös módszertanok és feltételrendszerek alkalmazása. Néhány határozatot a Felügyeleti Testület által megbízott ideiglenes csoportok dolgoztak ki, amelyek tagjai az EKB és az INH-k felső vezetői közül kerültek ki. Ezek végezték az előkészületeket a stressztesztekkel, a SREP-módszertannal, a határon átnyúló helyszíni ellenőrzésekkel, a nagy volumenű nemteljesítő hitelekkel és az SSM eljárásainak egyszerűsítésével kapcsolatban.

Felügyeleti Testület



Első sor (balról jobbra): Stelios Georgakis (Yiannos Demetriou helyettesítésére), Anneli Tuominen, Vita Pilsuša (Zoja Razmusa helyettesítésére), Elisa Ferreira, Andreas Dombret, Danièle Nouy, Sabine Lautenschläger, Claude Simon, Pentti Hakkarainen, Ray Vella (a máltai Financial Services Authority részéről), Oliver Bonello

Középső sor (balról jobbra): Ilias Plaskovitis, Renata Bagdonienė (Vytautas Valvoniš helyettesítésére), Mervi Toivanen, Fabio Panetta, Helmut Ettl, Vladimír Dvořák, Norbert Goffinet, Tom Dechaene, Denis Beau, Matej Krumberger (Primož Dolenc helyettesítésére)

Hátsó sor (balról jobbra): Nora Dambure (Pēters Putniņš helyettesítésére), Madis Müller, Kilvar Kessler, Matthias Güldner (Felix Hufeld helyettesítésére), Ed Sibley, Ignazio Angeloni, Andreas Ittner, Javier Alonso, Jan Sijbrand

Elnök	Danièle Nouy
Alelnök	Sabine Lautenschläger
Az EKB képviselői	Ignazio Angeloni Julie Dickson (2017. július 31-ig) Pentti Hakkarainen (2017. február 1. óta)
Belgium	Mathias Dewatripont (Nationale Bank van België/Banque Nationale de Belgique) (2017. május 17-ig) Tom Dechaene (Nationale Bank van België/Banque Nationale de Belgique) (2017. május 18. óta)
Németország	Felix Hufeld (Bundesanstalt für Finanzdienstleistungsaufsicht) Andreas Dombret (Deutsche Bundesbank)
Észtország	Kilvar Kessler (Finantsinspeksioon) Madis Müller (Eesti Pank)
Írország	Ed Sibley (Banc Ceannais na hÉireann/Central Bank of Ireland)
Görögország	Ilias Plaskovitis (Bank of Greece)
Spanyolország	Javier Alonso (Banco de España)
Franciaország	Robert Ophèle (Banque de France) (2017. augusztus 2-ig) Denis Beau (Banque de France) (2017. augusztus 3. óta)
Olaszország	Fabio Panetta (Banca d'Italia)
Ciprus	Yiannos Demetriou (Central Bank of Cyprus)
Lettország	Pēters Putniņš (Finanšu un kapitāla tirgus komisija) Zoja Razmusa (Latvijas Banka)
Litvánia	Vytautas Valvoniš (Lietuvos bankas)
Luxemburg	Claude Simon (Commission de Surveillance du Secteur Financier) Norbert Goffinet (Banque centrale du Luxembourg)
Málta	Karol Gabarretta (Malta Financial Services Authority) (2018. január 18-ig) Alexander Demarco (Bank Ċentrali ta' Malta/Central Bank of Malta) (2017. augusztus 8-ig) Oliver Bonello (Bank Ċentrali ta' Malta/Central Bank of Malta) (2017. augusztus 9. óta)

Hollandia	Jan Sijbrand (De Nederlandsche Bank)
Ausztria	Helmut Ettl (Finanzmarktaufsicht) Andreas Ittner (Oesterreichische Nationalbank)
Portugália	Elisa Ferreira (Banco de Portugal)
Szlovénia	Marko Bošnjak (Banka Slovenije) (2017. március 12-ig) Primož Dolenc (Banka Slovenije) (2017. március 13. óta)
Szlovákia	Vladimír Dvořáček (Národná banka Slovenska)
Finnország	Anneli Tuominen (Finanssivalvonta) Olli Rehn (Suomen Pankki – Finlands Bank) (2017. június 4-ig) Jouni Timonen (Suomen Pankki – Finlands Bank) (2017. június 5-től október 14-ig) Mervi Toivanen (Suomen Pankki – Finlands Bank) (2017. november 21. óta)

Az **Irányítóbizottság** 2017-ben 18 ízben ült össze: 17 alkalommal Frankfurt am Mainban, egyszer pedig Helsinkiben a finn pénzügyi felügyelet (*Finanssivalvonta*) meghívására. Áprilisban megtörtént annak az öt INH-tagnak a szokásos rotációja, akiknek mandátuma egy évre szól.

Továbbá az Irányítóbizottság hat ülést tartott kibővített összetételben, azaz mind a 19 INH vezető képviselőivel kiegészülve. Ebből kettőt Frankfurt am Mainban rendeztek, négyet pedig telekonferencia formájában. Mindegyik központi témája az EKB 2017-ben a banki könyvi kamatlábckockázatról (IRRBB) végzett érzékenységi elemzése, stressztesztje volt.

5.3.2 A döntéshozatali folyamat karcsúsítása

Az EKB a döntéshozatali eljárásának további egyszerűsítése érdekében 2017-ben elfogadta a felügyeleti határozatokra vonatkozó döntéshozatali hatáskörök átruházásának jogi kereteit. Ezek lehetővé teszik, hogy bizonyos típusú felügyeleti határozatokat a Felügyeleti Testület és a Kormányzótanács helyett az EKB felső vezetői fogadjanak el. Az új keretrendszer olyan, rutinjellegű felügyeleti határozatokra alkalmazza, amelyek korlátozott mérlegeléssel járnak, figyelembe véve a felhatalmazáson alapuló döntés lényegességét és hatását, így a Felügyeleti Testület és a Kormányzótanács a bonyolultabb ügyekre összpontosíthatja figyelmét. A hatáskör-átruházási keretrendszer elfogadásával az EKB a Számvevőszék⁷⁴, az Európai Bizottság⁷⁵ és az IMF⁷⁶ által a felügyeleti döntéshozatali folyamat hatékonysága kapcsán felvetett aggályokat is eloszlatta. A Felügyeleti Testület emellett egyszerűsítési csoportot hozott létre, amely levelezni az SSM folyamatainak további felülvizsgálatát annak biztosítása érdekében, hogy határozathozatali és egyéb eljárásai kellően hatékonyak legyenek.

⁷⁴ A Számvevőszék 29/2016. sz. különjelentése: „[Single Supervisory Mechanism - Good start but further improvements needed](#)” (Egységes felügyeleti mechanizmus – Ígéretes kezdet, de fejlesztésre van szükség).

⁷⁵ A Bizottság jelentése az Európai Parlamentnek és a Tanácsnak az 1024/2013/EU rendelet szerint létrehozott egységes felügyeleti mechanizmusról, megjelent: 2017. október 11.

⁷⁶ IMF 16/196 sz. országjelentés, „[Germany: Financial Sector Assessment Program – Detailed Assessment of Observance on the Basel Core Principles for Effective Banking Supervision](#)” (Németország: A pénzügyi szektort értékelő program – Az eredményes bankfelügyeletre vonatkozó bázeli alapelvek tiszteletben tartásának részletes értékelése), 2016. június 29.

Az EKB alternatív szakmai alkalmassági és üzleti megbízhatósági vizsgálati eljárást is jóváhagyott, amely bizonyos feltételek teljesítése esetén megengedi, hogy az EKB kizárólag az INH-k értékelése alapján hozzon határozatot.

A hatáskör-átruházás keretei

A döntéshozatali hatáskörök átruházásának jogi keretei több jogi aktuson alapulnak, amelyek Az Európai Unió Hivatalos Lapjában 2017. június 1-jén jelentek meg.⁷⁷

A hatáskör-átruházás általános keretei⁷⁸ megteremtik a felügyeleti feladatokhoz kapcsolódó döntéshozatali hatáskörök átruházásának lehetőségét. A Kormányzótanács által az Igazgatóság javaslata alapján elfogadott, általános kerethatározat az intézményi kereteket fekteti le, nevezetesen az EKB szervezeti egységei vezetőinek átadott feladatköröket, a felhatalmazáson alapuló határozatok elfogadásának eljárási és jelentési követelményeit. A hatáskör-átruházási határozatokat a Kormányzótanács a kifogásról való lemondáson alapuló eljárással fogadja el, megjelölve azokat a konkrét feltételeket, amelyeknek a felhatalmazáson alapuló felügyeleti határozatok egyes típusai esetében teljesülnie kell. Ezen hatáskör-átruházási határozatokat az EKB Igazgatósága által kiadott határozatok egészítik ki, amelyek kijelölik az EKB szervezeti egységeinek azon vezetőit, akiket felhatalmazáson alapuló határozathozatali hatáskörökkel ruháznak fel (lásd a 7. ábrát).

Az új hatáskör-átruházási keretrendszer kétféle felügyeleti határozatra vonatkozik:

- a szakmai alkalmassági és üzleti megbízhatósági követelmények értékelésére⁷⁹;
- a felügyelt hitelintézetek jelentőségének módosítására⁸⁰.

Az EKB szervezeti egységeinek felhatalmazáson alapuló határozathozatali hatáskörökkel felruházott vezetőit kijelölő határozatokat az Igazgatóság elfogadta⁸¹, így a felhatalmazáson alapuló határozathozatal 2017. június 21. óta hatályban van.

⁷⁷ Lásd: HL L 141, 2017. június 1.

⁷⁸ A döntéshozatali hatáskörök átruházásának általános kerete a felügyeleti feladatokhoz kapcsolódó jogi eszközök tekintetében, [EKB/2016/40 határozat](#).

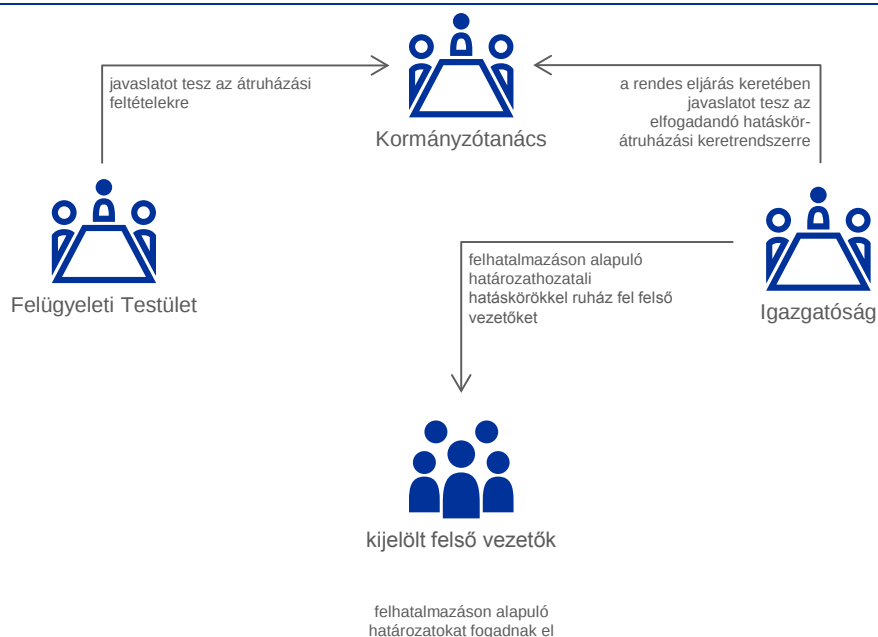
⁷⁹ Határozat a szakmai alkalmasságra és üzleti megbízhatóságra vonatkozó határozatok elfogadásával kapcsolatos hatáskör-átruházásról és a szakmai alkalmassági és üzleti megbízhatósági követelmények értékeléséről, [EKB/2016/42 határozat](#).

⁸⁰ Határozat a felügyelt szervezetek jelentőségére vonatkozó határozatok tekintetében történő hatáskör-átruházásról, [EKB/2016/41 határozat](#).

⁸¹ Határozatok a szakmai alkalmasságra és üzleti megbízhatóságra vonatkozó, felhatalmazáson alapuló határozatokat meghozó szervezeti egységek vezetőinek ([EKB/2017/16 határozat](#)), valamint a felügyelt szervezetek jelentőségére vonatkozó, felhatalmazáson alapuló határozatokat meghozó szervezeti egységek vezetőinek kijelöléséről ([EKB/2017/17 határozat](#)).

7. ábra

A hatáskör-átruházás keretei



A hatáskör-átruházás kereteinek alkalmazása

A szakmai alkalmasságra és üzleti megbízhatóságra vonatkozó határozatok esetében az átruházási folyamat aktiválására vonatkozó döntés lényegében négy feltételtől függ:

1. a felügyelt szervezet méretétől és jellegétől;
2. a határozat várható kimenetelétől;
3. az alkalmassági vizsgálat meghatározott aspektusaitól (például a jó hírnévvel kapcsolatos probléma vagy a pénzügyi szolgáltatásokra vonatkozó rendelkezések be nem tartása miatti közigazgatási szankció);
4. a megfelelő INH javaslatának időben történő benyújtásától.

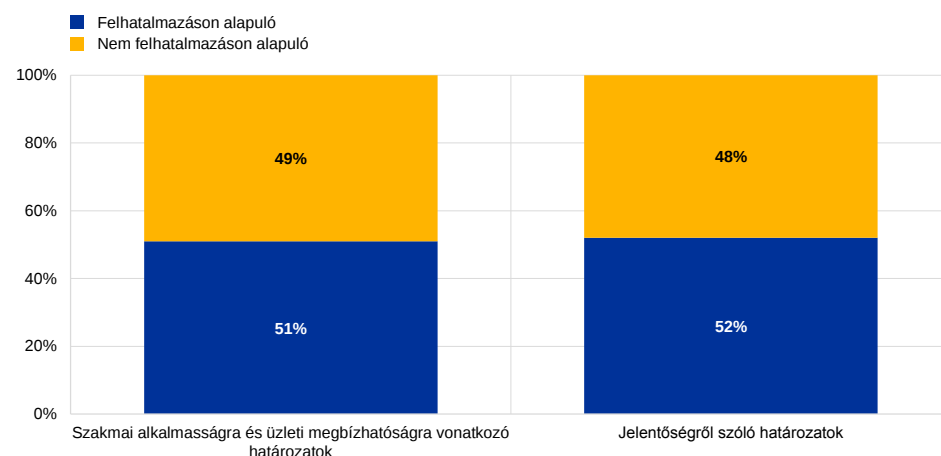
Magát az értékelést a szakmai alkalmasságra és üzleti megbízhatóságra vonatkozó minden döntés esetében (akár felhatalmazáson alapuló, akár nem) a tökekövetelményekről szóló irányelvet átültető nemzeti jogszabályokból eredő kritériumok alapján bonyolítják le; az alkalmassági vizsgálat emellett az [EKB szakmai alkalmassági és üzleti megbízhatósági vizsgálati útmutatóját](#) is figyelembe veszi. 2017 júniusa és decembere között az EKB szakmai alkalmasságra és üzleti megbízhatóságra vonatkozó határozatainak 51%-át hatáskör-átruházással fogadták el (lásd a 10. diagramot).

A felügyelt szervezetek jelentőségének módosítása esetében a hatáskör-átruházási keretrendszer hatékonyabbá teszi a **felügyelt szervezetek jegyzékének** (azaz az EKB közvetlen felügyelete alatt álló hitelintézetek névsorának) rendszeres aktualizálását. Ezen határozatok túlnyomó többsége mindössze a bankcsoport vállalati struktúrájában bekövetkezett változásokat tükrözi; azonban a jogbiztonság és az átláthatóság érdekében szükség van az EKB közvetlen felügyelete alatt álló hitelintézetek pontos nyilvántartására. A felhatalmazáson alapuló határozatok következképpen módosíthatják vagy hatályon kívül helyezhetik az EKB felügyelt szervezetet vagy felügyelt csoportot jelentősnek minősítő határozatát, így alkalmazhatók a csoport szerkezetét érintő legtöbb változásra, illetve a felügyelt szervezet vagy csoport besorolásának jelentősről kevésbé jelentősre való módosítására (az ezzel ellentétes irányú, kevésbé jelentősről jelentőssé minősítésről nem hozható felhatalmazáson alapuló határozat). 2017 júniusa és decembere között az EKB jelentőségre vonatkozó határozatainak 52%-át hatáskör-átruházással fogadták el (lásd a **10. diagramot**).

10. diagram

Felhatalmazáson alapuló és egyéb döntéshozatali eljárással elfogadott határozatok

(százalékos arány)



Forrás: EKB.

A hatáskör-átruházás kereteinek alkalmazása zökkenőmentesen megtörtént. Hatására megfelelő egyensúly alakult ki a felhatalmazáson alapuló, valamint a Felügyeleti Testületnek és a Kormányzótanácsnak benyújtott határozatok között. Ez a „kétsávos”, felhatalmazáson és nem felhatalmazáson alapuló határozatokra bontott döntéshozatali eljárás az erőforrások hatékonyabb felhasználását teszi lehetővé, egyszersmind leegyszerűsíti és felgyorsítja a folyamatokat.

A tervek szerint a hatáskör-átruházási keretrendszer 2018-ban a felügyeleti határozatok más típusaira is kiterjed majd.

5.3.3 Felülvizsgálati Testület

2017-ben a Felülvizsgálati Testületnél négy esetben kérvényezték az EKB felügyeleti határozatainak adminisztratív felülvizsgálatát⁸² (lásd a **6. táblázatot**).

6. táblázat

A felülvizsgálati kérelmek száma

	2017	2016	2015	2014
Megerősített EKB-határozat	4	1	2	2
Pontosított indokolású / módosított EKB-határozat	-	2	4	1
Befogadhatatlan kérelem	-	3	-	-
Visszavont kérelem	-	1	2	1
Függőben lévő vélemény	1	1	-	-
Összesen	5 ¹	8	8	4

Forrás: EKB.

1) A testület négy véleményt fogadott el, amelyből egy felülvizsgálati kérelme 2016 decemberében érkezett. Egy 2017. decemberben benyújtott felülvizsgálati kérelemről folyamatban van a véleményalkotás.

2017-ben a kérelmezők az esetek többségében az adminisztratív testület felülvizsgálata után nem kezdeményeztek bírósági felülvizsgálatot, ezért a testület továbbra is minden érintett fél számára sikeresen csökkentette a felügyeleti határozatok felülvizsgálati költségeit és időigényét. Ez, az „eljárás gazdaságossága”, az uniós jogalkotók egyik fő oka volt a testület létrehozására.⁸³ A felülvizsgálati eljárás – elsősorban a meghallgatás – több lehetőséget nyújt a felügyelt szervezettel folytatott párbeszédre.

Felülvizsgált témakörök és releváns kérdések

A testület által felülvizsgált esetek több témakört és különböző típusú felügyeleti határozatokat érintettek, úgymint a szervezeti irányítás, a felügyeleti követelmények betartása, egy engedély bevonása és közigazgatási szankciók.

Az EKB-határozatok 2017-es felülvizsgálata a korábbi évekhez hasonlóan elsősorban az eljárási szabályok betartásával (ideértve például a jogszerű eljárásmód követelményeit, a tények pontos közlését, megfelelő alap szolgáltatását az indokolásnál és az arányosság elvének való megfelelést), valamint az EKB határozatainak előkészítése során az EKB és az INH-k között folyó együttműködéssel kapcsolatos problémákat érintette. A Felülvizsgálati Testület például úgy vélte, hogy minél kényszerítőbb hatású az intézkedés, annál nagyobb mértékben szükséges az indokolás.

⁸² A Felülvizsgálati Testületnek öt tagja van: Jean-Paul Redouin (elnök), Concetta Brescia Morra (alelnök), Javier Aristegui, André Camilleri és Edgar Meister; valamint két póttag: René Smits és Ivan Šramko.

⁸³ Az SSM-rendelet (64) preambulumbekzdése.

A Felülvizsgálati Testület szerepe az EKB döntéshozatali eljárásában

Az Európai Unió Törvényszéke a Landeskreditbank Baden-Württemberg – Förderbank kontra EKB és a Crédit mutuel Arkéa kontra EKB⁸⁴ ügyekben hozott ítéleteiben kiemelte a Felülvizsgálati Testületnek az EKB döntéshozatali eljárásában betöltött szerepét.

Az SSM-rendelet 32. cikke értelmében az egységes felügyeleti mechanizmusról készített jelentésében⁸⁵ az Európai Bizottság megjegyezte, hogy az érintettek aktívan igénybe vették a felülvizsgálati testületet, és hogy az EKB szerint a testület által megfogalmazott vélemények szélesebb körben hatottak az EKB felügyeleti gyakorlatára, mint az alapjukat képező egyedi esetek.

5.4 Az EKB bankfelügyeletének személyzete

Az EKB bankfelügyeletének kialakítása és feladatainak alakulása során egyértelművé vált, hogy több alapvető feladathoz az eleinte vártnál több erőforrásra lesz szükség.

Miután 2016 és 2017 során többlépcsős folyamatban megemelte a dolgozói létszámot, a Kormányzótanács további 113,5 teljes munkaidősnek megfelelő új pozíciót hagyott jóvá 2017-re az EKB bankfelügyeletének fő szervezeti egységeibe, így a teljes munkaidős alkalmazotti állomány elérte az 1028,5-et. Az újonnan jóváhagyott pozícióknál három szempontot vettek figyelembe:

1. a 2014 óta a feladatok számában történt növekedésből (pl. az EU új válságkezelési keretrendszerének létrehozása) adódó, új munkaerő iránti igényt;
2. az INH-k számára a közös felügyeleti csoportok személyzeti állományával kapcsolatos kötelezettségeik teljesítéséhez szükséges időt;
3. az EKB által megállapított erőforrás-növekedést (pl. az ugyanabba az SSM-en kívüli bankcsoportba tartozó fogadó intézmények felügyeletéből adódó szinergiákat).

A 2017-re jóváhagyott pozíciók a közös szolgálatok (pl. igazgatási, emberi erőforrás, pénzügyi, kommunikációs és jogi szakterületek) SSM-mel kapcsolatos feladatainak munkaerőigényét is fedezték, így ezek összlétszáma 422,5 teljes munkaidős állásnak megfelelő lett.

2017-ben 33 sikeres felvételi eljárást folytattunk le a betöltetlen álláshelyek betöltésére. Az EKB rendes kiválasztási eljárásrendjének megfelelően a jelölteknek

⁸⁴ T-122/15. sz. ügy, Landeskreditbank Baden-Württemberg – Förderbank kontra EKB, 2017. május 16-i ítélet, ECLI:EU:T:2017:337 (fellebbezés folyamatban: C-450/17 P. sz. ügy). T-712/15. és T-52/16. sz. ügy, Crédit mutuel Arkéa kontra EKB, 2017. december 13-i ítélet, ECLI:EU:T:2017:900.

⁸⁵ COM(2017) 591 végleges.

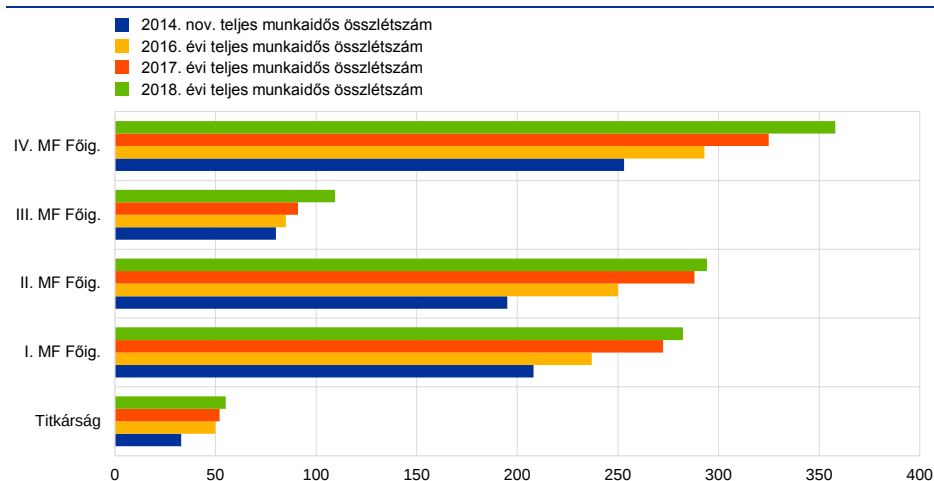
nem csak az előírt szakmai kompetenciákat kellett felmutatniuk, hanem a szükséges magatartásbeli és adott esetben vezetői készségeket is.

A nemek közötti megoszlást illetően a női alkalmazottak aránya némileg emelkedett, és 2017-ben elérte az EKB bankfelügyelete alaptevékenységet ellátó szervezeti egységeiben dolgozó összes határozatlan és határozott idejű szerződéssel foglalkoztatott 40%-át. A vezető beosztású nők aránya az előző évhez képest nem változott (32%). A nem vezetői pozícióban dolgozó nők aránya 2 százalékponttal nőtt az előző évhez képest, így 2017-ben elérte a 42%-ot.

A brexit hatására várhatóan tartósan nő az EKB közvetlen felügyelete alatt álló jelentős hitelintézetek száma, mivel számos bankcsoport tervezi, hogy áttelepül az euroövezetbe. A várható többletmunka kezelése végett a Kormányzótanács a 2018-as évre 70,5 teljes munkaidősnek megfelelő létszámbővítést hagyott jóvá az EKB bankfelügyeletének alaptevékenységet ellátó szervezeti egységei számára. Emellett 2019-re és 2020-ra további erőforrásokat irányzott elő, amit a tényleges folyamatok tükrében felülvizsgál majd. A Kormányzótanács a 2018–20-as időszakra többlépcsős megközelítést alkalmaz a létszámbővítés terén. Ennek célja, hogy a 2018 közepe után feltáruló belső átcsoportosítási lehetőségek és a munkamennyiség tényleges növekedése alapján pontosítsa a munkaerőigényre vonatkozó becsléseket.

11. diagram

Az EKB legfontosabb bankfelügyeleti szakterületei számára jóváhagyott (teljes munkaidősnek megfelelő) pozíciók megoszlása a 2014–18-as időszakban



Forrás: EKB.

A feladatok alakulása és az SSM szervezetének fejlődése miatt létfontosságú, hogy az intézmény emberierőforrás-gazdálkodása is tökéletesedjen. Az INH-kkal folytatott fokozottabb együttműködés erősítése érdekében 2017-ben továbbfejlesztették az SSM továbbképzési tantervét és az SSM gyakornoki programját. Ezenkívül kidolgozták a közös felügyeleti csoportok rotációs rendjét, és több szervezeti változásról is megállapodás született.

Az EKB legfontosabb bankfelügyeleti szakterületeinek átszervezése

A célból, hogy helyreálljon az EKB bankfelügyeletének szervezeti egységeinek mérete közötti egyensúly, valamint az intézményi struktúra megfeleljen a bevált gyakorlatnak és a helyes szervezetrányítás elveinek, 2017 végén szervezeti átalakításról született megállapodás: ennek értelmében az engedélyeztetési, a végrehajtási és szankcionálási, valamint a felügyeleti minőségbiztosítási osztály a IV. Mikroprudenciális Felügyeleti Főigazgatóságtól a Felügyeleti Testület titkárságához kerül át. A 2018 februárjában megvalósított átszervezés elősegíti a feladatkörök világosabb elkülönítését, és javítja a szervezetrányítást, mivel leválasztja a minőségbiztosítást, a belső kontrollt és ellenőrzést az alapvető horizontális prudenciális szervezeti egységekről.

Az SSM továbbképzési tanterve

Az európai bankfelügyelet hatékonysága szempontjából fontos, hogy mind az EKB, mind az INH-k szakértői fel legyenek vértelve a szükséges készségekkel, és folyamatosan fejleszthessék képességeiket. Az SSM felügyeleti munkatársainak továbbképzésére vonatkozó egységes megközelítés kidolgozása hozzájárult a konzisztens felügyeleti szemlélethez és a közös felügyeleti kultúrához. Emellett lehetővé tette a méretgazdaságosság kihasználását és a szaktudás átadását az SSM-en belül.

Az SSM továbbképzési tantervének 2016. szeptemberi bevezetése óta 83 rendszerszintű tanfolyamon lehetett részt venni, összesen 269 alkalommal. A továbbképzés körülbelül 41%-át az INH-k szervezték, összhangban azzal a kezdeti átfogó céllal, hogy rendszerszinten alkalmazott központi tanterv valósuljon meg. Az egész rendszerre kiterjedő kurzusokon 2016 és 2017 szeptembere között 2800 fő vett részt. Közel fele-fele arányban érkeztek az INH-któl (48%) és az EKB-tól (52%). 2018-ra a továbbképzések kínálata a helyszíni ellenőrzésben részt vevő szakértők érdeklődésére számot tartó speciális tanfolyamokkal bővült. Emellett a képzési módok szélesebb köre lesz elérhető, például az e-képzés és a videotanfolyam is.

Az SSM gyakornoki programja

Az SSM 2016-ban indított gyakornoki programja egyedülálló lehetőséget kínál a friss diplomások számára, hogy első kézből szerezzenek tapasztalatot az EKB-ban és egy-két INH-ban. A program elősegíti a közös felügyeleti kultúra ápolását és az egész SSM számára rendelkezésre álló tehetséges szakembergárda kialakítását; a gyakornoki idő leteltével ugyanis számos résztvevő az EKB vagy az INH-k munkatársa lett.

A gyakornokok első csoportjától és a közös felügyeleti csoportok koordinátoraitól kapott visszajelzések alapján a program kis mértékben módosult, hogy a résztvevők több technikai képzést kapjanak. A 31 fős második csoport 2017 októberében indult.

Rotáció az SSM-ben

Az európai bankfelügyeletben az EKB közös felügyeleti csoportokban részt vevő szakértőire vonatkozó rotációs rend van érvényben az úgynevezett „szabályozói csapda” (supervisory capture) elkerülése és a magas színvonalú felügyelet fenntartása érdekében. A rotáció ezenfelül szakmai előmeneteli lehetőségnek is tekinthető, ugyanakkor alkalmat kínál a munkatársak számára a felügyeleti szaktudásuk bővítésére. 2016-ban és 2017-ben a közös felügyeleti csoportok több mint 20 koordinátora került új csoport élére. Az ennek során szerzett általános pozitív tapasztalatokat figyelembe véve 2017-ben az SSM közös felügyeleti csoportjainak minden tagjára vonatkozó rotációs rendszer lépett életbe. Ennek keretében évente rotációra kerül sor azon munkatársak esetében, akik három–öt évig ugyanabban a csoportban dolgoztak. Az első teljes körű személycsere 2018. január 1-jén ment végbe, melynek során 53 szakértő került másik csoportba.

A „Supervisors Connect” előkészítése

„Supervisors Connect” – az első ilyen jellegű és méretű belső SSM-rendezvény

A „Supervisors Connect” az EKB bankfelügyeletének szervezésében az INH-k, NKB-k és az EKB munkatársai számára rendezett, felügyelői kapcsolatépítő esemény. Első alkalommal Frankfurt am Mainban, az EKB székházában kerül rá sor, 2018. április 17. és 19. között.

A rendezvény célja, hogy az euroövezeti felügyeleti szakértők kétéves találkozáival tovább formálja az európai felügyeleti kultúrát. Elsősorban azoknak az INH-munkatársaknak szól, akik, noha jelentős mértékben kiveszik a részüket az SSM-mel kapcsolatos munkából, csak időnként fordulnak meg Frankfurtban. Elsődleges célközönségként a következő személyzeti csoportokat határoztuk meg: a közös felügyeleti csoportok koordinátorai és alkoordinátorai; a kevésbé jelentős pénzügyi intézetek felügyeletéért felelős felső vezetés tagjai; a horizontális hálózatok elnökei és rangidős tagjai; a Felügyeleti Testület üléseinek előkészítésével megbízott, szakértői szintű alkalmazottak (azaz SSM-koordinátorok).

A 350 résztvevőből várhatóan 75% az INH-ktől vagy NKB-ktől, 25% pedig az EKB-től érkezik.

A rendezvény programjának kialakításával az EKB 2017 májusában irányítócsoporthoz bízott meg, amely öt szervezeti egység és a Kommunikációs Főigazgatóság képviselőiből áll.

A „Supervisors Connect” rendezvényt a közönsége alakítja. Ennélfogva számos résztvevő egyben előadó vagy moderátor is lesz a releváns témákat, úgymint a digitalizációt, a kiberbiztonsági kockázatot, a brexit hatását és a bankok jövődelmezőségének nehézségeit boncolgató pódiumbeszélgetéseken.

5.5 A magatartási kódex végrehajtása

Az SSM-rendelet 19. cikkének (3) bekezdése értelmében az EKB-nak **magatartási kódexet** kell kidolgoznia a személyzete és vezetősége bankfelügyeletben érintett tagjai számára, amely választ ad az összeférhetetlenséggel kapcsolatban felmerülő kérdésekre. A vonatkozó rendelkezéseket az EKB etikai feltételrendszere tartalmazza, amelynek végrehajtásáról a Jogkövetési és Szervezetirányítási Iroda gondoskodik. Emellett tanácsadást nyújt az EKB személyzetének etikai kérdésekben.

A személyzet tagjainak szakmai etikai és feddhetetlenségi tárgyú további tájékoztatása és a szilárd etikus szervezeti kultúra kialakítása céljából 2017-ben szakmai műhelyeket és kötelező e-képzési programot vezettünk be. A programot 2017 első negyedében a bankfelügyelet területén dolgozó minden munkavállalónk sikeresen elvégezte.

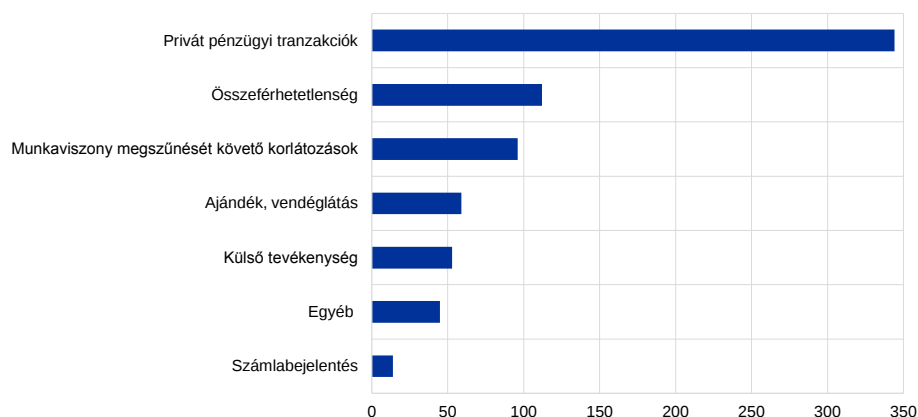


Több mint 2000
beadványt kapott a
Jogkövetési és
Szervezetirányítási Iroda
2017-ben

A Jogkövetési és Szervezetirányítási Iroda 2017 során több mint 2000 beadványt kapott az EKB alkalmazottaitól különféle témákban. Ezek egyharmada az EKB bankfelügyeletének munkavállalóitól származott. A beadványok közel fele magánjellegű pénzügyi tranzakciót érintett, ennél kisebb arányban szerepeltek köztük az összeférhetlenségi és a munkaviszony megszűnését követő korlátozásokra vonatkozó kérdések (lásd a **12. diagramot**). A beadványok arra engednek következtetni, hogy az EKB munkavállalói körében nőtt az etikai tudatosság. Korlátozott számú olyan esetre derült fény, amely megsértette az előírásokat; durván egyharmaduk kapcsolódott az EKB bankfelügyeletének munkatársaihoz és vezetőihez. Egyik esetben sem történt szándékos kötelességszegés vagy más súlyos jogsértés.

12. diagram

Az EKB bankfelügyeletének munkavállalóitól 2017 során érkezett beadványok áttekintése



Forrás: EKB.

Azok közül a bankfelügyeletben dolgozó alkalmazottak vagy vezetők közül, akik 2017-ben nyújtották be lemondásukat, három esetében volt szükség az etikai feltételrendszerben előírt várakozási idő alkalmazására. Ebből kettő az SSM olyan

vezetője volt, aki horizontális funkciót töltött be, és pénzügyi vállalathoz távozott. Mindkettejükre három-három hónapos várakozási idő vonatkozott. A harmadik vezető olyan pénzügyi vállalatnál helyezkedett el, amelynek felügyeletéért nem volt felelős, illetve nem vett részt a felügyeletében, így ténylegesen hat hónapos várakozási időt kellett betartania.

Az EKB célja a megfelelő vállalati és etikai kultúra kialakítása az SSM-en belül, ezért ellenőrizte, milyen intézkedéseket hoztak az INH-k annak érdekében, hogy betartsák az [EKB iránymutatását](#). Az iránymutatást, amely meghatározza az EKB és az INH-k számára az etikai feltételrendszer közös elveit, – néhány ritka kivétellel – maradéktalanul végrehajtották. Az iránymutatás összehangolt alkalmazásának megkönnyítése és az etikai normák fokozottabb konvergenciájának középtávú elérése érdekében a Kormányzótanács külön etikai és jogkövetési munkacsoportot hozott létre.

Az EKB Etikai Bizottsága az EKB döntéshozó testületei tagjainak nyújt etikai tanácsadást. 2017-ben 11 SSM-mel kapcsolatos véleményt bocsátott ki, amelyek többsége olyan szakmai tevékenységre vonatkozott, amelyet az illetők megbízatásuk megszűnése után állami vagy nemzetközi szervezetnél vagy a pénzügyi szektoron kívüli vállalatnál végeztek. Az Etikai Bizottság két esetben az EKB Felügyeleti Testülete olyan korábbi póttagjaira vonatkozó várakozási idővel kapcsolatban adott eligazítást, akik hitelintézetnél vállaltak megbízatást, egy esetben pedig olyan felügyeleti testületi tag várakozási idejéről, aki nem banki pénzintézettel létesített munkaviszonyt. Emellett a Felügyeleti Testület egyik tagjának személyes minőségben vállalt új, külső tevékenységét is vizsgálta.

5.6 A monetáris politikai és felügyeleti feladatok elkülönítésére vonatkozó alapelv alkalmazása

Az SSM-rendelet előírja az EKB számára, hogy a bankfelügyeleti feladatkörét a monetáris politikai feladatainak sérelme nélkül és ezektől elkülönítve lássa el.

5.6.1 Alkalmazás az információcsere és a döntéshozatal terén

2017 folyamán a monetáris politikai és felügyeleti feladatok elkülönítésére vonatkozó alapelv alkalmazása főként a különféle döntéshozó szakterületek közötti információcserét érintette.⁸⁶ Az Európai Központi Bank monetáris politikai és felügyeleti funkciói közötti elkülönítés végrehajtásáról szóló EKB/2014/39 határozattal összhangban az információcsere a „szükséges ismeret” követelménye vonatkozott, azaz minden szakterületnek bizonyítania kellett, hogy a kért információra a szakpolitikai célok elérése érdekében szüksége van. A legtöbb esetben a bizalmas információkhoz való hozzáférést közvetlenül az EKB-nak az a szakterülete engedélyezte, amely az adott információ fölött rendelkezett. Ez az

⁸⁶ Az EKB/2014/39 határozatban a szervezeti aspektusokkal kapcsolatos rendelkezések is szerepelnek.

EKB/2014/39 határozattal összhangban történt, amely megengedi, hogy a szakpolitikai funkciók közvetlen hozzáférést biztosítsanak nem szakpolitikai szenzitív információkhoz vagy anonimizált adatokra vonatkozó információkhoz; nem volt szükség arra, hogy az Igazgatóság a lehetséges összeférhetetlenség megoldása érdekében beavatkozzon. Az EKB/2014/39 határozat értelmében néhány esetben mégis szükségessé vált az Igazgatóság közbenjárása az egyes bankokra vonatkozó nem anonimizált információk (azaz egyedi FINREP vagy COREP sablonok⁸⁷, illetve egyéb nyers adatok) vagy más, gazdaságpolitikai szempontból érzékeny értékelések megosztásának engedélyezéséhez. Az adatokhoz való hozzáférést az üzleti indokoltság vizsgálata után illetékességi alapon, korlátozott ideig megadták annak érdekében, hogy minden időben érvényesüljön a szükséges ismeret követelménye.

A döntéshozói szinten érvényesülő elkülönítéssel kapcsolatban nem merült fel aggály, és a Közvetítő Testületnek sem kellett közbeavatkoznia.

5.6.2 A közös szolgálatok igénybevétele

A „közös szolgálatok” koncepciója fontos szerepet tölt be az SSM működésében. Ennek lényege, hogy az EKB bizonyos szervezeti egységei mind az EKB monetáris, mind felügyeleti funkciója számára támogatást nyújthatnak. A közös szolgálatok létrehozása a hatékony és eredményes szolgáltatásnyújtás érdekében történt, azzal a céllal, hogy ne keletkezzen dupla kapacitás azokon a területeken, ahol a technikai természetű közös támogatás nem vezet összeférhetetlenséghez az EKB két szakpolitikai területe között. Noha ezt a távlati megoldást a párhuzamos munkavégzés minimalizálása érdekében alkalmazza, a közös szolgálatok koncepciója lehetővé tette az EKB számára, hogy gyorsabban lássa el erőforrásokkal a felügyeleti funkciót, és lezorítsa a költségeket, különösen a kiépítés szakaszában. Emellett elősegítette az EKB-n belül a makrogazdasági és pénzügyi stabilitási kérdésekkel kapcsolatban rendelkezésre álló tapasztalatok kiaknázását, valamint az információgyűjtési és adminisztratív feladatok megkettőződésének visszafogását. Ugyanez a szempont tükröződik az EKB/2014/39 határozat 14. preambulumbekzdésében, amely így fogalmaz: „[...] a monetáris politikai és a felügyeleti funkció hatékony elkülönítése nem akadályozhatja meg a két szakpolitikai funkció azonos intézményen belül történő egyesítésének eredményeként várható előnyök kiaknázását, amikor ez lehetséges és kívánatos [...]”.

Az EKB 2017-ben megvizsgálta a szervezeti egységeinek tevékenységét, és tovább pontosította a közös szolgálatok meghatározását. Ezzel az volt a célja, hogy a 2014 óta gyűjtött tapasztalatok alapján tovább javítsa a közös szolgálatok koncepciójának

⁸⁷ A FINREP (pénzügyi beszámolósi rendszer) és a COREP (egységes jelentéstételi rendszer) az EBH végrehajtás-technikai standardjainak (ITS) része. A FINREP pénzügyi információk gyűjtésére szolgáló rendszer, amelynek keretében a banki intézmények éves pénzügyi kimutatásukat (mérleg, eredménykimutatás, részletes mellékletek) standardizált formában készítik el. A COREP szintén standardizált formában gyűjti az 1. pillér kiszámítására vonatkozó információkat, vagyis a saját tőkével, a levonásokkal és a tőkekövetelményekkel (hitel-, piaci és működési kockázat), valamint a nagy kockázati kitettséggel kapcsolatos adatokat.

gyakorlati megvalósítását, és hogy végrehajtsa a közös szolgálatok használatával járó potenciális kockázatokról szóló számvevőszéki ajánlást.

A „közös szolgálatként” kijelölt szervezeti egységek:

1. mind a központi banki, mind a bankfelügyeleti funkció javát szolgáló kisegítő feladatokat látnak el;
2. mind a központi banki, mind a bankfelügyeleti funkció javát szolgáló alapvető feladatokat végeznek, feltéve, hogy ezek a feladatok támogató szolgáltatásnak számítanak, és nem idéznek elő összeférhetetlenséget.

A fenti meghatározás alkalmazásával és az EKB szervezeti felépítésének figyelembevételével a közös szolgálatnak tekintendő szervezeti egységek a következők: belső ellenőrzés, igazgatás, kommunikáció, pénzügy, emberi erőforrások, információs rendszerek, titkárság, szervezeti eredményesség, működési kockázat és üzletmenet-folytonosság kezelése, jogi szolgálatok és statisztika.

A közös szolgálatok használatából eredő potenciális kockázatok felmérése megerősítette, hogy a meghozott intézkedések kielégítő mértékben mérséklék a meghatározott potenciális kockázatok.

Ami annak elméleti kockázatát illeti, hogy a közös szolgálatok használata olyan összeférhetlenséget okozhatna, amely veszélyeztethetné az EKB döntéshozatali folyamatait, gondoskodtunk arról, hogy a közös szolgáltatást nyújtó szervezeti egységek túlnyomó többsége vagy ne rendelkezzen számottevő információval, vagy ne álljon módjában – rendes tevékenysége részeként –, hogy bármely szakpolitika alakítását befolyásolja. A fennmaradó szervezeti egységekben az elkülönítési elvet alkalmaztuk.

A (például munkaerő-felvételi, fordítási, informatikai) kérelmek nem kiegyensúlyozott kezelésének kockázatát – ami a központi banki vagy a bankfelügyeleti területtől érkező kérelmek helytelen rangsorolása miatt fordulhat elő – minden közös szolgáltatást nyújtó szervezeti egységnél különféle intézkedésekkel tartják ellenőrzés alatt. Ilyen intézkedés többek között az igények rendszeres felmérése és tervezése, külső szolgáltató igénybevételének lehetősége az erőforrások szűkössége esetén, illetve az ügyfelek és szolgáltatók közötti párbeszédet megkönnyítő külön fórum.

Ezen túlmenően, 2016-ban az összes szervezeti egységet lefedő, a teljes intézményre kiterjedő stratégiai tervezési szemléletet vezettünk be, melynek keretében hivatalos eljárást alakítottunk ki, amely tekintetbe veszi a különböző szervezeti egységek pénzügyi és létszámigényeit. Ennek eredménye tükröződik az EKB költségvetésében, amelyben a felügyeleti feladatokra fordított kiadások elkülönítve azonosíthatók, és amelyről a jóváhagyása előtt egyeztetnek a Felügyeleti Testület elnökével és alelnökével.

4. keretes írás

Az európai bankfelügyelet előtt álló kihívások a többnyelvű kommunikáció terén

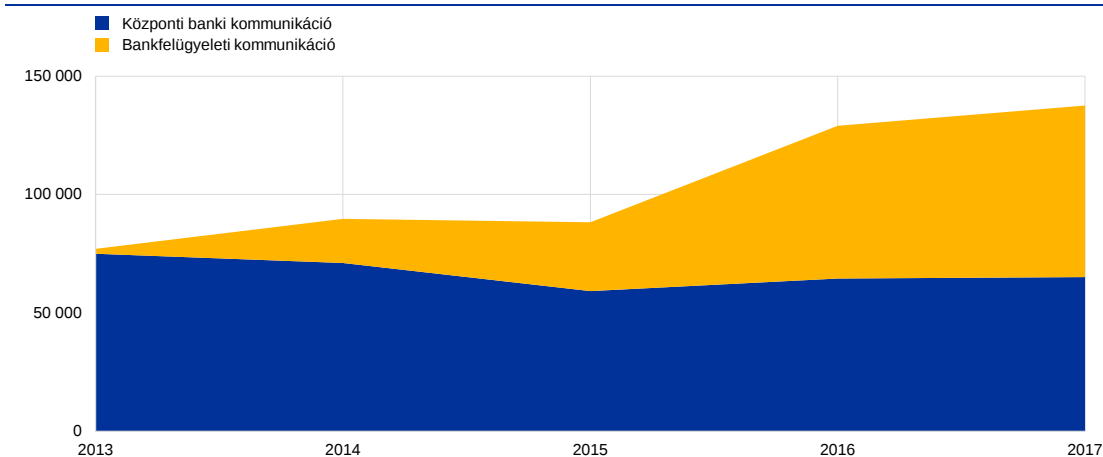
Az EKB arra törekszik, hogy az euroövezetben és az EU-ban minden releváns érintett számára érthető és hozzáférhető formában kommunikáljon. E célból minden szükséges és jogszabályban előírt információt az angolon kívül további nyelveken is rendelkezésre bocsát. Ez 1998 óta az EKB külső kommunikációjának állandó jellemzője. Amióta az EKB 2014-ben átvette az európai bankfelügyelet irányítását, ez új területre, nevezetesen az EKB és a felügyelete alatt álló szervezetek közötti kommunikációra is kiterjed.

Az SSM-rendelet értelmében az EKB közvetlen felügyelete alatt álló pénzügyintézetek jogosultak arra, hogy megválasszák a kommunikáció nyelvét. Mintegy 40 bank határozott úgy, hogy él ezzel a joggal, és nem angol nyelven kommunikál az EKB-val. Közülük a legtöbb, 22 bank a német nyelvet választotta. Ez az EKB részéről a fordítási szolgáltatások iránti igény jelentős növekedésével járt. Csak 2017-ben körülbelül 72 500 oldalt fordítottak angolra és angolról a felügyeleti kommunikáció részeként.

A növekedés kezelése végett nem csupán az EKB fordítási szolgáltatásokat végző munkatársainak létszámát kellett megemelni, hanem az üzleti modelljét is módosítani kellett, hogy a kapacitások rövid időn belül is rugalmasan bővíthetők legyenek, és kielégítsék a jóval nagyobb fordítási igényt. A bank felügyeleti és központi banki pillérét egyaránt kiszolgáló közös szolgálatokra épülő modell jelentősen hatékonyabbnak bizonyult, mint az SSM részére nyújtott külön nyelvi szolgáltatások modellje.

A táblázat

Az EKB nyelvi szolgáltatásai iránti igény, 2013–17



Forrás: EKB.

Kiemelten fontos, hogy a bankfelügyelet területén minőségi EKB-jogszabályok és bírósági ügyiratok keletkezzenek, mind angolul, mind az SSM többi releváns nyelvén. Minden érintett szereplő – különös tekintettel az uniós állampolgárokat – jobban képes megérteni és értelmezni a jogait és kötelezettségeit, ha az EKB jogi dokumentumai az EU minden érintett hivatalos nyelvén egyértelműek, következetesek és tömörök, továbbá megfelelnek az EU jogszabály-szövegezési és jogi fordítási szabályainak.

A bankfelügyeleti témájú jogi szövegek lektorálása és fordítása iránti igény 2017-ben összesen 23 450 oldalt tett ki (a jogi területen kívüli lektoráláson és fordításon felül), amelyből:

- 6000 oldalnyi volt az SSM minden hivatalos uniós nyelvre lefordítandó jogi aktusa;
- 5150 oldalnyi volt az angol nyelven lektorálandó jogi dokumentum;
- 12 300 oldalnyi volt a meghatározott euroövezeti nyelvekre lefordítandó jogi dokumentum.

Ami az egyedi felügyeleti határozatokat és az SSM-mel kapcsolatos egyéb dokumentumokat illeti, az EKB-ban 4260 oldal jogi fordítás született német, 2790 oldal francia, 2060 oldal angol, valamint 1740 oldal a többi euroövezeti nyelvre.

5.7 Adatszolgáltatási keretrendszer és információkezelés

5.7.1 Az adatszolgáltatási keretrendszerrel kapcsolatos fejlemények

Az SSM-keretrendelet értelmében az EKB feladata, hogy megszervezze a felügyelt hitelintézetek által szolgáltatott adatok összegyűjtését és minőség-ellenőrzését.⁸⁸ A tevékenység fő célja az, hogy az SSM megbízható és pontos felügyeleti adatokkal rendelkezzen,

A felügyeleti adatok gyűjtése lépcsőzetes megközelítéssel, az INH-k bevonásával zajlik

Az adatáramlás „lépcsőzetes megközelítésben”⁸⁹ folyik, azaz az EKB szorosan együttműködik az INH-kkal, amelyekhez elsőként jutnak el a hitelintézetek prudenciális jelentései, és amelyek az adatok első minőség-ellenőrzését végzik. Az EKB-nak történő közvetlen adatszolgáltatás esetén a bank a felügyelt szervezetekkel is közvetlen együttműködést folytat.

A lépcsőzetes megközelítés jelenleg két külön – rövid és hosszú – időtávra bontott formában továbbfejlesztés alatt áll. A rövid távú megközelítés értelmében az INH-knak az EKB által megszabott határidőig kell az EKB felé továbbítani az adatokat, függetlenül attól, hogy van-e függőben hiba az ellenőrzési szabályok szerint. A megközelítés célja, hogy (i) a bankok jelentéseinek benyújtása és az SSM-felügyelők adatokhoz való hozzáférése közötti időkülönbséget csökkentse, továbbá (ii) az INH-k és az EKB adatbázisainak tartalmát összehangolja. Az INH-kat felkértük, hogy 2017 második negyedétől az összes keletkező adatra alkalmazzák a rövid távú megoldást. A hosszú távú megközelítés az egyes INH-k bevált gyakorlatának meghatározására és harmonizálására törekszik. A felügyelt szervezetek felügyeleti adatainak gyűjtésére és ezen adatoknak az EKB részére való továbbítására alkalmazott módszerek összehangolása jelenleg megbeszélés tárgya.

⁸⁸ Az SSM-keretrendelet 140. cikkének (4) bekezdése.

⁸⁹ A „lépcsőzetes megközelítés” azt a keretrendszert jelenti, amely a felügyeleti adatoknak a bankoktól az INH-khoz, onnan az EKB-hoz, majd az EKB-tól az EBH-hoz továbbítását szabályozza.

A felügyeleti adatokat megosztják az érdekeltekkel

Az EKB-tól az adatok az SSM információkezelő rendszerébe (IMAS) kerülnek, hogy az olyan végfelhasználók számára is elérhetőek legyenek, mint a közös felügyeleti csoportok és az EKB bankfelügyeletén belüli horizontális funkciók. Néhány intézmény (elsősorban jelentős hitelintézetek) kiválasztott adatait a beérkezésük után az EBH-hoz és az SRB-hez is továbbítják.

Az adatgyűjtés változó gyakorisággal történhet: havonta, negyedévente, félévente és évente. Az adatok (amennyiben rendelkezésre állnak) a 2014. decemberi referencia-időszaktól elérhetőek.

2017 folyamán és az alapul szolgáló jogszabályok⁹⁰ hivatalos kihirdetését követően a felügyeleti adatállomány a felügyeleti összehasonlító elemzésről és a finanszírozási tervekről szóló adatokkal, valamint a FINREP adatszolgáltatási keretrendszer változásaival gazdagodott.

A felügyeleti adatokon minőségvizsgálatot végeznek

Az EKB mind az EBH által közzétett végrehajtás-technikai standardok szerint, mind az eseti, rövid távú ellenőrzések keretében továbbított felügyeleti adatok minőségét vizsgálja. Ebben kulcsszerepet tölt be a hitelintézetekre bontott adatminőségi tájékoztató rendszer, amely felhasználóbarát értékelést és összegzést nyújt az egyes intézmények által szolgáltatott felügyeleti adatok minőségéről. A tájékoztató rendszer 2017 folyamán átfogó fejlesztésen esett át, azzal a céllal, hogy információt nyújtson a fő adatminőségi mutatókról, és megkönnyítse az adatminőségi problémákról folytatott párbeszédet a felügyelet és a felügyelt szervezetek között.

Az összesített felügyeleti adatok és a 3. pillér szerint közzétett adatok megjelennek az EKB bankfelügyeleti honlapján

Az EKB a tájékoztató rendszereken kívül rendszeres felügyeleti adatállományokat, főbb kockázati mutatókat, jelentéseket és beszámolókat tesz közzé a felügyelők részére. Ezenfelül a konszolidáció legmagasabb szintjén levő jelentős hitelintézetekre vonatkozó aggregált banki adatok minden negyedévben megjelennek az EKB bankfelügyeleti weboldalon.⁹¹ 2017-ben az adatbázist átfogóan bővítették a tőkeáttételi mutatóra és a likviditásfedezeti rátára vonatkozó további statisztikákkal, valamint részletesebb (pl. földrajzi és banki besorolás szerinti) bontást alkalmaztak. Az EKB emellett minden évben banki szintű fizetőképességi és tőkeáttételi mutatókat tesz közzé, amelyekről a bankok a 3. pillér szerinti követelményeknek megfelelően tájékoztatják.

5.7.2 Információkezelés az SSM-ben – IMAS

2017 az SSM információkezelő rendszere (IMAS) jelentős fejlődésen ment át.

Új, az SSM meghatározott folyamatait hathatósabban támogató modulokat fejlesztettek hozzá: például részei lettek az SSM belső modellekkel kapcsolatos

⁹⁰ Jogi aktusok: Az EKB határozata az összehasonlító elemzés bevonásáról: az EKB (EU) 2017/1493 határozata az EKB/2014/29 határozat összehasonlító elemzéssel való bővítéséről (EKB/2017/23); Az EKB határozata a finanszírozási tervekről: az EKB (EU) 2017/1198 határozata a finanszírozási tervek illetékes nemzeti hatóságok általi jelentéséről (EKB/2017/21); az EKB FINREP-rendeletének módosítása: Az EKB (EU) 2017/1538 rendelete a pénzügyi információkra vonatkozó felügyeleti adatszolgáltatásról szóló (EU) 2015/534 rendelet módosításáról (EKB/2017/25), és az EKB (EU) 2017/1539 rendelete (EKB/2017/26).

⁹¹ Lásd: [Az SSM banki statisztikái](#).

vizsgálatai, valamint a végrehajtási és szankcionálási eljárások, amelyek irányítása már az IMAS rendszeren belül történik.

Ezenkívül a meglévő modulok is módosultak az SSM működésében és módszertanában lezajlott fejlemények tükrében, különösen a folyamatos felügyelettel, a helyszíni vizsgálatokkal, az operatív tervezéssel, a SREP eljárással és az engedélyezési eljárásokkal kapcsolatban.

6 Beszámoló a költségvetés felhasználásáról

Az SSM-rendelet értelmében az EKB-nak megfelelő mennyiségű erőforrással kell rendelkeznie felügyeleti feladatainak eredményes ellátásához. Ezeket az erőforrásokat az EKB felügyelete alá tartozó intézményekre kiszabott felügyeleti díjból finanszírozzák.

A felügyeleti feladatkör ellátásával járó kiadásokat az EKB költségvetésén belül elkülönítve és azonosítható módon kell kimutatni.⁹² Az EKB-ban költségvetési hatósági jogkörrel a Kormányzótanács rendelkezik, vagyis ez a testület fogadja el az EKB éves költségvetését. A költségvetési javaslatot az Igazgatóság terjeszti elő, miután bankfelügyeleti kérdésekben egyeztetett a Felügyeleti Testület elnökével és alelnökével. A Kormányzótanács munkáját a költségvetési bizottság (BUCOM) segíti, amelybe az eurorendszer nemzeti központi bankjai és az EKB delegálnak tagokat. Feladata, hogy értékelést nyújtson a Kormányzótanács részére az EKB költségvetési tervezésről és nyomon követésről készült jelentéseiről. A felügyeleti feladatokkal kapcsolatban felmerülő összkiadások előző évhez viszonyított növekedése elsősorban az EKB bankfelügyeleti munkavállalói összlétszámának 2017-ben jóváhagyott emeléseivel és a belső modellek nagyszabású, több évet felölelő, célzott felülvizsgálatának megindításával magyarázható.

Az EKB a kiadások kezelhető növekedésére számít 2018-ban, elsősorban a jelentős hitelintézetek közvetlen felügyeletével kapcsolatban. Míg a rendszeres feladatokra elkülönített költségvetési kiadások stabilizálódtak, továbbra is fennállnak olyan külső tényezők, amelyek miatt – a 2018. évi felügyeleti prioritásokról szóló 1. fejezetben kifejtetteknek megfelelően – a jövő évben az erőforrások bővítésére van szükség. A legfontosabb ilyen tényezők az Egyesült Királyság Európai Unióból való kilépése és a jelentős hitelintézetek 2018. évi, kétévente megismételt felügyeleti stressztesztje. Ezek eredményeként, ahogyan azt az 5.4 pont bővebben kifejti, a Kormányzótanács 2017. szeptemberi döntése szerint a bankfelügyeletben dolgozó EKB-alkalmazottak számát 2018-tól tovább emelik.

6.1 Kiadások 2017-ben

Az EKB-nak a bankfelügyeleti feladatai ellátása során felmerülő kiadásai elsősorban az [EKB bankfelügyelete főigazgatóságainak és a Felügyeleti Testület titkárságának](#) közvetlen ráfordításaiából tevődnek össze. A bankfelügyeleti funkció az EKB meglévő szakterületei által biztosított közös szolgáltatásokat is igénybe veszi (lásd az 5.6.2 pontot).

⁹² Az SSM-rendelet 29. cikkével összhangban.

A 2017. évi kiadások összege 6%-kal a becsült érték alatt maradt

2017 áprilisában a Kormányzótanács határozatot fogadott el a 2017-ben beszédendő felügyeleti díj összegéről.⁹³ A határozat a bankfelügyeleti feladatok ellátásával kapcsolatos éves kiadásokat 464,7 millió euróra becsülte. 2017 végén az EKB bankfelügyeleti feladatok ellátásával kapcsolatos kiadása 436,7 millió eurót tett ki. Ez 6%-kal a becsült összeg alatt maradt, így 27,9 millió eurós többlet keletkezett a 2017-re becsült kiadáshoz képest. Az EKB vonatkozó, [felügyeleti díjakról szóló rendeletének](#) értelmében ezt a túlfizetést teljes egészében jóvá kell írni a 2018-ra megállapítandó teljes díjösszegekből.⁹⁴

7. táblázat

Az EKB bankfelügyeleti kiadásainak megoszlása (2015–17)

(millió €)

	Tényleges kiadás 2017-ben	Becsült kiadás 2017-ben	Tényleges kiadás 2016-ban	Tényleges kiadás 2015-ben
Bérek és juttatások	215,0	208,6	180,6	141,3
Irodaépület bérleti és karbantartási díja	53,0	55,0	58,1	25,5
Egyéb működési kiadás	168,8	201,1	143,4	110,3
A felügyeleti díj szempontjából releváns bankfelügyeleti feladatokhoz kapcsolódó kiadás	436,7	464,7	382,2	277,1

Forrás: EKB.

Megjegyzés: A kerekítés miatt a tételek összege nem feltétlenül egyezik meg a végösszegeggel.

Bérek és juttatások

A bérek és juttatások közé tartozik minden bérrel összefüggő kiadás, beleértve a túlórákat, a támogatásokat, valamint a munkaviszony megszűnése után járó és egyéb hosszú távú juttatások kapcsán keletkezett költségeket mind a felügyelet, mind a közös szolgáltatások dolgozóinak esetében.

2017-ben a bérekhez és juttatásokhoz kötődő tényleges kiadások 215,0 millió eurót tettek ki, ami a bankfelügyeleti tevékenységgel kapcsolatos tervezett összkiadások 103%-a felhasználásának felel meg. A kategória költségvetési keretének túllépése annak tulajdonítható, hogy itt tüntettük fel a volt munkavállalóknak fizetett juttatásokat, úgymint nyugdíj és egyéb hosszú távú juttatások (pl. rokkantsági nyugdíj) 12 millió eurós összegét. E juttatások elszámolása a munkavállalói juttatásokról szóló IAS 19 nemzetközi számviteli standard szerint történt. A számviteli standard alapelveként határozza meg, hogy a munkavállalói juttatások költségét abban az időszakban kell megjeleníteni, amelyben a juttatást a munkavállaló megszerezte, nem pedig a folyósítás vagy esedékesség időpontjában.

⁹³ Az Európai Központi Bank (EU) 2017/760 határozata (2017. április 24.) a 2017-re eső éves felügyeleti díjak teljes összegéről (EKB/2017/11).

⁹⁴ Az Európai Központi Bank 1163/2014/EU rendelete (2014. október 22.) a felügyeleti díjakról (EKB/2014/41), 9. cikk.

Irodaépület bérleti és karbantartási díja

A pénzügyi év végén ez a kiadási tétel (amely az irodaépülethez kapcsolódó tárgyi eszközök értékcsökkenését is magában foglalja) 53,0 millió eurót tett ki. A 2017. évi költségek összhangban vannak a 2017-ben beszédendő felügyeleti díj összegéről szóló EKB-határozatban szereplő becsült költségekkel.

Egyéb működési kiadás

Az „Egyéb működési kiadás” kategória a külső tanácsadói, informatikai, statisztikai, valamint a tárgyi eszközök (irodaépülethez nem kötődő) értékvesztése, az üzleti utak és a továbbképzés nyomán keletkezett költségtételeket foglalja magában.

Ebben a kategóriában a felhasznált költségvetés 168,8 millió euró volt. A fel nem használt keret nagyrészt az olyan tevékenységek költségvetési igényének túlbecsléséből ered, mint az üzleti utak és a továbbképzés, valamint a tanácsadói szolgáltatásokra fordított kiadások tervezettnél kisebb mértéke.

A kategória legnagyobb költséggel járó tevékenysége a többéves TRIM projekt. 2017-ben a kapcsolódó külső támogatás költsége 45,1 millió eurót tett ki, ami 10,9 millió eurós fel nem használt költségvetést jelent. A várhatóan 2019-ben véget érő felülvizsgálatról az 1.5 pontban található bővebb információ.

A TRIM projekt mellett 2017-ben a további működési költségekhez tartozott a „rendes” helyszíni felügyeleti feladatokhoz igénybe vett külső segítség, továbbá az IFRS 9 (Pénzügyi instrumentumok) standard módosításainak hatására és a brexitre való felkészülés. Mindezen tételekről részletesen beszámol az 1. és a 3. fejezet.

A 2017-es kiadások felügyeleti feladatok szerint

Az EKB kétféle megközelítés szerint csoportosítja a költségeit: (i) felhasználás szerint, amelyet a fenti – bérek és juttatások, bérleti és létesítménygazdálkodási szolgáltatások, illetve egyéb működési kiadás – kiadási kategóriák mutatnak, illetve (ii) cél szerint, ami a feladatalapú funkcióknak megfelelő besorolás. Az EKB e csoportosítások segítségével határozza meg a felügyelt szervezetektől beszédett éves felügyeleti díjjal fedezendő éves költségek jelentős vagy kevésbé jelentős felügyeleti státuszú pénzügyi intézetek közötti felosztását is.

Az EKB felügyeleti feladatainak főbb tevékenységalapú csoportjai a következők:

- a jelentős bankok vagy bankcsoportok közvetlen felügyelete;
- a kevésbé jelentős bankok vagy bankcsoportok (közvetett) felügyeletének felvigyázása;
- horizontális feladatok, szakszolgáltatások.

A besorolás alapját az EKB megfelelő felügyeleti feladatokkal megbízott szakterületeinek költségei képezik. A „jelentős bankok vagy bankcsoportok közvetlen felügyelete” költségkategóriába főként a közös felügyeleti csoportok és a helyszíni vizsgálatok költségei tartoznak, valamint a TRIM projekthez tartozó költségek. A kevésbé jelentős bankok vagy bankcsoportok felügyeletének felvigyázása a felvigyázási tevékenységeket és az engedélyezési feladatokat foglalja magában. A horizontális feladatok és szakszolgáltatások közé olyan tevékenységek tartoznak, mint a Felügyeleti Testület titkárságának munkája, a makroprudenciális feladatok, a felügyeleti döntéshozatal, a statisztikai szolgáltatások és a külön jogi szolgáltatások.

A felügyeleti díjakról szóló rendelet 8. cikkében az éves felügyeleti díj megosztására meghatározott módszertan értelmében a horizontális feladatokhoz és szakszolgáltatásokhoz kapcsolódó költségeket arányosan kell felosztani, a jelentős felügyelt bankok felügyeletének teljes költsége, illetve a kevésbé jelentős felügyelt bankok felügyeletének felvigyázási költségei alapján.

Az alábbi költségekbe mindegyik csoport esetében beletartoznak a közös kiszolgáló szakterületekre allokkált költségek is.

8. táblázat

Az EKB felügyeleti feladataival járó költségek funkció szerinti bontásban (2015–17)

(millió €)

	Tényleges kiadás 2017-ben	Becsült kiadás 2017-ben	Tényleges kiadás 2016-ban	Tényleges kiadás 2015-ben
Jelentős bankok közvetlen felügyelete	242,9	279,0	192,0	138,9
Kevésbé jelentős bankok felvigyázása	24,0	24,1	24,8	17,8
Horizontális feladatok, szakszolgáltatások	169,8	161,5	165,4	120,4
A felügyeleti díj szempontjából releváns bankfelügyeleti feladatokhoz kapcsolódó összkiadás	436,7	464,7	382,2	277,1

Forrás: EKB.

Megjegyzés: A kerekítés miatt a tételek összege nem feltétlenül egyezik meg a végösszeggel.

6.2

A 2017-es díjszabási keretrendszer

Az SSM-rendelet és a felügyeleti díjakról szóló rendelet együtt teremti meg azt a jogi keretrendszert, amelynek keretében az EKB felügyeleti feladatokhoz kapcsolódó kiadásainak fedezésére kivetí az éves felügyeleti díjat. A rendelet a következő módszertani elemeket rögzíti:

1. a teljes éves felügyeleti díj meghatározásának módszertana;
2. az egyes felügyelt hitelintézetek által fizetendő összeg kiszámításának módszertana;
3. az éves felügyeleti díj beszedésének módja.

Az EKB felügyeleti díjszabási keretrendszerének felülvizsgálata

Az EKB 2017-ben megindította a felügyeleti díjak keretrendszerének felülvizsgálatát, amely elsősorban az egyes felügyelt szervezetekre vagy csoportokra kivetendő éves felügyeleti díj kiszámításának módszertanára és ismérveire irányul. Ez különösen a felügyeleti díjakról szóló rendelet azon rendelkezéseit érinti, amelyek szerepet játszanak az éves díj kiszámítási, elosztási és kivetési módszertanának meghatározásában, nevezetesen a rendelet III. (Az éves felügyeleti díj meghatározása) és V. részét (Számlázás). Az EKB felügyeleti tevékenységével összefüggő feladatai kapcsán felmerült kiadásainak megtérülését az SSM-rendelet 30. cikke szabályozza, így arra a felülvizsgálat nem terjed ki.

Az EKB 2017. június 2-től július 20-ig nyilvános konzultációt tartott a felügyeleti díjak keretrendszerének felülvizsgálatáról. Ennek során összesen 13 észrevétel érkezett, főként bankszövetségek részéről, szemben a 2014-ben, a rendszer létrehozásakor kapott 31 válasszal. Az INH-k véleményét a Felügyeleti Testületen keresztül kérték ki.

A felülvizsgálat eredménye még nem végleges, de az észrevételek előzetes értékelése azt mutatja, hogy a keretrendszer fő rendelkezései és alapelvei kedvező fogadtatásban részesültek. A válaszadók többsége további pontosítást kért a keretrendszer bizonyos elemeiről, illetve az eljárásokkal kapcsolatos fejlesztésekről, például a statisztikai adatok (díjtényezők) gyűjtésére szolgáló egyszerűsített eljárásról. Ahol lehetőség nyílt rá, az EKB 2017 folyamán gyors eredménnyel járó intézkedéseket hozott a kapott észrevételek alapján – például tartalmi fejlesztéseket hajtott végre a honlapján.

A felülvizsgálat eredményét 2018 második felében tesszük közzé az EKB bankfelügyeleti honlapján.

Teljes kivetett díjösszeg

Az EKB felügyeleti feladatainak ellátásáért 425 millió eurós díjat szabott ki

2017-ben az EKB összesen 425,0 millió € összegű díjat vetett ki a felügyeleti feladatai elvégzésének fedezésére. Ennek alapja a teljes évre becsült 464,7 millió eurós kiadás, amely a következő tételekkel került kiigazításra: (i) 41,1 millió eurós szufficit a 2016-os díjfizetési időszakból; és (ii) az egyes bankoknak korábbi díjszabási időszakban történt túlfizetésért visszatérített 1,4 millió €.

Az éves felügyeleti díjként beszedendő összeg két részre oszlik a felügyelt szervezet jelentős vagy kevésbé jelentős státuszának megfelelően, ami az EKB felügyeleti ellenőrzésének változó intenzitását is tükrözi.

9. táblázat

A bankfelügyeleti feladatokból származó teljes bevétel

(millió €)

	Tényleges bevétel 2017-ben	A bankfelügyeleti feladatokkal kapcsolatos bevételek 2017-re becsült összege	Tényleges bevétel 2016- ban	Tényleges bevétel 2015- ben	Tényleges bevétel 2014- ben
Felügyeleti díjak	436,7	464,7	382,2	277,1	30,0
ebből:					
jelentős pénzügyintézetekre vagy csoportokra kivetett díjak	397,5	427,7	338,4	245,6	25,6
kevésbé jelentős pénzügyintézetekre vagy csoportokra kivetett díjak	39,3	37,0	43,7	31,5	4,4
Egyéb	15,3	0,0	0,0	0,0	
A bankfelügyeleti feladatokból származó teljes bevétel	452,0	464,7	382,2	277,1	30,0

Forrás: EKB.

A 6.1 pontban leírt módon 27,9 millió eurós nettó többlet keletkezett a 2017-ben elvégzett felügyeleti feladatok miatt felmerült tényleges kiadások és az ugyanebben az évben kiszabott díj között. A kiadásoknak a jelentős és kevésbé jelentős banki kategóriák közötti felosztása az érintett szakterületek 2017-ben felmerült költségeinek arányában történik. Mivel a jelentős bankok közvetlen felügyeletének tényleges költsége a tervezettnél alacsonyabb lett, a horizontális feladatokra fordított kiadások megosztásának egyensúlya a kevésbé jelentős banki kategória irányába tolódik el. A 2017. áprilisi határozat 92%-ra becsülte a jelentős felügyelt bankokra és 8%-ra a kevésbé jelentős felügyelt bankokra eső részt. A valós kiadásokon alapuló tényleges megosztási arány 91:9 a jelentős felügyelt bankok és a kevésbé jelentős felügyelt bankok között. Ez azt jelenti, hogy hiány mutatkozik a kevésbé jelentős pénzügyintézetekre 2017-re kivetett teljes összegben, azaz a kevésbé jelentős bankoknak 2,3 millió € extra befizetési kötelezettségük van a 2018-as díjon felül. A módosítás ellenére a kevésbé jelentős bankok felügyeleti díja 2017-ben alacsonyabb (39,3 millió €) volt, mint a 2016-ban rájuk kiszabott díj (43,7 millió €).

Egy-egy pénzügyintézet által fizetendő felügyeleti díj

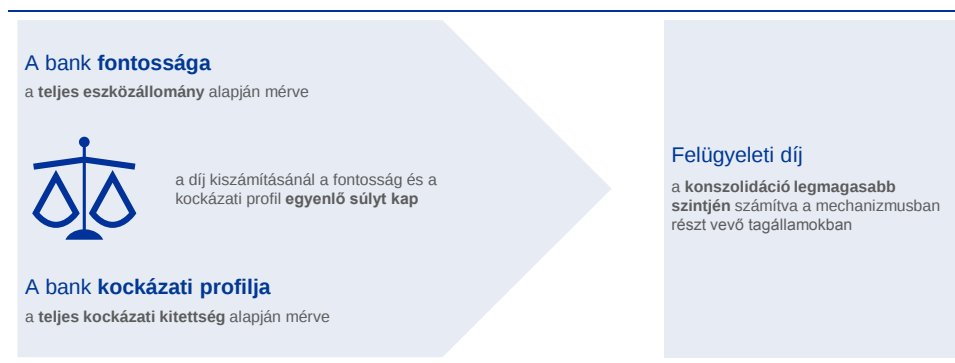
Banki szinten a felügyeleti díjat a pénzügyintézet fontossága és kockázati profilja alapján számítják ki éves díjtényezők segítségével, amelyeket a felügyelt bankok az előző év december 31-i referenciadátummal megküldenek az érintett INH-nak. A bankonként kiszabott díjat évi egy alkalommal, az adott pénzügyi év utolsó negyedévében kell kiegyenlíteni.

A felügyeleti díjak keretrendszerének felülvizsgálatáról rendezett nyilvános konzultáció keretében kapott észrevételekre válaszul a felügyeleti díjakra vonatkozó weboldalakat 2017 októberében (az éves díjfizetési felhívások kibocsátásával egy időben) egy továbbfejlesztett díjbecslési résszel bővítettük. A felügyelt bankok és bankcsoportok a kiegészítő adatok felhasználásával, a megadott példák alapján pontosabban fel tudják becsülni a rájuk eső felügyeleti díj összegét.

A felügyeleti díjat az SSM-ben részt vevő tagállamokon belül a konszolidáció legmagasabb szintjén állapítják meg. Egy változó díjkomponenst és egy minimális díjkomponenst tartalmaz. Utóbbi minden bankra egyformán alkalmazandó, és alapja a teljes beszédendő összeg 10%-a.⁹⁵

8. ábra

A változó díjkomponenst a bank fontossága és kockázati profilja határozza meg



A felügyeleti díjakról szóló rendelet 7. cikke szerint a felügyeleti díjat módosítani kell a bankok helyzetében bekövetkező változások alábbi eseteiben: (i) megváltozik a felügyelt szervezet jogállása (jelentősből kevésbé jelentőssé nyilvánítják vagy fordítva); (ii) új felügyelt szervezet kap működési engedélyt; vagy (iii) már meglévő engedélyt bevonnak. Az előző díjfizetési időszakokkal kapcsolatos olyan változások, amelyek eredményeképpen az EKB új felügyeleti díjat határozott meg, 1,4 millió eurót tettek ki 2017 áprilisáig, amikor megszületett a 2017-ben kivetendő díjak teljes összegéről szóló határozat. Ezt az összeget 2017 elején visszatérítették, és a jóváhagyott, 2017 áprilisában kivetendő teljes összeg kiszámításakor figyelembe vették. Következő lépésként megállapították a kiszabott egyéni felügyeleti díjakat érintő további módosításokat, ami további 0,3 millió eurós nettó visszatérítési összeget eredményezett. Ezt figyelembe veszik a 2018-ra megállapítandó, felügyelt hitelintézetekre kivetett teljes díjösszeg kiszámításakor.

A [felügyeleti díjakkal](#) kapcsolatban további információk az EKB bankfelügyeleti honlapján olvashatók, amelynek idevágó oldalait rendszeresen aktualizáljuk hasznos, gyakorlati információkkal az Európai Unió valamennyi hivatalos nyelvén.

A bankfelügyeleti feladatokhoz kapcsolódó egyéb bevétel

Az EKB-nak jogában áll adminisztratív bírságot kivetni azokra a felügyelt szervezetekre, amelyek nem tesznek eleget az EU prudenciális banki szabályozásában előírt kötelezettségeiknek (például az EKB felügyeleti határozatainak). Az ebből keletkezett bevételt az éves felügyeleti díj kiszámításakor nem vesszük figyelembe. Az EKB felügyeleti díjakról szóló rendelete gondoskodik

⁹⁵ A legkisebb, 10 milliárd euro alatti teljes eszközállománnyal rendelkező jelentős bankok esetén a minimális díjösszeget megfeleltet.

arról, hogy se a harmadik félnek fizetendő kártérítés, se az EKB-nak fizetendő közigazgatási bírság (szankció) ne befolyásolja a felügyeleti díj összegét. A felügyelt szervezetekre kivetett közigazgatási bírságot az EKB eredménykimutatásában mutatják ki.

Az EKB 2017-ben három szankcióra vonatkozó határozatot fogadott el, amelyekben öt, összesen 15,3 millió eurós összegű pénzbírságot vetett ki. Ebből 11,2 millió € beszédését bizonytalanság övezi, ugyanis az érintett szervezet működési engedélyét visszavonták, és jelenleg felszámolás alatt áll. Az óvatosság elvét követve az év végén a követelés teljes összegének megfelelő tartalékot képeztünk.

A végrehajtási és szankcionálási tevékenységről bővebb tájékoztatás a jelentés 4.2 pontjában található.

7 Az EKB által elfogadott jogi instrumentumok

Az alábbi táblázatban az EKB által bankfelügyeleti témakörben 2017-ben elfogadott jogi instrumentumokat soroljuk fel, amelyek megjelentek az EU Hivatalos Lapjában, illetve az EKB honlapján. A felsorolás az 1024/2013/EU tanácsi rendelet 4. cikk (3) bekezdése alapján elfogadott és egyéb fontosabb jogi instrumentumokat tartalmazza.

7.1 EKB-rendeletek

EKB/2017/25

Az Európai Központi Bank [\(EU\) 2017/1538 rendelete](#) (2017. augusztus 25.) a pénzügyi információkra vonatkozó felügyeleti adatszolgáltatásról szóló (EU) 2015/534 rendelet módosításáról, HL L 240., 2017.9.19., 1. o.)

EKB/2017/26

Az Európai Központi Bank [\(EU\) 2017/1539 rendelete](#) (2017. augusztus 25.) a pénzügyi információkra vonatkozó felügyeleti adatszolgáltatásról szóló (EU) 2015/534 rendelet módosításáról szóló (EU) 2017/1538 rendeletnek (EKB/2017/25) a nemzeti számviteli szabályozás hatálya alá tartozó kevésbé jelentősnek minősülő felügyelt szervezetekre történő alkalmazása időpontjának meghatározásáról (HL L 240., 2017.9.19., 212. o.)

7.2 Az EKB rendeleten kívüli jogi instrumentumai

EKB/2017/6

Az Európai Központi Bank [\(EU\) 2017/274 határozata](#) (2017. február 10.) az illetékes nemzeti hatóságok alkoordinátorainak teljesítményére vonatkozó visszajelzés adása során irányadó alapelvek meghatározásáról és az (EU) 2016/3 határozat hatályon kívül helyezéséről (HL L 40., 2017.2.17., 72. o.)

EKB/2017/9

Az Európai Központi Bank [\(EU\) 2017/697 iránymutatása](#) (2017. április 4.) az uniós jogszabályokban biztosított választási lehetőségek és mérlegelési jogkörök illetékes nemzeti hatóságok által a kevésbé jelentősnek minősülő intézmények tekintetében történő gyakorlásáról (HL L 101., 2017.4.13., 156. o.)

EKB/2017/10

Az Európai Központi Bank [ajánlása](#) (2017. április 4.) az uniós jogszabályokban biztosított egyes választási lehetőségek és mérlegelési jogkörök illetékes nemzeti hatóságok által a kevésbé jelentősnek minősülő intézmények tekintetében történő gyakorlására vonatkozó közös előírásokról (HL C 120., 2017.4.13., 2. o.)

EKB/2017/11

Az Európai Központi Bank [\(EU\) 2017/760 határozata](#) (2017. április 24.) a 2017-re eső éves felügyeleti díjak teljes összegéről (HL L 113., 2017.4.29., 52. o.)

EKB/2016/40

Az Európai Központi Bank [\(EU\) 2017/933 határozata](#) (2016. november 16.) a felügyeleti feladatokhoz kapcsolódó jogi eszközök tekintetében a döntéshozatali hatáskörök átruházásának általános keretéről (HL L 141., 2017.6.1., 14. o.)

EKB/2016/41

Az Európai Központi Bank [\(EU\) 2017/934 határozata](#) (2016. november 16.) a felügyelt szervezetek jelentőségére vonatkozó határozatok tekintetében történő hatáskör-átruházásról (HL L 141., 2017.6.1., 18. o.)

EKB/2016/42

Az Európai Központi Bank [\(EU\) 2017/935 határozata](#) (2016. november 16.) a szakmai alkalmasságra és üzleti megbízhatóságra vonatkozó határozatok elfogadásával kapcsolatos hatáskör-átruházásról és a szakmai alkalmassági és üzleti megbízhatósági követelmények értékeléséről (HL L 141., 2017.6.1., 21. o.)

EKB/2017/16

Az Európai Központi Bank [\(EU\) 2017/936 határozata](#) (2017. május 23.) a szakmai alkalmasságra és üzleti megbízhatóságra vonatkozó, felhatalmazáson alapuló határozatokat meghozó szervezeti egységek vezetőinek kijelöléséről (HL L 141., 2017.6.1., 26. o.)

EKB/2017/17

Az Európai Központi Bank [\(EU\) 2017/937 határozata](#) (2017. május 23.) a felügyelt szervezetek jelentőségére vonatkozó felhatalmazáson alapuló határozatokat meghozó szervezeti egységek vezetőinek kijelöléséről (HL L 141., 2017.6.1., 28. o.)

EKB/2017/21

Az Európai Központi Bank [\(EU\) 2017/1198 határozata](#) (2017. június 27.) a hitelintézetek finanszírozási terveinek az illetékes nemzeti hatóságok által az EKB részére történő jelentéséről (HL L 172., 2017.7.5., 32. o.)

EKB/2017/23

Az Európai Központi Bank [\(EU\) 2017/1493 határozata](#) (2017. augusztus 3.) a 680/2014/EU bizottsági végrehajtási rendelet alapján a felügyelt szervezetek által az illetékes nemzeti hatóságok részére szolgáltatott felügyeleti adatoknak az EKB részére történő rendelkezésre bocsátásról szóló EKB/2014/29 határozat módosításáról (HL L 216., 2017.8.22., 23. o.)

8 Az európai bankszektor számokban

Az EKB bankfelügyeleti honlapján közzétett adatok a tőkeáttételi és likviditási mutatók fő tendenciáival bővültek

Az EKB 2016 decembere óta aggregált adatokat közöl a [bankfelügyeleti honlapján](#) a jelentős hitelintézetek mérlegösszetételéről, jövedelmezőségéről, fizetőképességéről és hitelkockázatáról. A közzétett adatok köre 2017-ben a tőkeáttételi és likviditásfedezeti rátákra vonatkozó információkkal bővült. Ezeket a felügyeleti banki statisztikákat negyedévenként teszik közzé, és földrajzi, valamint bankbesorolásnak megfelelő bontásban is közlik az adatokat.

A vizsgált időszak szempontjából fontosabb statisztikák az alábbiakban olvashatók. Megjegyzendő, hogy a minta a különböző referencia-időszakokban eltérő, mivel a jelentős pénzintézetek jegyzéke megváltozott.

A legutóbbi beszámolási időszakokban a konszolidáció legmagasabb szintjén megfigyelhető a magasabb tőkemegfelelési mutatók irányába mutató tendencia (lásd a [10. táblázatot](#)). 2017 harmadik negyedévében a teljes tőkemegfelelési mutató 17,98%-on állt az egy évvel korábbi 17,18%-hoz képest. Hasonló növekedés figyelhető meg a CET1 és a Tier 1 mutatóban. A tőkeáttételi mutató kis mértékben javult, mind az átmeneti, mind a teljes bevezetésnek megfelelő meghatározások szerint. 2017 harmadik negyedévében a likviditásfedezeti ráta 140,27%-on állt az előző évi 137,64%-hoz képest.

10. táblázat

A teljes tőkemegfelelési mutató és összetevői, a tőkeáttételi mutató és a likviditásfedezeti ráta referencia-időszak szerinti bontásban

(százalékban)

Mutató	2016 3. né.	2016 4. né.	2017 1. né.	2017 2. né.	2017 3. né.
CET1 mutató	13,69%	13,77%	13,74%	13,88%	14,32%
Tier 1 mutató	14,57%	14,71%	14,75%	14,88%	15,32%
Teljes tőkemegfelelési mutató	17,18%	17,29%	17,44%	17,56%	17,98%
Tőkeáttételi mutató (átmeneti)	5,30%	5,39%	5,29%	5,32%	5,39%
Tőkeáttételi mutató (bevezetett)	4,99%	5,03%	5,04%	5,08%	5,17%
Likviditásfedezeti ráta	137,64%	135,80%	141,67%	142,68%	140,27%

Forrás: EKB.

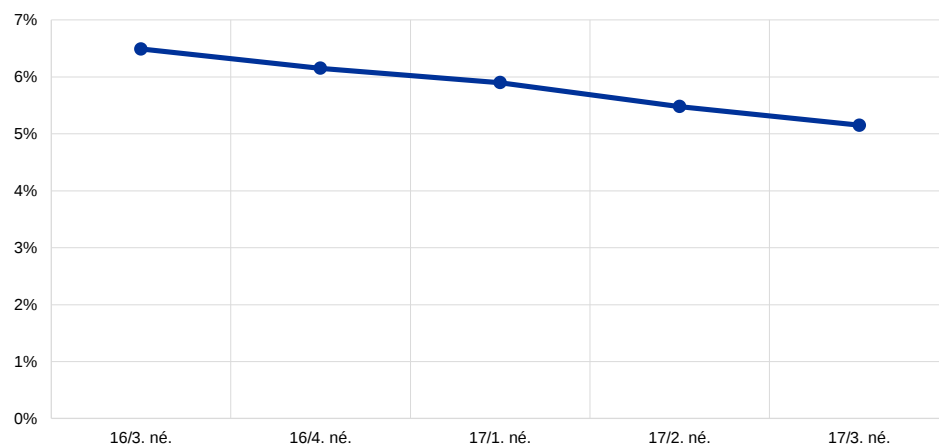
Megjegyzések: Olyan jelentős hitelintézetek a konszolidáció legmagasabb szintjén, amelyek tőkemegfeleléséről elérhetőek COREP (egységes jelentéstételi) és FINREP (pénzügyi beszámolási) adatok. 2016 harmadik negyedévében 122, 2016 negyedik negyedévében 121, 2017 első negyedévében 118, 2017 második és harmadik negyedévében pedig 114 volt a jelentős hitelintézetek száma. Az intézmények száma az egyes referencia-időszakokban a jelentős hitelintézetek listájában történő változásokat tükrözi, amelyeket az EKB bankfelügyelete által általában évente végrehajtott értékelés, illetve az egyesülések és felvásárlások eredményeznek.

Javuló minőségű eszközállomány

A bankok eszközállományának minősége szintén javult, ugyanis 2017 harmadik negyedévében a nemteljesítő hitelek teljes aránya egyenletesen 5,15%-ra csökkent a 2016 harmadik negyedévében mért 6,49%-ról (lásd a [13. diagramot](#)).

13. diagram

Eszközminőség: nemteljesítő hitelek és előlegek referencia-időszak szerinti bontásban



Forrás: EKB.

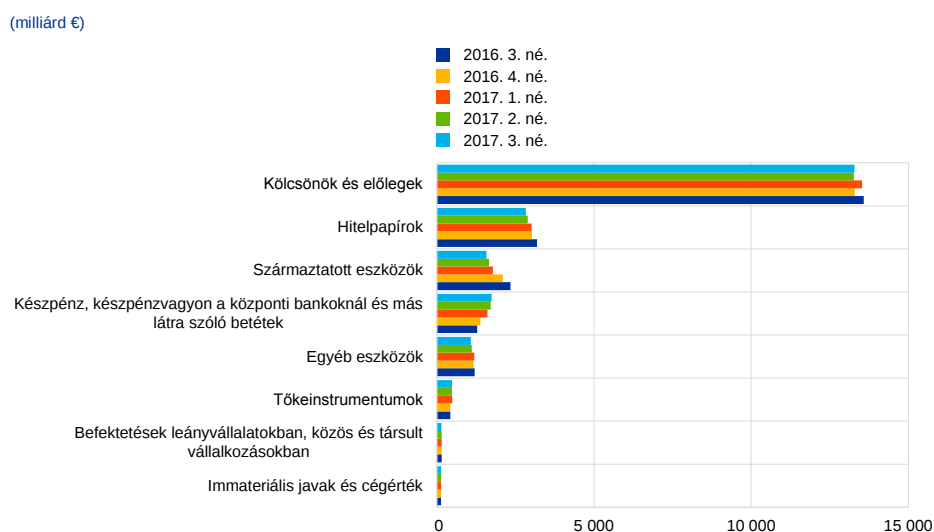
Megjegyzés: a minta megegyezik az 10. táblázatban használttal.

A mérlegösszetétel változatlanul stabil (változó mintaméret mellett)

A bankok összes eszköze és kötelezettsége (lásd a 14. és 15. diagramot) a pénzügyi intézetek alapján, meghatározott időpontokban vett (változó) minta adatait tükrözi. Ennek fényében a fő mérlegtételek lényegében tartósan stabilak maradtak, noha az eszközök összetételében emelkedő trend figyelhető meg a „Készpénz, készpénzvagyron a központi bankoknál és más látra szóló betétek” tételnél és csökkenő trend a „Hitelpapírok” és a „Származtatott eszközök” tételeknél. A források összetételében ugyanakkor csökkenő tendencia látható a „Derivatívák” és a „Hitelviszonyt megtestesítő értékpapírok”, míg enyhe emelkedés a „Betétek” tételnél.

14. diagram

Az eszközök összetétele referencia-időszak szerinti bontásban



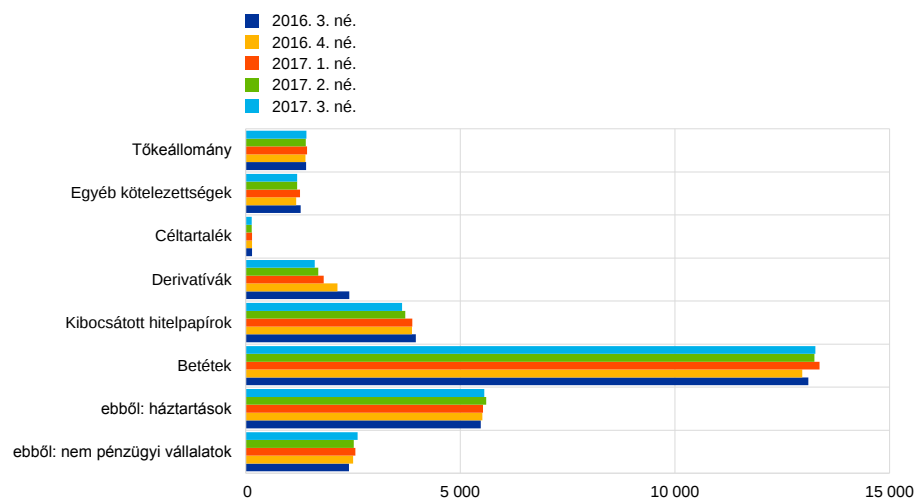
Forrás: EKB.

Megjegyzés: a minta megegyezik az 10. táblázatban használttal.

15. diagram

A kötelezettségek és a tőkeállomány összetétele referencia-időszak szerinti bontásban

(milliárd €)



Forrás: EKB.

Megjegyzés: a minta megegyezik az 10. táblázatban használttal.

1., 2. és 3. szintű eszközök: a három eszközosztályt az eszközérték meghatározására használt adatok alapján különböztetjük meg. Az 1. szintű eszközöket aktív piacokon kereskednek, tehát olyan adatokat, mint például a jegyzett ár lehet értékelésükhöz alkalmazni. A 2. szintű eszközökkel az inaktív piacokon kereskednek, tehát az 1. szintű eszközökhöz használt jegyzett áron kívüli adatokra is szükség van. Az információknak közvetlenül vagy közvetve megfigyelhetőnek kell lenniük. A 3. szintű adatokkal olyan piacokon kereskednek, amelyeken vagy igen kicsi, vagy egyáltalán semmi mozgás nincs. Emiatt nem áll megfigyelhető adat a rendelkezésre az értékelésükhöz. Ezeket az eszközöket azoknak a legjobb információknak az alapján kell értékelni, amelyek ezen eszközök árazásakor a piaci szereplők által használt feltevésekről a rendelkezésre állnak.

Átfogó értékelés: pénzügyi állapotfelmérés, amelyet az EKB-nak el kell végeznie, mielőtt átveszi valamely hitelintézet közvetlen felügyeletét. Az értékelés segít abban, hogy a bankok megfelelő tőkével rendelkezzenek, és ellen tudjanak állni az esetleges pénzügyi sokkoknak. Az átfogó értékelés eszközminőség-vizsgálatból és stressztesztből áll.

Bankunió: a Gazdasági és Monetáris Unió teljes körű megvalósításának egyik alappillére. A következő elemekből tevődik össze: integrált pénzügyi keret benne az egységes felügyeleti mechanizmussal, egységes bankszanálási mechanizmus, valamint az összehangolt betétbiztosítási konstrukciókat is magláló egységes szabálykönyv – amelyekből idővel közös európai betétgarancia is kifejlődhet.

Bázel III: átfogó bankfelügyeleti reformintézkedések gyűjteménye, amelyet a Bázei Bankfelügyeleti Bizottság dolgozott ki 2008-as pénzügyi válságra reagálva. A Bázel III a Bázel II szabálykönyvet veszi alapul, és a bankszektor szabályozását, felügyeletét és kockázatkezelését hivatott erősíteni. Az intézkedések célja, hogy a bankszektor hatásosabban tudja közömbösíteni a pénzügyi és gazdasági feszültségből eredő sokkokat, továbbá javuljon a kockázatkezelés és a szervezetirányítás, valamint a bankok átláthatósága és adatközzététele.

Bázei Bankfelügyeleti Bizottság (BCBS): a bankok prudenciális szabályozása terén a legfőbb globális szabványalkotó és a bankfelügyeleti ügyekben való együttműködés fóruma. Megbízatása szerint a bankok szabályozását, felügyeletét és gyakorlatát hivatott javítani világszerte a pénzügyi stabilitás érdekében. Tagjai között vannak közvetlen bankfelügyeleti jogkörrel rendelkező szervezetek és központi bankok is.

Befolyásoló részesedés: tulajdonosi részesedés valamely hitelintézetben, amely a tőke vagy a szavazati jogok 10%-át vagy ennél nagyobb hányadát teszi ki, és amelyen keresztül jelentős befolyás gyakorolható a hitelintézet irányítására.

Belső modell: bármilyen kockázatmérési és -kezelési megközelítés, amelyet a hitelintézet szavatolótőke-követelményének kiszámításakor alkalmaznak, és amelyhez a CRR Harmadik részének megfelelően az illetékes hatóság előzetes engedélye szükséges.

CRR/CRD IV.: a tőkekövetelményekről szóló rendelet és irányelv: a hitelintézetekre és befektetési vállalkozásokra vonatkozó prudenciális követelményekről szóló 575/2013/EU rendelet (CRR), valamint a hitelintézetek tevékenységéhez való hozzáférésről és a hitelintézetek és befektetési vállalkozások prudenciális felügyeletéről szóló 2013/36/EU irányelv (CRD IV). Együttesen gyakran CRD IV néven hivatkoznak rájuk.

Egységes felügyeleti mechanizmus (SSM): az EKB-ból és a mechanizmusban részt vevő tagállamok illetékes nemzeti hatóságaiból áll; rendeltetése az EKB-ra ruházott bankfelügyeleti feladatok ellátása. Az EKB a felelős az európai bankunió részét képező mechanizmus hatékony és következetes működéséért.

Európai Bankhatóság (EBH): független európai uniós hatóság, amelyet 2011. január 1-jén a Pénzügyi Felügyelet Európai Rendszerének részeként hoztak létre arra a funkcióra, hogy gondoskodjék az EU bankszektorának hatékony és következetes prudenciális szabályozásáról és felügyeletéről. Fő feladata részt venni a bankrendszer egységes európai szabálykönyvének megalkotásában, amelynek célja EU-szerte egységes, összehangolt prudenciális szabályrendszer kidolgozása.

Felügyeleti felülvizsgálati és értékelési eljárás (SREP): olyan eljárás, amelynek célja útmutatást adni a jelentős és a kevésbé jelentős hitelintézetek felügyeleti felülvizsgálatához, valamint meghatározni, hogy szükség van-e (a minimális követelményeken felül) további szavatolótőke-, közzétételi vagy likviditási követelmények és egyéb felügyeleti intézkedések alkalmazására.

Fizetésképtelen vagy valószínűleg fizetésképtelenné váló státusz (FOLTF): Egy bankról négyféle okból mondhatjuk ki, hogy fizetésképtelen vagy valószínűleg fizetésképtelenné válik: (i) nem felel meg a felügyeleti engedély követelményeinek; (ii) a kötelezettségállománya meghaladja az eszközállományát; (iii) képtelen kifizetni esedékessé váló tartozásait; (iv) rendkívüli állami pénzügyi támogatásra szorul. Egy bankot akkor nyilvánítanak fizetésképtelenné vagy valószínűleg fizetésképtelenné válónak, ha a fenti feltételek egyike teljesül, vagy valószínűleg teljesülni fog.

Illetékes nemzeti hatóság (INH): nemzeti jogszabályban elismert állami hatóság vagy testület, amelyet a nemzeti jog felhatalmaz arra, hogy az adott tagállam bankfelügyeleti rendszerének részeként hitelintézeteket felügyeljen.

Jelentős hitelintézet (SI): az annak eldöntésére szolgáló kritériumokat, hogy a bankok jelentősnek minősülnek-e, és így az EKB közvetlen felügyelete alá tartoznak-e, az SSM-rendelet és az SSM-keretrendelet határozza meg. A bankoknak ahhoz, hogy a jelentős hitelintézetek közé sorolják őket, a szóban forgó

feltételek közül legalább egynek meg kell felelniük. Az SSM a feltételek nem teljesítése esetén is bármikor úgy dönthet, hogy a magas színvonalú felügyelet következetes alkalmazásának biztosítása érdekében jelentősnek minősít egy hitelintézetet. Az EKB összességében 118 jelentős bankcsoportot felügyel közvetlenül.

Kevésbé jelentős hitelintézet (LSI): olyan intézmény, amelyet az INH-k felügyelnek. A jelentős hitelintézeteket ezzel szemben közvetlenül az EKB felügyeli.

Kifogásról való lemondáson alapul eljárás: az SSM-rendeletben rögzített, az EKB bankfelügyeleti tevékenységét érintő rendes döntéshozatali eljárás. Az EKB Felügyeleti Testülete dönt a határozattervezetokről, amelyeket a Kormányzótanács elé bocsátanak elfogadásra. Amennyiben a határozat ellen a Kormányzótanács egy meghatározott, de tíz munkanapnál nem hosszabb időtartamon belül nem emel kifogást, úgy azt elfogadottnak tekintik.

Közös felügyeleti csoport (JST): valamely jelentős felügyelt szervezet vagy csoport felügyeletével megbízott bankfelügyeleti munkacsoport, amelyet az EKB és az INH-k szakértőiből állítanak össze.

Maximálisan felhasználható összeg (MDA): a kombinált tartalékkövetelmény (CBR) be nem tartása a felosztható összegek (pl. osztalék, AT1 tőkeinstrumentumokon keletkezett hozam, diszkrecionális bónusz) korlátozását vonja maga után. A CBR-t nem teljesítő bankok számára automatikusan megtiltják, hogy az MDA-nál nagyobb összeget osszanak ki. Az MDA-t úgy számítják ki, hogy a bank felosztható nyereségét megszorozzák egy 0,6 és 0 közötti számmal attól függően, hogy elsődleges alapvető tőkéje (CET1) mennyivel kevesebb a CBR-nél.

Nemteljesítő hitel (NPL): az EBH felügyeleti adatszolgáltatásra vonatkozó végrehajtás-technikai standardja V. mellékletének 145. pontja szerint „minden olyan hitel nemteljesítő hitel, amely az alábbi feltételek közül legalább egynek megfelel: (a) 90 napnál régebben késedelmes számottevő kitettség; (b) ha a felmérés szerint az adós valószínűleg nem képes teljes hiteltartozásának törlesztésére a biztosíték realizálása nélkül, függetlenül bármilyen meglevő késedelmes összegtől vagy a késedelmes napok számától.”

Passport tevékenységekkel kapcsolatos eljárások: a tagállamok illetékes hatósága által engedélyezett és felügyelt bármely hitelintézet más tagállamban történő letelepedési szabadságával és szolgáltatásnyújtási szabadságával kapcsolatos eljárások, amennyiben az engedélyeztetés ezen tevékenységekre is kiterjed (a CRD IV 33–46. cikkében foglaltaknak megfelelően).

Pénzügyi Stabilitási Tanács (FSB): olyan nemzetközi testület, amely a nemzetközi pénzügyi stabilitást segíti elő. Tevékenysége során összehangolja az országos pénzügyi hatóságok és nemzetközi sztenderdalkotó testületek munkáját, amely erős szabályozói, felügyeleti és egyéb, pénzügyi ágazatot érintő irányelvek

kidolgozására irányul. Azáltal, hogy a különböző szektorok és országok között az irányelvek koherens megvalósítására törekszik, elősegíti az azonos versenyfeltételek kialakítását.

SSM-keretrendelet: szabályozási keret, amely az EKB és az illetékes nemzeti hatóságok közötti együttműködésre vonatkozó, az egységes felügyeleti mechanizmuson belül alkalmazott gyakorlati szabályokat határozza meg, az SSM-rendelet előírásainak megfelelően.

SSM-rendelet: az a jogszabály, amely létrehozza az euroövezetben és potenciálisan az EU többi tagállamában a hitelintézetek számára az egységes felügyeleti mechanizmust mint az európai bankunió egyik fő elemét. Az SSM-rendelet a hitelintézetek prudenciális felügyeleti politikája tekintetében speciális feladatokkal bízta meg az Európai Központi Bankot.

Szakmai alkalmassági és üzleti megbízhatósági vizsgálat: a felügyeletek megvizsgálják, hogy a bankok vezetői testületeinek tagjelöltjei szakmailag alkalmasak és üzleti szempontból megbízhatóak-e. Az euroövezet 118 legnagyobb bankjának igazgatói esetében az EKB hoz döntést az alkalmasságról, míg a kevésbé jelentős intézményeknél – új bank működési engedélyének kiadása kivételével – a nemzeti felügyelet dönt.

Szavatolótőkére és elfogadható forrásokra vonatkozó minimumkövetelmény (MREL): az EU valamennyi hitelintézetére vonatkozik; célja, hogy ezek csőd esetén el tudják nyelni a veszteségeket. A MREL-t az Európai Bizottság bocsátotta ki a bankok helyreállítási és szanálási irányelvének (BRRD) keretében. Célja ugyanaz, mint a TLAC követelményé, ám a MREL részét képező speciális tőkekövetelményeket más módszertan szerint, az EBH által meghatározott kritériumok alapján számítják.

Választási lehetőségek és nemzeti mérlegelési jogkörök: a választási lehetőségek olyan uniós rendelkezések, amelyek alkalmat biztosítanak a tagállamoknak vagy az illetékes hatóságoknak, hogy eldöntsék, a felkínált alternatívák közül melyiket alkalmazzák a szóban forgó rendelkezés teljesítése során. A mérlegelési jogkörök olyan uniós banki rendelkezések, amelyek esetében az illetékes hatóságok vagy a tagállamok dönthetik el, hogy alkalmazzák-e az adott rendelkezést vagy nem.

Rövidítések

Ország

BE	Belgium	HR	Horvátország	PL	Lengyelország
BG	Bulgária	IT	Olaszország	PT	Portugália
CZ	Cseh Köztársaság	CY	Ciprus	RO	Románia
DK	Dánia	LV	Lettország	SI	Szlovénia
DE	Németország	LT	Litvánia	SK	Szlovákia
EE	Észtország	LU	Luxemburg	FI	Finnország
IE	Írország	HU	Magyarország	SE	Svédország
GR	Görögország	MT	Málta	UK	Egyesült Királyság
ES	Spanyolország	NL	Hollandia	US	Egyesült Államok
FR	Franciaország	AT	Ausztria		

A közösségi gyakorlatnak megfelelően a jelentés az EU-tagállamok neveinek felsorolásánál a nemzeti nyelvek szerinti országnevek betűrendjét követi.

Egyéb

BIS	Nemzetközi Fizetések Bankja	EUR	euro
CPI	fogyasztóiár-index	FOLTF	fizetésképtelen vagy valószínűleg fizetésképtelenné váló
DG ECFIN	Európai Bizottság Gazdasági és Pénzügyi Főigazgatósága	GDP	bruttó hazai termék
EBH	Európai Bankhatóság	HICP	harmonizált fogyasztóiár-index
EKB	Európai Központi Bank	ILO	Nemzetközi Munkaügyi Szervezet
EDP	túlzott hiány esetén követendő eljárás	IMF	Nemzetközi Valutaalap
EER	effektív árfolyam	MPI	monetáris pénzügyi intézmény
EMI	Európai Monetáris Intézet	NKB	nemzeti központi bank
GMU	gazdasági és monetáris unió	OECD	Gazdasági Együttműködési és Fejlesztési Szervezet
ERM-2	II. árfolyam-mechanizmus	SSM	egységes felügyeleti mechanizmus
ESA 95	nemzeti számlák európai rendszere 1995	TSCG	Szerződés a gazdasági és monetáris unióbeli stabilitásról, koordinációról és kormányzásról
KBER	Központi Bankok Európai Rendszere		
ESMA	Európai Értékpapír-felügyeleti Hatóság		
ERKT	Európai Rendszerkockázati Testület		
EU	Európai Unió		

A táblázatokban alkalmazott konvenciók

„-” nincs adat / adat nem jellemző
„..” még nem áll rendelkezésre adat

© Európai Központi Bank (2018)

Postacím 60640 Frankfurt am Main, Németország
Telefonszám +49 69 1344 0
Weboldal www.bankingsupervision.europa.eu

Minden jog fenntartva. A kiadvány sokszorosítása oktatási és nem kereskedelmi célból, a forrás feltüntetésével engedélyezett.

A jelentésben szereplő adatgyűjtés lezárásának időpontja: 2016. június 6.

ISSN	2443-5953 (html)	DOI	10.2866/666020 (html)
ISSN	2443-5953 (pdf)	DOI	10.2866/261535 (pdf)
ISBN	978-92-899-3182-3 (html)	EU katalógusszám	QB-BU-18-001-HU-Q (html)
ISBN	978-92-899-3151-9 (pdf)	EU katalógusszám	QB-BU-18-001-HU-N (pdf)